

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W SOSNOWCU**

**OCENA STANU SANITARNEGO
I
SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
MIASTA SOSNOWIEC**

w 2016 roku

LUTY 2017

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności **sprawując nadzór:**

- nad warunkami higieny:
 - środowiska,
 - pracy / w zakładach pracy /,
 - radiacyjnej,
 - procesów nauczania i wychowania,
 - wypoczynku i rekreacji,
 - żywności/żywienia i przedmiotów użytku,
 - nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać:
 - personel medyczny,
 - sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.
- zgodnie z ustawą z dnia 14.03.1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. 2015 poz 1412).

Działania w w/w zakresie są podejmowane w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych / zapobieganiu powstawania chorób zakaźnych i zawodowych /.

Edukacji zdrowotna i promocja zdrowia stanowią także istotną część działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, gdyż mają na celu - wzrost świadomości społeczeństwa na temat wpływu wielu wzajemnie powiązanych czynników na zdrowie człowieka:

- stylu życia
- środowiska naturalnego i społecznego / warunki życia, pracy, nauki /
- czynników genetycznych
- działalności placówek leczniczych.

Opracowanie wskazuje najistotniejsze problemy zdrowia publicznego występujące w ubiegłym roku na terenie miasta i realizację zapisów w/w ustawy przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu i.

W 2016 roku w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego:

- przeprowadzono ogółem 4406 kontroli / w tym część łącznie z badaniami laboratoryjnymi /,
- wydano 866 decyzji administracyjnych,
- nałożono 98 mandatów karnych na kwotę 16750 złotych.

Raport o stanie sanitarnym miasta opracowano w oparciu o dane i sprawozdania z poszczególnych komórek organizacyjnych Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Sosnowcu.

Opracowanie powinno skłaniać do refleksji nad możliwościami dalszego kształtowania życia mieszkańców w zdrowiu i komforcie fizycznym oraz świadomości jak być zdrowym.

Spis treści

I. EPIDEMIOLOGIA.....	5
1. CHOROBY ZAKAŻNE.....	6
CHOROBY ZAKAŻNE WIEKU DZIECIĘCEGO.....	8
CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU POKARMOWEGO.....	10
CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU ODDECHOWEGO.....	12
CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU NERWOWEGO.....	14
CHOROBY SZERZĄCE SIĘ POPRZEZ PRZERWANIE CIĄGŁOŚCI TKANKI	14
WYBRANE ZOONOZY.....	15
CHOROBY INWAZYJNE.....	16
CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ.....	16
WNIOSKI W ZAKRESIE NADZORU NAD ZAKAŻENIAMI I CHOROBAMI ZAKAŻNYMI.....	16
2. OGNISKA EPIDEMICZNE	17
3. SZCZEPHENIA OCHRONNE.....	20
NIEPOŻĄDANE ODCZYNY POSZCZEPHENNE.....	24
PODSUMOWANIE NADZORU NAD SZCZEPHENIAMI.....	26
4. NADZÓR NAD PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ.....	27
5. ZABIEGI DERATYZACYJNE	37
II. HIGIENA ŻYWIENIA, ŻYWNOŚCI I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU.....	39
1. ZAKŁADY PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOŚCIĄ.....	42
1.1. Zakłady produkcji żywności	42
1.2. Obiekty obrotu żywnością.....	43
1.3 Zakłady żywienia zbiorowego otwartego.....	44
MAŁA GASTRONOMIA.....	45
1.4 Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego.....	46
2. AKCJE.....	47
3. TRANSPORT ŻYWNOŚCI.....	47
4. WSPÓLPRACA Z INNYMI SŁUŻBAMI /ORGANAMI KONTROLI.....	47
5. IMPORT / EKSPORT.....	48
6. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH.....	48
6.1. Krajowe środki spożywcze	48
6.2. Importowane środki spożywcze	49
7. INTERWENCJE	50
8. WNIOSKI	51
.....	53
III. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA.....	53
1. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA.....	54
2. OCENA JAKOŚCI WODY CIEPŁEJ W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA I PLACÓWKACH LECZNICZYCH.....	57
.....	58
3. WODY POWIERZCHNIOWE WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI I REKREACJI.....	58
4. BASENY.....	59
5. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	60
5.1 PODMIOTY LECZNICZE.....	60
5.2 OBIEKTY USŁUGOWE.....	62
5.3 POZOSTAŁE OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.....	65
6. INTERWENCJE.....	67

IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	70
1. ŻŁOBKI.....	72
2. PLACÓWKI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO.....	72
Ergonomia w przedszkolach.....	72
3. DOMY DZIECKA ORAZ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO –WYCHOWAWCZE I POMOCY SPOŁECZNEJ.....	73
4. SZKOŁY.....	73
Mikroklimat w szkołach	74
Ergonomia w szkołach.....	74
Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych	74
Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.....	75
Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach.....	76
Przedstawione dane statystyczne nie są w pełni miarodajne ponieważ nie uwzględniają wpływu niżu demograficznego i przekształcania szkół w zespoły lub też ich likwidację.....	76
5. SZKOŁY WYŻSZE.....	76
6. WYPOCZYNEK ZIMOWY I LETNI DZIECI I MŁODZIEŻY.....	77
7. INTERWENCJE.....	78
8. WSPÓŁPRACA.....	78
9. WNIOSKI	79
V. HIGIENA PRACY.....	80
1. CZYNNIKI RAKOTWÓRCZE I MUTAGENNE.....	86
2. CZYNNIKI SZKODLIWE.....	87
3. CHOROBY ZAWODOWE.....	91
4. NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI.....	96
5. WNIOSKI.....	97
VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	99
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – STUDIUM.....	101
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PLANY	103
WARUNKI ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU.....	114
UZGODNIENIA ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWAŃ	116
UZGODNIENIA DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ.....	117
ODBIORY OBIEKTÓW	118
WNIOSKI.....	120
VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA.....	122
1. CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS.....	123
2. NIEPAL PRZY MNIE PROSZĘ.....	124
3. TRZYMAJ FORMĘ.....	124
4. OGRANICZANIE ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU W POLSCE..	125
5. PROJEKT KIK/68 „ PROFILAKTYCZNY PROGRAM W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIU OD ALKOHOLU, TYTONIU I INNYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH ”.....	130
6. ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?.....	131
7. SMAK ŻYCIA CZYLI DEBATA O DOPALACZACH.....	132
8. WYBIERZ ŻYCIE - PIERWSZY KROK.....	133
9. PODSTĘPNE WZW.....	134
10. ZNAMIEŃ! ZNAM JE?.....	135
11. PROFILAKTYKA HIV/AIDS.....	136
12. WNIOSKI.....	137

I. EPIDEMIOLOGIA

1. CHOROBY ZAKAŻNE

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia mieszkańców przed wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych, zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych oraz ich zwalczanie.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi – lekarze mają obowiązek zgłaszania 58 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych a Państwowa Inspekcja Sanitarna rejestracji tych zgłoszeń.

Podobnie jak w poprzednim roku sytuacja epidemiologiczna w Sosnowcu w 2016 roku była zadowalająca i w miarę stabilna.

Ogólna liczba zarejestrowanych przypadków zachorowań w 2016 roku wynosiła **2762** / w 2015 roku - 2688 zachorowań /.

Poniższa tabela przedstawia porównawczo liczbę zachorowań w latach 2012-2016:

Tabela. Liczba zachorowań na choroby zakaźne w latach 2012-2016.

Lp.	Zachorowania		Liczba przypadków				
			2012r.	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.
1.	Salmoneloza	zatrucia pokarmowe	19	18	16	29	24
		inne zakażenia pozajelitowe	1	0	1	0	3
2.	Inne bakteryjne zakażenia		3	7	12	22	26
3.	Lamblioza		3	5	15	22	5
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe		15	71	129	128	89
5.	Biegunka	ogółem	99	126	109	188	209
		w tym u dzieci do lat 2	62	56	47	64	69
6.	Mikobakteriozy – inne i BNO		0	1	1	0	1
7.	Listerioza		0	1	0	1	1
8.	Krzusiec		11	7	9	11	20
9.	Płonica (szkarlatyna)		80	108	113	139	134
10.	Choroba meningokokowa	zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych	0	1	0	0	0
		posocznica	1	1	1	1	2
11.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i>	ogółem	48	47	43	39	46
		w tym róża	47	46	37	20	32

12.	Choroby przenoszone drogą płciową		6	8	11	11	13
13.	Borelioza z Lyme		70	94	87	59	47
14.	Ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat		0	0	1	0	0
15.	Choroba Creutzfeldta-Jacoba		0	1	0	0	0
16.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		27	23	36	26	33
17.	Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu		30	11	13	10	14
18.	Ospa wietrzna		1358	1396	1207	860	1262
19.	Odra		2	0	0	0	0
20.	Różyczka		17	118	35	16	9
21.	WZW typu A		0	1	0	0	0
22.	WZW typu B		0	0	18	18	13
23.	WZW typu C		0	0	47	43	40
24.	AIDS-Zespół nabytego upośledzenia odporności		2	1	3	1	2
25.	Nowo wykryte zakażenia HIV		11	6	4	12	6
26.	Świnka		6	12	17	11	25
27.	Malaria		1	0	0	0	1
28.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych	0	0	0	2	1
		posocznica	1	1	0	0	3
		inna określona i nie określona	0	0	1	1	2
29.	Choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i>	zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych	0	0	1	0	0
30.	Grypa	ogółem	308	1480	0	977	694
		w tym u dzieci w wieku 0-14 lat	126	310	2	247	161
		w tym wywołana wirusem A(H1N1)	0	14	0	2	1
31.	Gruźlica		52	68	49	61	37
RAZEM			2171	3615	2328	2688	2762

Na podstawie w/w danych można stwierdzić, iż ogólna liczba zachorowań na choroby zakaźne wykazuje tendencję wzrostową od 2014 roku.

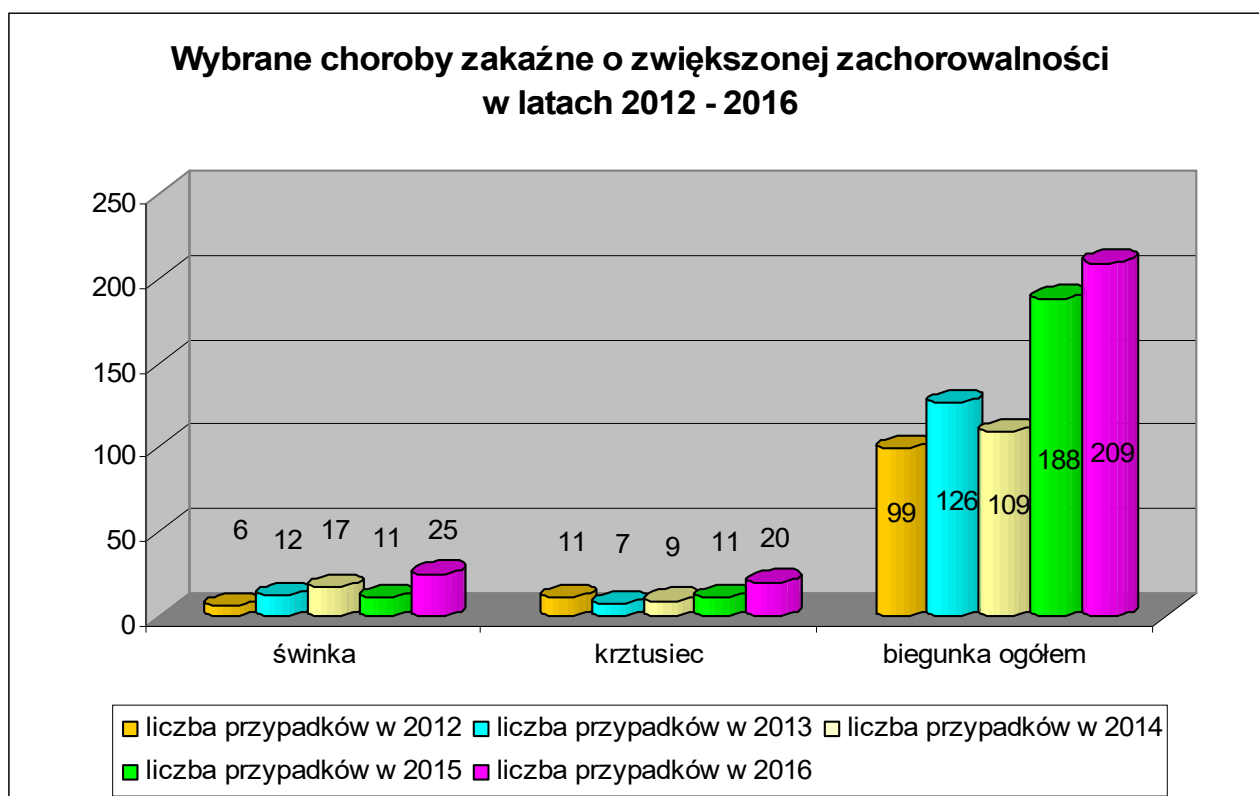
W 2016 roku odnotowano **spadek zachorowań** na :

- gruźlicę - o ~ 40%
- wirusowe zakażenia jelitowe - o ~ 30%
- grypę - o ~ 29%

oraz **wzrost zachorowań** na :

- świnkę - o ~ 130%
- krztusiec – o ~ 80%
- biegunkę – o ~ 10%

Poniższy wykres obrazuje ilość zachorowań na w/w jednostki chorobowe w okresie: 2012-2016

CHOROBY ZAKAŹNE WIEKU DZIECIĘCEGO

- **ospa wietrzna - 1262 osoby zachorowały / w tym 3 dzieci było hospitalizowanych / - (47% wzrost zachorowań) – współczynnik zapadalności wyniósł 627,66/100.000 mieszkańców**

Chorowały:

- dzieci od 0 do 14 lat – 1123,
- młodzież 15-19 lat – 11,
- dorośli w wieku 20 - 73 lat – 128,

Wśród chorych - **14 dzieci było zaszczepionych / 1,11% /:**

- I dawką** - 11 dzieci, **II dawkami** - 3 dzieci.
- **szkarlatyna – 134 osoby zachorowały (minimalny spadek** w porównaniu z rokiem ubiegłym) – *współczynnik zapadalności wyniósł 66,64/100.000 mieszkańców* .

Chorowały:

- dzieci od 0 do 14 lat – 132,
- młodzież w wieku 15 lat – 1,
- dorośli w wieku 20 lat – 1.

- **różyczka - 9 osób zachorowało (56% spadek zachorowań) - współczynnik zapadalności wyniósł 4,48/100.000 mieszkańców.**

Chorowały:

- dzieci od 10 miesięcy do 7 lat – 8 / w tym 7 dzieci zaszczepionych I dawką /,
- dorosła osoba w wieku 22 lat – 1,
-

Poniższy wykres przedstawia zachorowania na różyczkę w latach 2012-2016

- **nagminne zapalenie przyusznic (świnka) – zarejestrowano zachorowania 25 osób (~130% wzrost zachorowań)**
 - *współczynnik zapadalności wyniósł 12,43/100.000 mieszkańców.*

Chorowały:

- dzieci od 2 do 14 lat - 19,
- młodzież 15-19 lat - 2,
- dorośli w wieku 20 - 31 lat - 4,

Wśród osób, które zachorowały na świnkę, **zaszczepionych było 76 %:**

- **I dawką** - 13 dzieci ;
- **II dawkami** - 6 dzieci

W ramach kontynuowanego programu eradykacji *poliomyelitis* / *czynny monitoring ostrych porażen wiotkich* / w 2016 roku nie odnotowano zachorowań na ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat.

CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU POKARMOWEGO

- **24 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella - (17% spadek zachorowań) - współczynnik zapadalności wyniósł 11,94/100.000 mieszkańców**
Czynniki etiologiczne wywołujące zachorowania sklasyfikowano jako:

- grupa D typ Enteritidis - 9 przypadków,
- grupa C typ Virchow - 1 przypadek,
- grupa B typ Bredeney - 1 przypadek
- nie ustalony - 13 przypadków.

Chorowały:

- dzieci w wieku od 2 miesięcy do 17 miesięcy - 6 osób,
- dzieci od 2 do 11 lat - 10 osób,
- osoby dorosłe w wieku od 31 do 83 lat - 8 osób.

- **3 przypadki innych zakażeń pozajelitowych wywołanych pałeczkami Salmonella - (wzrost zachorowań - w 2015 r. nie odnotowano żadnego przypadku) - współczynnik zapadalności wyniósł 1,49/100.000 mieszkańców.**

Chorowały osoby dorosłe w wieku 54, 67 i 70 lat / nie ustalono czynnika etiologicznego /.

- **69 zachorowań na biegunki u dzieci do lat 2**
- współczynnik zapadalności wyniósł 34,32/100.000 mieszkańców.
- **140 zgłoszeń biegunek powyżej 2 lat**
- współczynnik zapadalności wyniósł 69,63/100.000 mieszkańców.

Odnotowano >11% wzrost zachorowań na biegunkę ogółem. Etiologia przypadków zachorowań na biegunki nie została określona.

Poniższy wykres przedstawia zachorowania na biegunkę na przestrzeni lat 2012-2016

- **26 zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe (18% wzrost zachorowań)**
- współczynnik zapadalności wyniósł 12,93/100.000 mieszkańców.
Chorowały osoby dorosłe w wieku 20 – 97 lat, u których przyczyną zachorowania było zakażenie *Clostridium difficile*.
- **89 przypadków nieżytu żołądka i jelit o etiologii wirusowej (30% spadek zachorowań)**
- współczynnik zapadalności wyniósł 44,26/100.000 mieszkańców.
Chorowały dzieci od 14 dni do 17 lat / zakażenia potwierdziły wyniki diagnostycznych badań wirusologicznych kału /.
- **5 przypadków inwazyjnej choroby przewodu pokarmowego wywołanych przez pierwotniaka z gatunku *Lambliia intestinalis* (77% spadek zachorowań) – współczynnik zapadalności wyniósł 2,49/100.000 mieszkańców.**
Chorowały:
 - 3 dzieci w wieku od 4 do 10 lat
 - 2 dorosłych osób w wieku 26 i 60 lat.*Zachorowania potwierdzono badaniami laboratoryjnymi.*

W dalszym ciągu na terenie miasta **brak zachorowań na: dur brzuszny, dury rzekome A, B, C. poza zarejestrowanym / od 1957 r. / nosicielem pałeczek duru brzuszego.**

CHOROBY ZAKAŹNE UKŁADU ODDECHOWEGO

- **694 przypadki zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne (~ 29% spadek)**
- współczynnik zapadalności zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne wyniósł 345,16/100.000 mieszkańców.

Chorowało:

- 161 dzieci do 14 lat, - 533 osoby dorosłe.

Zakażenia wirusem grypy zostały potwierdzone badaniami laboratoryjnymi w 3 przypadkach.

Poniższy wykres przedstawia zachorowania na grypę w latach 2012 - 2016.

- **37 przypadków zachorowań na gruźlicę (spadek 40%)**
- współczynnik zapadalności wyniósł 18,40/100.000 mieszkańców.

Chorowało:

- 9 kobiet w wieku: 33 - 92 lata
- 28 mężczyzn w wieku: 25 - 85 lat.

Dominującą postacią zachorowań była **gruźlica płucna (92 %)**.

Gruźlicę płuc, jako wznowienie czynnego procesu odnotowano u 1 osoby.

Wśród chorych :

- **65% paliło** wyroby tytoniowe (24 osoby),

- **11% nadużywało alkoholu** (4 osoby).

Analiza porównawcza nadal wykazuje podobne ilości zachorowań na gruźlicę w zależności od poziomu wykształcenia:

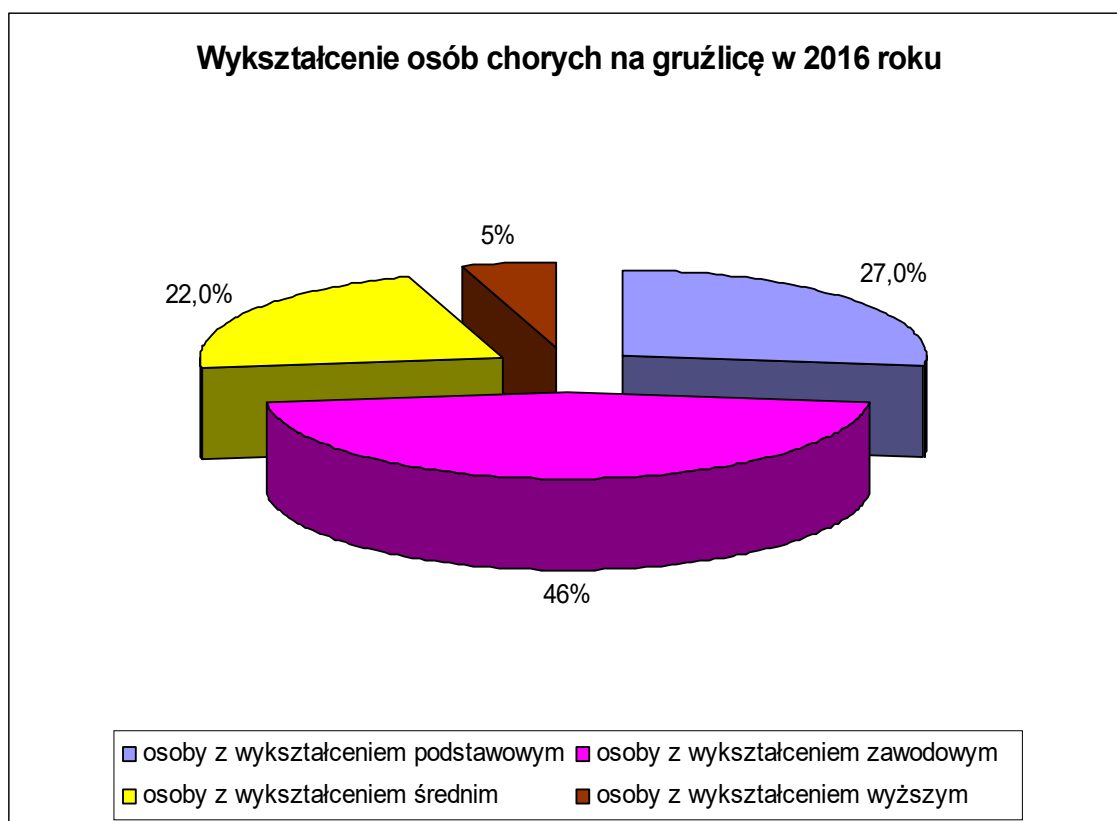
- zawodowe (46%)

- podstawowe (27%)

- średnie (22%)

- wyższe (5%).

Poniższy wykres przedstawia ilość zachorowań na gruźlicę w zależności od wykształcenia.

- 1 zachorowanie na mikobakteriozę - 81 letnia kobieta (zapadalność 0,50/100.000 mieszkańców).
- 20 przypadków zachorowań na krztusiec / w tym 6 osób hospitalizowanych / (80% wzrost zachorowań)- współczynnik zapadalności wyniósł 9,92/100.000 mieszkańców.

Chorowały:

- dzieci w wieku od 1 miesiąca do 15 lat - 10
- młodzież od 16 do 17 lat - 2
- dorośli w wieku od 27 do 61 lat - 8

Wśród osób, które zachorowały na krztusiec, **zaszczepionych było 11 osób (55%)**:

- 1 dawką - 2 osoby
- 3 dawkami - 1 osoba
- 4 dawkami - 4 osoby
- 5 dawkami - 4 osoby.

CHOROBY ZAKAŻNE UKŁADU NERWOWEGO

- **14 przypadków zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych (ten sam poziom)** w tym:
 - **2 przypadki wirusowego zapalenia** opon mózgowo-rdzeniowych (*w obu przypadkach uzyskano w badaniu jałowy posiew płynu mózgowo-rdzeniowego*),
 - **9 przypadków bakteryjnego zapalenia** opon mózgowo-rdzeniowych (*2 osoby – wyhodowano Staphylococcus aureus, 6 osób – jałowe posiewy płynu mózgowo-rdzeniowego, u 1 osoby płynu mózgowo-rdzeniowego nie badano*),
 - **3 przypadki zapalenie** opon mózgowo-rdzeniowych **inne i nie określone** (*wszystkie przypadki w badaniach diagnostycznych wykazały jałowy posiew płynu mózgowo-rdzeniowego*)
- Współczynnik zapadalności wyniósł 6,96/100.000 mieszkańców,*

CHOROBY SZERZĄCE SIĘ POPRZEZ PRZERWANIE CIĄGŁOŚCI TKANKI

- **53 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu wszczepiennego (B i C) (nieznaczny spadek)** - *współczynnik zapadalności wyniósł 26,36/100.000 mieszkańców*):
 - **13 osób WZW typu B** (4 kobiety + 9 mężczyzn - w wieku 29 - 76 lat)
 - *współczynnik zapadalności wyniósł 6,47/100.000 mieszkańców*
 - **40 osób WZW typu C** (17 kobiet + 23 mężczyzn - w wieku 22 - 89 lat)
 - *współczynnik zapadalności wyniósł 19,89/100.000 mieszkańców*

Ogólna liczba zarejestrowanych nosicieli:

- **27 osób wirus HBV**, *współczynnik zapadalności wyniósł 13,43/100.000 mieszkańców*
- **24 osoby wirus HCV**, *współczynnik zapadalności wyniósł 11,94/100.000 mieszkańców.*

Do **zaszczenia** szczepionką przeciwko **WZW typu B** zakwalifikowano **20 osób**:

- 1 osobę z kontaktu z chorym na WZW typu B
- 8 osób z kontaktu z nosicielami wirusa HBV
- 6 osób chorych na WZW typu C
- 5 nosicieli HCV.

WYBRANE ZOONOZY

- **47 przypadków zachorowań na boreliozę (13% spadek zachorowań)**

- *współczynnik zapadalności wyniósł 23,37/100.000 mieszkańców.*

Na podstawie dochodzeń epidemiologicznych ustalono, że:

- żadna z osób chorych nie pracowała na obszarach leśnych,
- do ekspozycji najczęściej dochodziło w okresie od lutego do października,
- 27 osób zostało zakażonych krętkami *Borrelia burgdorferi* na terenie miasta,
- 2 osoby wymagały hospitalizacji.

Późne rozpoznawanie choroby i jej leczenie spowodowane jest niewystarczającą liczbą lekarzy specjalistów chorób zakaźnych na terenie miasta i wydłużonym oczekiwaniem na wizytę.

- **1 przypadek zachorowania na malarię** - *współczynnik zapadalności wyniósł 0,50/100.000 mieszkańców.*

Na **malarię** wywołaną przez *Plasmodium falciparum* o ciężkim przebiegu zakażenia zachorował mężczyzna 30 lat / *chory nie zastosował, zalecanej przed wyjazdem, profilaktyki przeciwmalarycznej /.*

- **33 osoby zaszczepiono przeciwko wścieklicznie (znaczny spadek)** - *współczynnik zapadalności wyniósł 16,41/100.000 mieszkańców:*

- 22 osoby pogryzły psy
- 7 osób pogryzły koty
- 3 osoby pogryzły szczury
- 1 osobę pokąsała łoś.

Osoby wymagające diagnostyki kierowane są do punktów szczepień zlokalizowanych w:

- Szpitalu Specjalistycznym Nr 1 **Bytom**, Al. Legionów 49;
- Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 1 **Tychy**, ul. Edukacji 102;
- Nowym Szpitalu w **Olkuszu** Sp. z o. o. **Olkusz**, ul. 1000-lecia 13.

- **1 przypadek zachorowania na listeriozę** / z krwi chorego wyhodowano *Listeria monocytogenes* / - *współczynnik zapadalności wyniósł 0,50/100.000 mieszkańców.*

CHOROBY INWAZYJNE

- **zachorowania na posocnicę meningokokową 2 osób** / powodem była **bakteria *Neisseria meningitidis* z grupy B** /:
 - 59 letniego mężczyzny / zachorowanie zakończyło się zgonem /,
 - 11miesięcznej dziewczynki / zachorowanie zakończone całkowitym wyzdrowieniem /.

Współczynnik zapadalności wyniósł 1,00/100.000 mieszkańców.
- **bakteria *Streptococcus pneumoniae* była powodem zachorowania 6 osób:**
 - zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych / mężczyzna 61 lat /,
 - w przebiegu zakażenia wystąpiła posocznica / 3 mężczyzn: 34, 56 oraz 82 lata /,
 - ostry zawał serca / kobieta 73 lata /,
 - w przebiegu zakażenia wystąpiło zapalenie płuc / mężczyzna 56 lat /.

Współczynnik zapadalności wyniósł 2,98/100.000 mieszkańców.
- **bakteria *Streptococcus pyogenes* była powodem zachorowania 46 osób (nieznacznego wzrost zachorowań):**
 - 32 osoby / w wieku 27 -89 lat / zachorowały na różę / 17 osób hospitalizowano /,
 - 14 osób na chorobę inną określoną i nieokreśloną - / u 12 osób bakterię wyhodowano z rany + u 2 osób z krwi /.

Współczynnik zapadalności wyniósł 22,88/100.000 mieszkańców.

CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ

- **13 zachorowań na kiłę** zgłoszono / zachorowania utrzymywały się na tym samym poziomie, co w roku ubiegłym /:
 - kiła wczesna – 5 osób,
 - kiłę późną - 1 osoba,
 - inne postacie kiły i kiła nie określona – 6 osób,
 - kiła wrodzona i noworodków - 1 dziecko.

Współczynnik zapadalności wyniósł 6,46/100.000 mieszkańców.

WNIOSKI W ZAKRESIE NADZORU NAD ZAKAŻENIAMI I CHOROBIAMI ZAKAŹNYMI

Kontynuacja powszechnych, obowiązkowych szczepień ochronnych nadal powoduje utrzymywanie się większości jednostek chorobowych na bezpiecznym dla populacji poziomie.

Prowadzenie nadzoru nad chorobami zakaźnymi jest jednak niezbędne ponieważ w dalszym ciągu stanowią one poważny problem zdrowotny i epidemiologiczny.

W celu poprawy zgłaszalności chorób zakaźnych PPIS w Sosnowcu:

- prowadzi weryfikację zgłoszeń danych przekazywanych ze Śląskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia,
- nadzoruje zgłaszalność ostrych porażen wiotkich ze szpitali z terenu Sosnowca,
- ocenia i analizuje sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych, w tym zatruc i zakażeń pokarmowych oraz postępowań przeciwepidemicznych w ogniskach chorób zakaźnych,
- realizuje krajowe programy eliminacji i eradykacji chorób zakaźnych,
- nadzoruje chorych, nosicieli oraz osoby z kontaktu z chorymi i nosicielami na wirusowe zapalenia wątroby,
- nadzoruje osoby chore na gruźlicę oraz osoby z kontaktu z nimi.

2. OGNISKA EPIDEMICZNE

W 2016 roku odnotowano - **11** zgłoszonych ognisk epidemicznych / *utrzymująca się tendencja wzrostowa od 2014 roku* / :

- **6 ognisk epidemicznych w podmiotach leczniczych o charakterze zamkniętym**
/ w tym 5 ognisk choroby przenoszonej drogą pokarmową /:
 - 2 ogniska wystąpiły w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 5 im. Św. Barbary:
 - Oddział Chorób Wewnętrznych i Onkologii Klinicznej z Pododdziałem Diabetologii
 - Oddział Gastroenterologii i Onkologii Przewodu Pokarmowego*Czynnikiem etiologicznym zakażeń wśród pacjentów były toksynotwórcze **laseczki beztlenowe Clostridium difficile.***
 - 3 ogniska wystąpiły w Sosnowieckim Szpitalu Miejskim:
 - Oddział Udarowy / *sprawcą zakażeń wśród pacjentów była wielolekooporna **bakteria Acinetobakter baumannii*** /
 - Oddział Neurologii / *przyczyną były **beztlenowe laseczki Clostridium difficile*** /
 - Oddział Chirurgii Ogólnej z Otolaryngologią .
 - 1 ognisko w Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II Sp. z o.o.
 - Oddział Reumatologiczny / *nie ustalona etiologia* /.***Wdrożone procedury wewnętrzne oraz działania profilaktyczne zapobiegające rozprzestrzenieniu się zakażenia na inne osoby skutkowały wygaszeniem ognisk.***
- **1 ognisko zachorowań na lambliozę w Przedszkolu Miejskim Nr 45**
(dzieci i ich rodziców). Zgłaszane przypadki obejmowano nadzorem epidemiologicznym.

Podczas dochodzeń epidemiologicznych przypominano rodzicom o konieczności przestrzegania wzmoczonych zasad higieny. Bieżący stan sanitarno - higieniczny pomieszczeń w Przedszkolu oceniono pozytywnie.

- **2 ogniska tzw. rodzinne w związku ze zgłoszeniem przypadków zachorowań na owsicę i krtusiec;**
- **2 ogniska zachorowań na świerzb pensjonariuszy Prywatnego Domu Seniora „Oaza Spokoju”**

- 2 osoby / marzec 2016 rok /- zgłoszenie w formie wniesionej interwencji.

Wydano decyzję administracyjną ponieważ przeprowadzona kontrola sanitarna wykazała nieprawidłowości w stanie sanitarnym obiektu. Kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie nałożonych obowiązków. W placówce zostały wdrożone procedury wewnętrzne oraz działania profilaktyczne zapobiegające rozprzestrzenieniu się zakażenia na inne osoby poprzez:

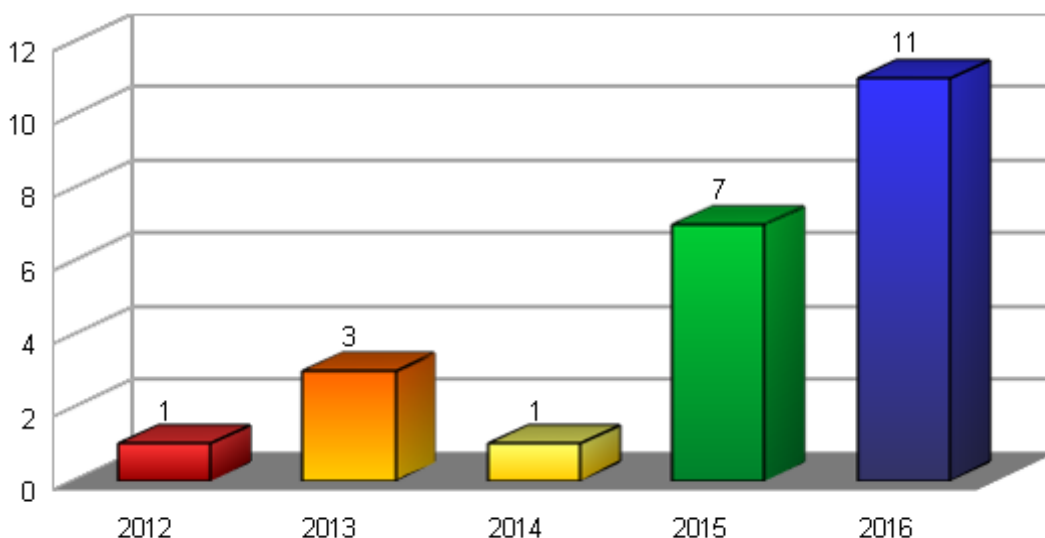
- izolację pacjentek zakażonych od reszty mieszkańców ośrodka,
- wydzielenie personelu do opieki nad pensjonariuszkami placówki,
- mycie krzeseł, łóżek oraz pranie tapicerowanych sprzętów w pokoju chorych ,
- utylizację materacy z łóżek chorych osób,
- zakupienie nowych materacy ze zmywalną powłoką / *łatwą do mycia i dezynfekcji* /,
- 2-krotne przeprowadzenie, przez specjalistyczną firmę DDD, kompleksowej dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu w Domu Opieki,
- wdrożenie specjalnej procedury zbiórki oraz prania odzieży i pościeli osób zakażonych / *pranie biologiczne* /,
- objęcie 3-dniowym profilaktycznym leczeniem wszystkich mieszkających i pracujących osób w placówce / *na zlecenie lekarza dermatologa* /,
- wprowadzenie wstrzymania odwiedzin w Domu Opieki (w okresie: 3 dni po leczeniu).

- 3 osoby / lipiec 2016 rok /- lekarz sprawujący opiekę zgłosił zachorowania pensjonariuszy

Kontrola sanitarna nie wykazała nieprawidłowości stanu sanitarnego obiektu. W placówce zostały wdrożone procedury wewnętrzne oraz działania profilaktyczne zapobiegające rozprzestrzenieniu się zakażenia na inne osoby / *Dyrekcja podjęła prawidłowe działania w celu wygaszenia ogniska w placówce* /.

Poniższy wykres przedstawia ilość zgłoszonych i nadzorowanych przez PPIS w Sosnowcu ognisk epidemiologicznych na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Liczba ognisk epidemiologicznych w latach 2012-2016

Każde zgłoszone ognisko obejmowano nadzorem epidemiologicznym / *przeprowadzano dochodzenia epidemiologiczne oraz kontrole sanitarne* /. Na bieżąco monitorowano przypadki nowych przypadków zachorowań i działania osób odpowiedzialnych za wygaszenie ognisk. Dane na temat ognisk przekazywano w formie raportów Śląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu . W przypadku ognisk choroby przenoszonej drogą pokarmową na bieżąco przekazywano również informacje do Departamentu Epidemiologicznego Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Zakładu Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny.

W ramach prowadzonych działań **w 11 ogniskach łącznie objęto nadzorem 45 osób zakażonych**. W przypadku 9 ognisk ustalono czynniki etiologiczne wystąpienia zachorowań a w przypadku 2 zgłoszonych przez szpitale ognisk epidemiologicznych, nie potwierdzono przyczyny zakażeń wśród pacjentów (wykonane badania, w tym: posiewy kału w kierunku bakteryjnej przyczyny zakażeń oraz wybiórcze badania wirusologiczne / *w kierunku rota i adenowirusów* / okazały się być ujemne, tym samym wykluczyły przebadane czynniki jako czynniki odpowiedzialne za wystąpienie ogniska). Całość zgromadzonego materiału pozwala przypuszczać, że te 2 ogniska mogły być wywołane przez inne czynniki o etiologii wirusowej.

3. SZCZEPIENIA OCHRONNE

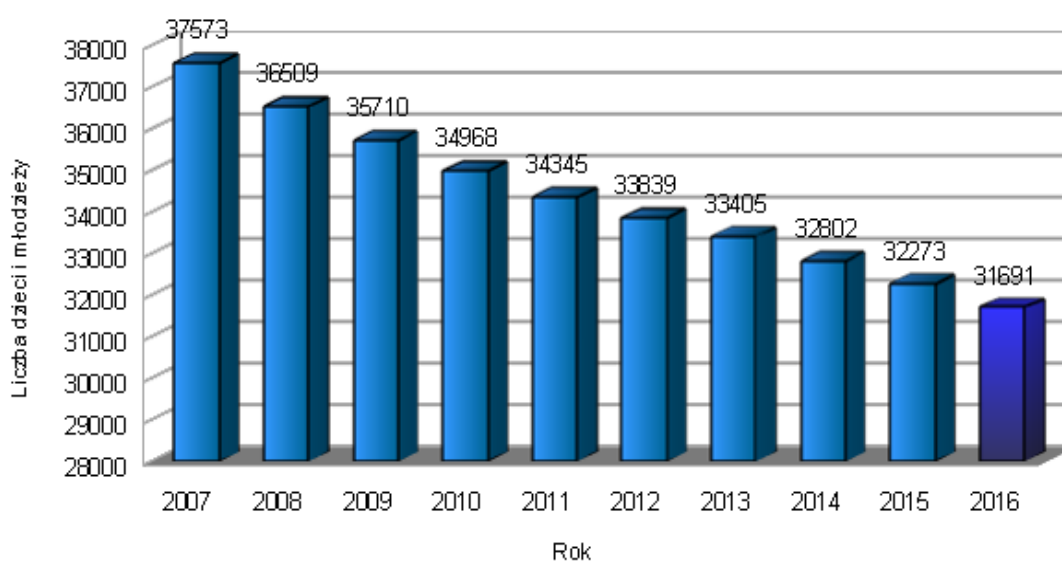
W 2016 roku szczepienia ochronne realizowane były w oparciu o **Program Szczepień Ochronnych na rok 2016** ogłoszony Komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 16 października 2015 roku w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2016 (*Dz.Urz. MZ. z 2015 poz. 63*).

Usługi medyczne z zakresu szczepień ochronnych świadczone w **52 placówkach medycznych**:

- **43** punktach szczepień funkcjonujących przy poradniach podstawowej opieki zdrowotnej,
- **9** punktach szczepień realizujących szczepienia:
 - po-ekspozycyjne,
 - zalecane dla osób dorosłych i dzieci,
 - obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi,
 - ochronne u osób wyjeżdżających za granicę.

Od 2007 roku rejestrowany jest **stały spadek liczby dzieci i młodzieży podlegających szczepieniom ochronnym**. W 2016 roku **liczba dzieci i młodzieży objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi wynosiła 31691 / spadek o 582 osoby w porównaniu z 2015 rokiem /**.

Ogólna liczba dzieci i młodzieży podlegająca szczepieniom ochronnym na terenie Sosnowca w latach 2007 - 2016

Szczepienia przeciw gruźlicy oraz WZW typu B

Wszystkie noworodki podlegają szczepieniom przeciw gruźlicy oraz WZW typu B. Szczepienia przeciw gruźlicy są realizowane w pierwszej dobie życia dziecka, w cyklu jednodawkowym. Noworodki, u których lekarz podjął decyzję o odroczeniu od tego szczepienia (*np. z uwagi na niską wagę urodzeniową*), są z reguły szczepione w przeciągu najbliższych dni lub miesięcy.

W 2016 roku zaszczepiono:

- 91,7 % noworodków /w ciągu 24 godzin po urodzeniu /,
- 4,4 % noworodków / po 24 godzinach od urodzenia do 14 dnia życia /.

Przeciw WZW typu B uodporniono łącznie 87,1 % niemowląt / dzieci mające II i III dawkę szczepienia /.

Dzieci z rocznika 2015 / u których kontynuowano szczepienia przeciw WZW typu B II i III dawką szczepionki / w 2016 roku zostały uodpornione w 98,7 %.

Szczepienie przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typu b

Szczepienia przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typu b rozpoczynane są u dzieci w pierwszym i kontynuowane w drugim roku życia. Szczepionkę podaje się w pierwszym roku życia w cyklu:

- 3-dawkowym przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *Haemophilus influenzae* typu b
- 2-dawkowym przeciw *poliomyelitis*.

U dzieci z rocznika 2016 szczepienia będą kontynuowane w 2017 roku odpowiednio:

- IV dawką przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *Haemophilus influenzae* typu b
- III dawką przeciw *poliomyelitis*.

Prognozuje się zbliżony stan zaszczepienia do dzieci z rocznika 2015.

Stan uodpornienia dzieci :

rocznik 2016	- 51,7 %
rocznik 2015	- 96,5 %
rocznik 2014	- 98,4 %.

W 6 roku życia dzieci otrzymują I dawkę przypominającą szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi oraz *poliomyelitis*. Szczepienia w 2016 roku były realizowane u dzieci urodzonych w 2011 r. oraz kontynuowane u dzieci z rocznika 2010 i 2009.

Rejestrowany jest stopniowy wzrost wyszczepialności w kolejnych rocznikach.

Stan zaszczepienia wyniósł odpowiednio:

rocznik 2011	- 43,9 %
rocznik 2010	- 80,1 %
rocznik 2009	- 93,1%.

Szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce

Szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce rozpoczynane są u dzieci w 2 roku życia, natomiast dawka przypominająca podawana jest w 10 roku życia.

Stan uodpornienia dzieci:

rocznik 2015 / 2 rok życia /	- 63,4 %
rocznik 2007 / 10 rok życia /	- 99,8 %.

Szczepienia przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi

Drugą dawkę szczepienia przypominającego przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi szczepionką dTap podaje się młodzieży w 14 roku życia:

- młodzież urodzona w 2003 roku została zaszczepiona w 52,5 %
- młodzież urodzona w 2002 roku została zaszczepiona w 85,5 %.

Szczepienia przeciw błonicy i tężcowi

Trzecią dawkę szczepienia przypominającego przeciw błonicy i tężcowi szczepionką Td podaje się osobom w 19 roku życia:

- rocznik 1997 uodporniono – 28,8 % młodzieży,
- rocznik 1996 uodporniono – 58,5 % młodzieży.

Niski poziom zaszczepienia młodzieży w 19 i 20 roku spowodowany jest: emigracją, brakiem zgody na szczepienie, nie zgłaszaniem się na szczepienia oraz przejściem z poradni pediatrycznej do poradni lekarza rodzinnego / *po przejściu z reguły brak weryfikacji realizacji szczepień w 19 roku życia* /.

POZOSTAŁE SZCZEPIENIA OBOWIĄZKOWE OSÓB NARAŻONYCH W SPOSÓB SZCZEGÓLNY NA ZAKAŻENIE ORAZ SZCZEPIENIA ZALECANE

Szczepienia obowiązkowe u osób z grup ryzyka wykonywano przeciw:

- **zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* / dzieci 2 - 5 latnie /;**
- **ospie wietrznej / dzieci do ukończenia 12 roku życia /;**

- **tężcowi** / osoby zranione, narażone na zakażenie /;
- **WZW typu B** / uczniowie i studenci szkół medycznych, osoby wykonujące zawody medyczne, osoby z bliskiego otoczenia osób zakażonych HBV, nosiciele HCV, osoby w fazie zaawansowanej choroby nerek z filtracją kłębuszkową poniżej 30 ml/min oraz osoby dializowane /.

Szczepienia zalecane / nie finansowane ze środków z budżetu państwa / realizowane były przeciw:

- WZW typu A,
- WZW typu B,
- odrze, śwince, różyczce,
- ospie wietrznej,
- grypie,
- rotawirusom,
- błonicy,
- tężcowi,
- krztuścowi,
- inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*,
- inwazyjnym zakażeniom *Neisseria meningitidis*,
- kleszczowe zapalenie mózgu,
- durowi brzuszemu,
- wścieklicznie,
- *poliomyelitis*,
- żółtej gorączce,
- ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV).

Poniższa tabela przedstawia analizę zaszczepienia populacji w okresie 2010 -2016

RODZAJ SZCZEPIENIA	LICZBA ZASZCZEPIONYCH				
	2012 r	2013 r	2014 r	2015 r	2016 r
Wściekliczna	48	55	31	17	32
Zakażenia <i>Hemofilus influenza</i> typu b	0	0	1	0	0
Odra, świnka, różyczka	3	2	2	3	1
Zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego	16	24	22	27	12
Żółta gorączka	43	31	69	39	31
Kleszczowe zapalenie mózgu	59	73	68	60	108
WZW typu A	94	98	128	70	82
Zakażenia <i>Neisseria meningitidis</i>	100	131	197	178	227
Dur brzuszny	103	100	130	120	123
Ospa wietrzna	289	283	273	265	292
Biegunka rotawirusowa	404	328	402	453	467
Zakażenia <i>Streptococcus pneumoniae</i>	852	907	826	836	963
Tężec	1678	1872	1457	1397	1684
Grypa	4332	3820	3630	4481	4968
WZW typu B	3481	3886	4524	3057	3527

Na podstawie danych zawartych w tabeli wynika, że: **w 2016 roku odnotowano wzrost realizacji szczepień zalecanych w stosunku do ubiegłego roku przeciw większości chorób zakaźnych / spadek realizacji szczepień stwierdzono jedynie w przypadku szczepień przeciw: zakażeniom HPV, żółtej gorączce, odrze, śwince, różyczce /.**

W 2016 roku przeprowadzono ogółem **86 kontroli** w Punktach Szczepień zwracając szczególną uwagę na:

- stan sanitarny,
- wykonawstwo szczepień ochronnych,
- prowadzenie dokumentacji,
- nadzór nad stanem zaszczepienia dzieci,
- propagowanie szczepień zalecanych
- sposób przechowywania preparatów szczepionkowych.

Kontrole punktów szczepień nie wykazały nieprawidłowości stanu sanitarnego oraz w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

NIEPOŻĄDANE ODCZYNY POSZCZEPIENNE

W 2016 roku ogółem zarejestrowano **19 niepożądanych odczynów poszczepiennych**.

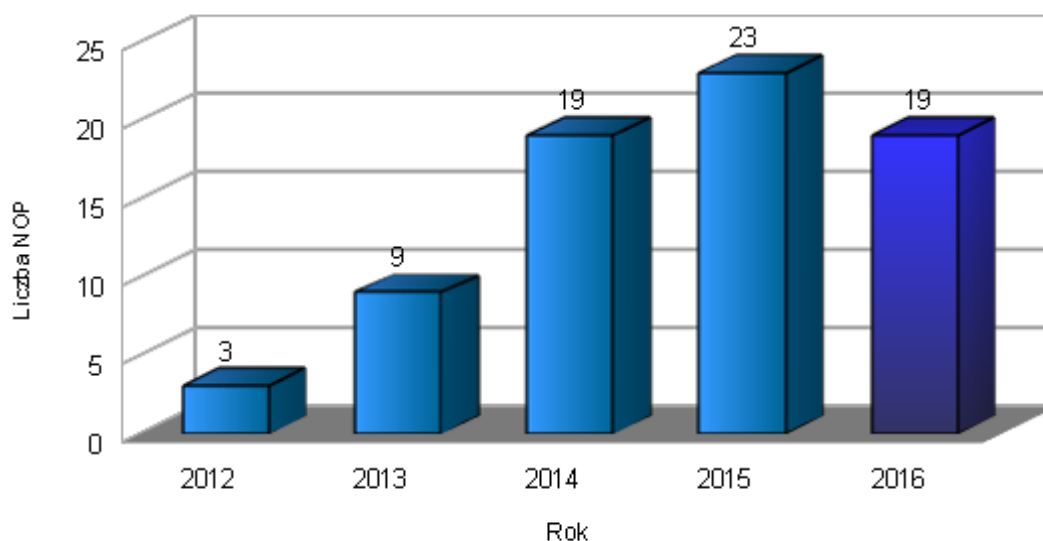
Od 2012 roku liczba zgłaszanych przez lekarzy niepożądanych odczynów poszczepiennych wyraźnie wzrosła. Największą liczbę zarejestrowano w 2015 roku / *23 przypadki* /, z kolei w 2016 roku liczba ta zmniejszyła się do poziomu z roku 2014 / *19 przypadków* /.

Przyczyną wzrostu zgłaszalności jest:

- wzmożony nadzór nad realizacją w/w. obowiązku / *przeprowadzanie licznych rozmów z personelem medycznym podczas bieżących inspekcji* /,
- wystąpienia do Kierowników/Dyrektorów podmiotów leczniczych.

Poniższy wykres przedstawia zarejestrowane przez PPIS w Sosnowcu w okresie ostatnich 5 lat przypadki Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych.

Niepożądane odczyny poszczepienne w latach 2012-2016

W 2016 roku niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły po szczepieniu preparatami:

- BCG / 7 przypadków /
- Infanrix Hexa / 3 przypadki /
- DTP / 2 przypadki /
- Pentaxim / 2 przypadki /
- Prevenar 13 / 1 przypadek /
- Nimenrix / 1 przypadek /
- Infanrix -IPV-Hib / 1 przypadek /
- Rotarix / 1 przypadek /
- Tripacel, Imowax Polio / 1 przypadek /.

Objawy zgłaszanych niepożądanych odczynów poszczepiennych:

- nasilony odczyn w miejscu wstrzyknięcia o średnicy 3-5 cm / 6-9 cm / > niż 10 cm,
- reakcja alergiczna,
- powiększenie regionalnych węzłów chłonnych / *pachowe, szyjne* /,
- zropienie węzłów chłonnych z przetoką,
- gorączka / 38,0 – 40,4 °C /,
- ropień podskórny,
- krosta ropna,
- owrzodzenie,

- kilkusekundowe zasłabnięcie,
- epizod hypotoniczno - hyporeaktywny.

Z 19 zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych:

- **18** zakwalifikowano jako **łagodne**
- **1** zakwalifikowano jako **poważny**.

Większość niepożądanych odczynów poszczepiennych było zgłaszanych na bieżąco / w ciągu 24 godzin od rozpoznania przez lekarza NOP / najpierw drogą telefoniczną lub faksem, a następnie dostarczano oryginał wymaganego formularza do siedziby PPIS w Sosnowcu.

W 2016 roku zarejestrowano 1 przypadek nieterminowego przekazania formularza zgłoszenia NOP - wystosowano wystąpienie / *pouczając o zgodnym z obowiązującymi przepisami prawa obowiązku zgłaszania NOP do PPIS w Sosnowcu* /.

Informacje zawarte w formularzach weryfikowano w trakcie inspekcji podmiotów leczniczych zgłaszających niepożądane odczyny poszczepienne.

Inspekcje przeprowadzone w tych podmiotach potwierdziły:

- prawidłowość przechowywania szczepionek,
- zachowywanie zasad aseptyki podczas szczepienia,
- przestrzeganie serii oraz dat ważności szczepionek,
- prawidłowe techniki szczepienia,
- uwzględnianie przeciwwskazań do szczepień.

PODSUMOWANIE NADZORU NAD SZCZEPIENIAMI

Liczba dzieci i młodzieży z terenu Sosnowca, objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, stale się zmniejsza.

Rodzice i opiekuni coraz częściej podejmują decyzje o braku wykonawstwa szczepień ochronnych dzieci wskutek oddziaływania wzmożonego „ruchu antyszczepionkowego”.

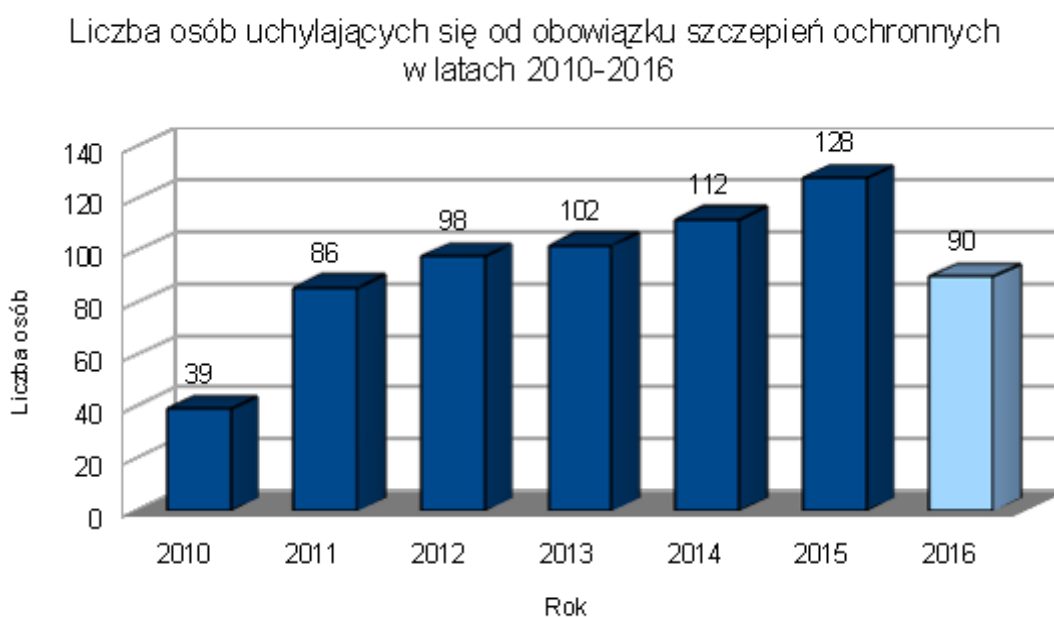
W 2016 roku PPIS w Sosnowcu wysłał **25 wezwań do rodziców** celem złożenia wyjaśnień braku realizacji obowiązku szczepień ochronnych u dzieci / *osobiście do PSSE w Sosnowcu zgłosiło się tylko 2 rodziców; drogą telefoniczną skontaktowało się 6 rodziców; w formie pisemnej wypowiedział się 1 rodzic* /.

W wyniku prowadzonych działań **17 rodziców** uchylających się od szczepień **uzupełniło brakujące szczepienia dzieci**. Natomiast **4 dzieci skreślono z rejestru** z powodu dostarczenia zaświadczenia od lekarza o przeciwwskazaniu do szczepień, zmiany deklaracji do przychodni w innym mieście lub emigracji.

Zgodnie z definicją / opracowaną przez ŚPWIS /, za osobę uchylającą się od ww. obowiązku uznaje się rodzica, który podpisał oświadczenie o braku zgody na szczepienie lub wyraził sprzeciw w formie ustnej, ale odmówił podpisania oświadczenia.

Na koniec 2016 roku zarejestrowanych było: **90 osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych** / w porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano **spadek** osób uznanych za uchylające się od szczepień /.

Liczbę osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych w ostatnich 7 latach obrazuje poniższy wykres.

Ponieważ poziom realizacji szczepień przeciw chorobom zakaźnym utrzymuje się na podobnym poziomie przekraczającym 90% osób uodpornionych to ten poziom zaszczepienia populacji nadal skutecznie chroni osoby niezaszczepione bo pozwala wytworzyć tzw: odporność zbiorowiskową i ogranicza szerzenie się zakażeń.

4. NADZÓR NAD PODMIOTAMI WYKONUJĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

LECNCTWO ZAMKNIĘTE

W 2016 roku / analogicznie jak w poprzednim / nadzorowano 7 placówek leczenia zamkniętego:

- 2 szpitale publiczne,
- 4 szpitale niepubliczne,
- 1 zakład pielęgnacyjno -opiekuńczy.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowy wykaz tych placówek.

Tabela. Placówki lecznictwa zamkniętego nadzorowane przez PPIS w Sosnowcu.

RODZAJ PLACÓWKI	NAZWA	ADRES
PUBLICZNA	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Św. Barbary	41-200 Sosnowiec Plac Medyków 1
	Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego	41-200 Sosnowiec ul. Kościelna 13
NIEPUBLICZNA	Sosnowiecki Szpital Miejski Sp. z o. o.	41-219 Sosnowiec ul. Szpitalna 1 41-200 Sosnowiec ul. Zegadłowicza 3
	Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II Sp. z o. o.	41-218 Sosnowiec ul. G. Zapolskiej 3
	Sosnowieckie Centrum Kardiologii	41-219 Sosnowiec ul. Szpitalna 1
	NUTRICO Sp. z o. o. Sosnowiecki Park Naukowo-Technologiczny Szpital Szafirowa	41-208 Sosnowiec ul. Wojska Polskiego 8A
	Centrum Profilaktyki Leczenia i Opieki „Medico” Sp. z o. o.	41-200 Sosnowiec ul. Odrodzenia 9

W/w placówki dysponują łózkami szpitalnymi w łącznej liczbie: **1529** / bez „Medico” /

Ilość łóżek szpitalnych uległa zwiększeniu w porównaniu do 2015 roku / o 16 łóżek /.

Większość szpitali sukcesywnie przeprowadza remonty i modernizacje w celu poprawy jakości świadczonych usług medycznych.

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono 42 kontrole / **zwiększoną liczbę inspekcji w porównaniu z ubiegłym rokiem** /, w tym:

- 37 kontroli sanitarnych,
- 2 kontrole interwencyjne,
- 3 kontrole sprawdzające.

W ramach kontroli dokonano ocen:

- stanu sanitarno – higienicznego oraz technicznego obiektów;
- działalności komitetu/zespołu kontroli zakażeń szpitalnych;

- opracowania, wdrożenia oraz nadzoru nad procedurami profilaktyki zakażeń w zakresie: dezynfekcji, sterylizacji, postępowania z brudną i czystą bielizną, odpadami medycznymi, transportu bielizny, odpadów medycznych, materiału i sprzętu medycznego przed i po sterylizacji, higienicznego i chirurgicznego mycia rąk, sprzątanania pomieszczeń, postępowania z osobami podejrzanymi o choroby wysoce zakaźne, zapewnienia środków ochrony osobistej dla personelu;
- prowadzenia kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych / *potwierdzonej stosowną dokumentacją* /;
- wykonawstwa szczepień ochronnych;
- zapobiegania infestacji stawonogami;
- przestrzegania zakazu palenia tytoniu.

Większość przeprowadzonych kontroli potwierdziła prawidłowość prowadzonej działalności w w/w placówkach.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- stanu technicznego obiektu - uszkodzone powierzchnie lakiernicze sprzętu i wyposażenia oddziału / *niejednolita powierzchnia - uniemożliwiająca mycie i dezynfekcję* /.
- braku podajników na papier toaletowy.

W 3 przypadkach wydano zalecenia doraźne z natychmiastowym trybem wykonania oraz 1 decyzję administracyjną / kontrola sprawdzająca wykonanie nałożonych obowiązków zaplanowana jest w 2017 roku /.

W 2016 roku wpłynęły 3 interwencje dotyczące nieprawidłowości w placówkach lecznictwa zamkniętego w tym:

- w 2 przypadkach potwierdzono słuszność wniesionych interwencji / *konieczność opracowania i wdrożenia procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym* /
- w 1 przypadku nie potwierdzono występowania zgłaszanych nieprawidłowości.

Ponadto w 2016 roku kontynuowano / *rozpoczęte w 2015 roku* / przeprowadzanie kontroli tematycznych **w zakresie zgłaszalności chorób zakaźnych i zakażeń** do PPIS w Sosnowcu. Przeprowadzone kontrole, w tym zakresie nie wykazały nieprawidłowości.

OCENA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE ZAOPATRYWANIA W MATERIAŁY STERYLNE

Obiekty lecznictwa zamkniętego są zabezpieczone w wyroby medyczne oraz sprzęt medyczny sterylny w wystarczającej ilości.

W 2 placówkach szpitalnych funkcjonują Centralne Sterylizatornie:

- Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II Sp. z o. o.
- Sosnowiecki Szpital Miejski Sp. z o. o.

Sterylizatornie spełniają wymogi rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą / Dz. U. z 2012r. Poz. 739 / **oraz posiadają certyfikaty ISO.**

Ponadto w IMP i ZŚ prowadzona jest sterylizacja na potrzeby laboratorium szpitalnego w pomieszczeniu sterylizacyjnym wyposażonym w autoklawy parowe.

Ogółem w obiektach lecznictwa zamkniętego znajduje się 9 urządzeń sterylizacyjnych:

- 6 autoklawów / 2 CP + 2 IMP i ZŚ + 2 SSM Sp. z o. o. /
- 2 urządzenia sterylizujące na suche/gorące powietrze / CP Sp. z o. o. /- używane wyłącznie do sterylizacji butelek
- 1 urządzenie sterylizacyjne na tlenek etylenu / SSM Sp. z o. o. /

Urządzenia sterylizacyjne są na bieżąco monitorowane oraz kontrolowane w zakresie skuteczności procesów sterylizacji przy użyciu wskaźników biologicznych, chemicznych oraz fizycznych / forma wydruków i wykresów /.

Sterylizację / jako usługę zewnętrzną / zlecają 4 placówki:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. Św. Barbary,
- Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego,
- Sosnowieckie Centrum Kardiologii Polska Grupa Medyczna Sp. z o. o.
- Szpital Szafirowa.

Natomiast w NZOZ „MEDICO” Sp. z o. o. stosowany jest wyłącznie sprzęt sterylny jednorazowy / głównie igły i strzykawki /.

Kontrole procedur dekontaminacji sprzętu wielokrotnego użytku w nadzorowanych placówkach nie wykazały nieprawidłowości.

DZIAŁALNOŚĆ KOMITETÓW I ZESPOŁÓW KONTROLI ZAKAŻEŃ SZPITALNYCH

W 2016 roku kontrole w zakresie oceny działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych przeprowadzono we wszystkich placówkach szpitalnych.

W ramach przeprowadzanych kontroli oceniano:

- skład komitetów i zespołów kontroli zakażeń szpitalnych;
- kwalifikacje członków komitetów i zespołów kontroli zakażeń szpitalnych;
- liczbę hospitalizacji oraz badań mikrobiologicznych przeprowadzonych w 2015 i 2016 roku;
- sposób monitorowania i rejestracji zakażeń szpitalnych i patogenów alarmowych;
- prowadzenie raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala;
- prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych;
- zapewnienie warunków ochrony przed zakażeniami;
- opracowanie i aktualizację procedur profilaktyki zakażeń;
- prowadzenie szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych;
- podejmowanie działań p/epidemicznych w przypadkach podejrzeń/potwierdzeń zakażeń u pacjentów hospitalizowanych;
- prowadzenie rejestru po-ekspozycyjnego.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości - potwierdziły, że:

- Komitety i Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych zostały powołane formalnie / *członkowie posiadają kwalifikacje zgodne z obowiązującymi przepisami* /;
- W szpitalach wdrożono indywidualne karty rejestracji drobnoustroju alarmowego oraz zakażenia szpitalnego;
- Monitoring zakażeń ma charakter aktywny w 4 placówkach szpitalnych (WSS Nr 5+ SSM Sp. z o. o. + CP Sp. z o. o. + IMP i ŚZ) / *codzienny przegląd wyników badań mikrobiologicznych, kart monitorowania; monitorowanie zakażeń miejsca operowanego; ocena wykonania profilaktyki około-operacyjnej; analiza antybiotyko-terapii; nadzór nad pacjentem z III grupy wysokiego ryzyka zakażenia (ocenanego przy przyjęciu do szpitala)* /;
- Bierne monitorowanie zakażeń szpitalnych odbywa się w 2 placówkach szpitalnych (Sosnowieckie Centrum Kardiologii + Szpital Szafirowa) / *analiza dokumentacji po wypisie pacjenta oraz zgłoszeniach z oddziałów* /;
- Pracownicy na bieżąco podnoszą swoje kwalifikacje / *szkolenia zewnętrzne i wewnętrzne organizowane głównie przez Komitety i Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych* /.

ANALIZA NARAŻENIA PERSONELU MEDYCZNEGO NA MATERIAŁ BIOLOGICZNY

Każda osoba wykonująca zawód medyczny jest narażona na szkodliwe czynniki biologiczne w miejscu pracy, które mogą stać się przyczyną zakażeń i chorób zakaźnych, a w konsekwencji prowadzić do wystąpienia choroby zawodowej. Ekspozycja zawodowa jest narażeniem pracownika na kontakt z materiałem biologicznym, potencjalnie zakaźnym.

Najbardziej narażone na ekspozycję zawodową są: pielęgniarki, lekarze, stomatolodzy, pracownicy służb ratowniczych, położne, pracownicy laboratorium, pracownicy stacji dializ, pracownicy sterylizatorni, osoby sprzątające w placówkach służby zdrowia, pracownicy prosektoriów oraz pozostali pracownicy.

Materiałem zakaźnym może być: krew, wydzieliny, wydaliny, tkanki i płyny ustrojowe pacjenta.

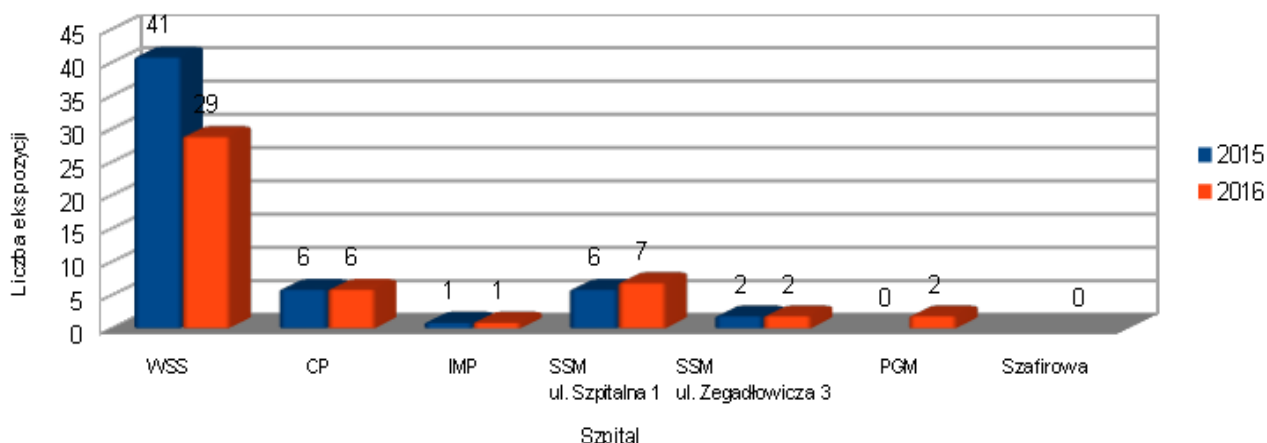
Tabela przedstawia narażenie na materiał zakaźny wśród personelu placówek lecznictwa zamkniętego w okresie: 2012 - 2016

Nazwa Szpitala	Ilość ekspozycji na potencjalnie zakaźny materiał biologiczny / zakażenia, skaleczenia i inne /				
	2012	2013	2014	2015	2016
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5	25	24	26	41	29
Centrum Pediatrii	5	5	6	6	6
Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego	2	0	1	1	1
Sosnowiecki Szpital Miejski ul. Szpitalna 1	brak danych	1	1	6	7
Sosnowiecki Szpital Miejski ul. Zegadłowicza 3	brak danych	2	2	2	2
Sosnowieckie Centrum Kardiologii Polska Grupa Medyczna Sp. z o. o.	2	1	2	0	2
Szpital Szafirowa	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	0
SUMA	34	33	38	56	47

Jak wynika z tabeli - **ilość ekspozycji ogółem** w obiektach lecznictwa zamkniętego w 2016 roku **znacznie spadła w stosunku do poprzedniego roku / odnotowano ponad 16 % spadek /**.

Poniższy wykres przedstawia zmiany ilości ekspozycji na potencjalnie zakaźny materiał biologiczny w 2016 roku w poszczególnych placówkach lecznictwa zamkniętego w stosunku do 2015 r.

Liczba ekspozycji w placówkach lecznictwa zamkniętego na potencjalnie zakaźny materiał biologiczny w latach 2015-2016.

Jak wynika z wykresu :

- najwięcej narażeń nadal odnotowuje się w WSS Nr 5
- 30 % spadek ilości narażeń odnotowano w WSS Nr 5
- wzrosty ilości narażeń odnotowano w 2 placówkach / *SSM Sp. z o. o. ul. Zegadłowicza + PGM Sp. z o. o. ul. Szpitalna* /
- w 3 placówkach ilość narażeń pozostała na tym samym poziomie / *CP+IMP i ZŚ + SSM Sp. z o. o. ul. Szpitalna* /
- nie odnotowano żadnych narażeń w Szpitalu SZAFIROWA

W placówkach lecznictwa zamkniętego opracowano i wdrożono procedury postępowania po ekspozycji zawodowej na materiał potencjalnie zakaźny.

Przestrzeganie procedur postępowania po-ekspozycyjnego oraz szkolenia personelu są najważniejszymi sposobami ograniczenia zakażeń w trakcie wykonywania czynności zawodowych. Szczepienie pracowników przeciwko HBV stanowi integralną składową kompleksowego postępowania zapobiegawczego.

LECNICTWO OTWARTE

LECNICTWO AMBULATORYJNE

W 2016 roku nadzorem epidemiologicznym objęto ogółem **133 placówki lecznictwa otwartego:**

- 10 publicznych
- 123 niepubliczne.

W 116 placówkach przeprowadzono ogółem 160 inspekcji / 158 sanitarnych + 1 interwencyjna (kontrola nie potwierdziła zgłoszonych zarzutów- nieuzasadniona interwencja) +1 sprawdzająca /.

W ramach kontroli oceniano:

- warunki sanitarno – higieniczne oraz techniczne placówek;
- opracowanie, wdrożenie oraz nadzór nad procedurami sanitarnymi / w zakresie: *dezynfekcji, sterylizacji, postępowania z brudną i czystą bielizną, odpadami medycznymi, przechowywania materiału i sprzętu medycznego, higienicznego mycia rąk, sprzątania pomieszczeń, stosowania środków ochrony osobistej* /;
- wykonawstwo szczepień ochronnych;
- prowadzenie kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych / *dokumentacja* /;
- zgłaszalność chorób zakaźnych;
- przestrzeganie zakazu palenia tytoniu.

W 7 placówkach stwierdzono nieprawidłowości:

- brak wdrożenia i nadzoru nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym w zakresie:
 - *dezynfekcji rąk / preparaty do dezynfekcji rąk w gabinecie diagnostyczno - zabiegowym o nieaktualnym terminie ważności /*
 - *postępowania z odpadami medycznymi / nieprawidłowy sposób przechowywania odpadów medycznych o kodzie 18 01 03 w miejscu ich wytwarzania tj. w temperaturze > 10 °C przez okres powyżej 72 godzin w gabinecie diagnostyczno – zabiegowym /*
 - *dekontaminacji narzędzi wielokrotnego użytku / nieprawidłowy sposób sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku (w pakietach papierowo-foliowych wiertła oraz narzędzia do leczenia kanałowego sterylizowano w zamkniętych płytkach Petriego) w gabinecie stomatologicznym /*
 - *przestrzegania zasad segregacji podczas przechowywania sprzętu i materiału medycznego / sprzęt i materiał sterylny przechowywany łącznie ze sprzętem i materiałem niesterylnym oraz preparatami dezynfekcyjnymi, przechowywanie sprzętu i materiału sterylnego pod zlewozmywakiem /*
 - *przestrzegania terminów ważności wyrobów medycznych / w gabinecie zabiegowym, ginekologicznym, stomatologicznym oraz okulistycznym /*
- *brudne, wymagające odnowienia / przez malowanie / ściany i sufit / w gabinecie ginekologicznym /.*

Ogółem wydano 2 decyzje administracyjne oraz 7 decyzji płatniczych.

OCENA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE ZAOPATRYWANIA W MATERIAŁY STERYLNE

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, że:

- na wyposażeniu placówek lecznictwa ambulatoryjnego znajduje się 61 autoklawów parowych / *nadal nie stwierdzono obecności urządzeń sterylizacyjnych na suche gorące powietrze /;*
- ~ 50% placówek wykonuje sterylizację we własnym zakresie;
- 10 podmiotów zleca sterylizację jako usługę zewnętrzną. .

Kontrole wewnętrzne skuteczności procesu sterylizacji prowadzone są na bieżąco:

- testami biologicznymi / *od co miesiąc do raz na pół roku /*
- testami chemicznymi / *każdy wsad /.*

W skontrolowanych placówkach wykonujących sterylizację we własnym zakresie **nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu wewnętrznej kontroli procesu sterylizacji.**

Stan sanitarny nadzorowanych placówek lecznictwa otwartego w stosunku do poprzednich lat systematycznie ulega poprawie / *wykonywane prace modernizacyjne i remontowe prowadzą do poprawy jakości świadczonych usług medycznych /.*

NADZÓR NAD GABINETAMI

W 2016 roku **nadzorowano ogółem 240 podmiotów** leczniczych w zakresie epidemiologii.

Liczba obiektów, w których prowadzona jest działalność lecznicza wykonywana przez lekarzy w prywatnych gabinetach od 2011 roku sukcesywnie maleje / *z poziomu 250 do 240 /.*

Ogółem przeprowadzono 111 kontroli sanitarnych zwracając szczególną uwagę na:

- prawidłowe wyposażenie stanowisk higienicznego mycia rąk personelu;
- rodzaj stosowanych preparatów do: antyseptyki rąk, dezynfekcji powierzchni sprzętu medycznego;
- opracowanie, wdrożenie i nadzorowanie procedur sanitarnych;
- sposób przechowywania wyrobów medycznych / sprzętu medycznego sterylnego;
- zaopatrzenie w sprzęt sterylny/ środki ochrony osobistej;
- sposób sterylizacji / *materiał sterylizowany jest w autoklawach parowych w obrębie praktyki lub zlecane są usługi zewnętrzne; w gabinetach nie stwierdzono użytkowania sterylizatorów na suche gorące powietrze /;*
- prowadzenie wewnętrznych kontroli skuteczności sterylizacji przy użyciu wskaźników

biologicznych i chemicznych;

- gospodarowanie odpadami / w tym odpadami medycznymi /;
- przestrzeganie dat ważności preparatów dezynfekcyjnych, sprzętu medycznego sterylne;
- prowadzenie kontroli wewnętrznej / z częstotliwością nie rzadziej niż co pół roku; potwierdzonej stosowną dokumentacją / w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych;
- zgłaszalność chorób zakaźnych;
- przestrzeganie zakazu palenia tytoniu.

W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości:

- brak wdrożenia i nadzoru nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym w zakresie dezynfekcji rąk / preparat do dezynfekcji o nieaktualnym terminie ważności /;
- brak prowadzenia kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Wydano decyzję administracyjną /kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie nieprawidłowości/.

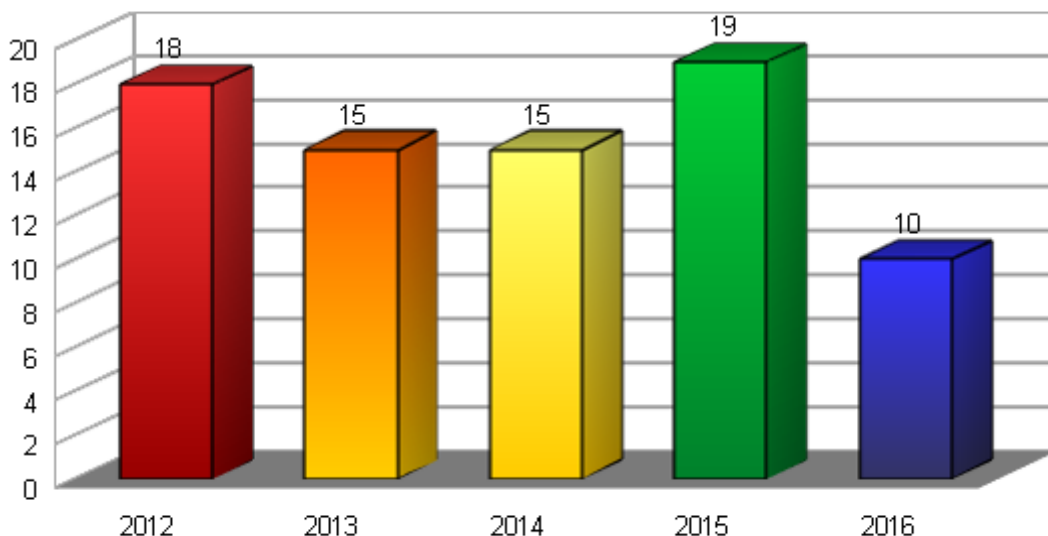
Dodatkowo w 2016 roku przeprowadzono 7 kontroli / na wniosek strony / celem wydania decyzji opiniujących spełnianie warunków umożliwiających udzielanie świadczeń zdrowotnych / dopuszczających do działalności podmioty lecznicze /.

Od dnia 15 lipca 2016 roku obowiązek przedkładania opinii wydawanej przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej - organowi prowadzącemu rejestr podmiotów wykonujących działalność leczniczą został zniesiony wskutek zmian ustawy z dnia 10 czerwca 2016r. o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw / Dz. U. 2016 roku poz.960 /.

W 2016 roku ogółem zlikwidowano 10 praktyk zawodowych a działalność zawiesiły 3 gabinety.
/ Ogólna liczba gabinetów prywatnych uległa zmniejszeniu o 1 gabinet w stosunku do 2015 roku /

Poniższy wykres przedstawia liczbę zlikwidowanych praktyk zawodowych na przestrzeni okresu: 2012-2016.

Liczba zlikwidowanych praktyk zawodowych w latach 2012-2016

Wnioski dotyczące funkcjonowania praktykach zawodowych:

- dobry stan sanitarny gabinetów prywatnych;
- zapewnienie dostępu do środków ochrony osobistej oraz ich właściwe stosowanie przez personel / w zależności od zagrożenia /;
- prawidłowe prowadzenie wewnętrznej kontroli procesu sterylizacji;
- aktualne umowy na wywóz odpadów medycznych.

5. ZABIEGI DERATYZACYJNE

Wzorem lat ubiegłych, na terenie miasta przeprowadzono **2 akcje deratyzacyjne** / w okresie wiosennym i jesiennym /.

Szczególną uwagę zwracano na:

- zachowanie środków ostrożności podczas prowadzenia zabiegów deratyzacyjnych,
- właściwe składowanie odpadów oraz usuwanie potencjalnych źródeł bytowania dla gryzoni,
- zapewnienie szczuroszczelności budynków i pomieszczeń,
- informowanie lokatorów o trwających działaniach.

Kontrole przeprowadzone w ramach akcji deratyzacyjnych nie wykazały obecności gryzoni.

W 2016 roku zgłoszono **14 interwencji** w zakresie obecności gryzoni / **wzrost o 43% w stosunku do 2015 roku** / w tym:

- 5 uzasadnionych / przeprowadzone kontrole wykazały zaleganie odpadów komunalnych na terenie posesji, obecność gryzoni w miejscu składowania śmieci i na terenie Pawilonu Handlowego /.
- 9 nieuzasadnionych / przeprowadzone kontrole potwierdziły podejmowanie właściwych działań przez administratorów i właścicieli nieruchomości po otrzymaniu sygnałów w zakresie uciążliwości związanych z bytowaniem gryzoni /.

Poniższy wykres obrazuje ilość zgłaszanych interwencji dotyczących bytowania gryzoni na przestrzeni okresu: 2012-2016.

W wyniku przeprowadzonych kontroli:

- wydano decyzję administracyjną nakazującą przeprowadzenie skutecznych zabiegów deratyzacyjnych w celu likwidacji stwierdzonych nieprawidłowości / kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie uciążliwości i właściwe warunki sanitarno – higieniczne /;
- wystosowano pismo dotyczące konieczności wykonania uporządkowania zastępczego oraz zabezpieczenia pustostanu przed gromadzeniem odpadów komunalnych / wniosek przekazano do Straży Miejskiej w Sosnowcu celem rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami /.

II. HIGIENA ŻYWIENIA, ŻYWNOŚCI I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Bezpieczeństwo żywności stanowi jedno z podstawowych zagadnień ochrony zdrowia publicznego. Jest ono rozumiane jako ogół warunków, które muszą być spełniane i działań jakie muszą być podejmowane na wszystkich etapach produkcji lub obrotu żywnością, w celu zapewnienia zdrowia człowieka.

Konsumenci mają prawo do dostępu do całkowicie bezpiecznych artykułów żywnościowych a także do informacji na temat spożywanej przez nich żywności. Odpowiedzialność za powyższe spoczywa na podmiotach działających na rynku spożywczym, które mają obowiązek przestrzegania zgodności z wymaganiami prawa żywnościowego. Sprawdzenie, czy wszelkie stworzone przez przedsiębiorców procedury są prawidłowo wypełniane a prawo żywnościowe przestrzegane, należy do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a zadanie to jest realizowane w trakcie urzędowych kontroli.

Działania kontrolne prowadzone są w następujących grupach obiektów: produkcji żywności, obrotu żywnością, żywienia zbiorowego, a także w wytwórniach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością oraz miejscach produkcji i obrotu kosmetykami.

W 2016 roku nadzorem objęto ogółem **1828 obiektów** prowadzących działalność związaną z produkcją żywności, obrotem żywnością, żywieniem zbiorowym jak również produkcją i obrotem materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.

Poszczególne grupy obiektów stanowią:

- 65,3% - obiekty obrotu żywnością ,
- 22,5% -zakłady żywienia zbiorowego otwarte,
- 8,5% - zakłady żywienia zbiorowego zamknięte ,
- 3% - zakłady produkcji żywności ,
- 0,4% - zakłady produkujące i konfekcjonujące kosmetyki + miejsca obrotu kosmetykami,
- 0,3% - wytwórnie/miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Tabela nr 1- Liczba obiektów nadzorowanych przez PPIS w Sosnowcu w latach 2012 - 2016.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów				
	2012 r.	2013 r.	2014r.	2015 r.	2016 r.
Ilość ogólna obiektów	1686	2066	2083	1840	1826
Zakłady produkcji żywności	64	67	70	63	61
Obiekty obrotu żywnością	979	1184	1155	1129	1092
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	147	183	184	184	192
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	141	160	154	152	151
Zakłady małej gastronomii	197	245	235	232	218
Środki transportu żywności	148	218	276	72	102
Wytwórnice i miejsca obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	3	3	3	5	5
Wytwórnice kosmetyków i miejsca obrotu kosmetykami	7	6	6	4	7

Analiza porównawcza ilości nadzorowanych obiektów pozwala stwierdzić, że do roku 2014 ich ilość wzrastała, natomiast obecnie spada.

Największe zmiany ilości nadzorowanych obiektów w porównaniu z 2015 rokiem odnotowano w:

- obiektach obrotu żywnością / *spadek o 37 obiektów* /,
- środkach transportu / *wzrost o 30 środków transportu* /.

Zmiany zachodzące w grupie obiektów obrotu żywnością spowodowane są dużą konkurencją na rynku i rezygnacją z prowadzonej działalności w tego typu obiektach. Jedną z przyczyn jest również wypieranie małych sklepów przez dużą ilość super- i hipermarketów / *61 obiektów na terenie miasta* /.

Odnotowany w 2016 roku wzrost ilości nadzorowanych środków transportu spowodowany jest między innymi tym, że przedsiębiorcy produkujący żywność chcąc pozyskać nowych klientów - inwestują w środki transportu, aby zapewnić dostarczanie bezpośrednio do sklepów swoich wyrobów.

Ponadto zarejestrowano również nowe firmy transportowe, specjalizujące się w świadczeniu usług w zakresie przewozu żywności.

W 2016 roku przeprowadzono ogółem:

- **1636 kontroli sanitarnych w 1079 obiektach żywnościowych** / *~ 59% ogółu nadzorowanych obiektów* /
- **3 kontrole w obiektach obrotu kosmetykami + 1 kontrolę w zakładzie produkującym kosmetyki** / *~ 57% ogółu nadzorowanych obiektów związanych z kosmetykami* /.

Wydano ogółem **172 decyzje administracyjne** nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości / *ilość wydanych decyzji administracyjnych zmalała o 54 decyzje w stosunku do 2015 roku* /.

92 mandatami na łączną kwotę 15 750 zł ukarano winnych zaniedbań higieniczno-sanitarnych / *ilość nałożonych mandatów karnych zmalała o 30 sztuk w porównaniu z 2015 rokiem* /.

W ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu do badań laboratoryjnych pobrano **569 próbek:**

- 543 próbki żywności,
- 10 próbek przedmiotów użytku,
- 16 próbek wymazów sanitarnych.

1. ZAKŁADY PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOŚCIĄ

1.1. Zakłady produkcji żywności

Nadzorowane obiekty produkcji żywności to głównie: piekarnie / 41,5% / i ciastkarnie / 32,5% / oraz:

- inne wytwórnie żywności / 15% / ,
- automaty do lodów / 5% / ,
- przetwórnia owocowo – warzywna,
- wytwórnia makaronów,
- wytwórnia suplementów diety /po 2%/.

W w/w obiektach kontrole urzędowe prowadzona są pod kątem zgodności stanu faktycznego z prawem żywnościowym, a także skuteczności systemów bezpieczeństwa wdrożonych przez przedsiębiorców.

Ogółem skontrolowano 53 obiekty produkcji żywności / ~ 87% nadzorowanych / - żadnego kompleksowo nie oceniono negatywnie.

Najczęściej występujące uchybienia stwierdzane podczas kontroli:

- nieprawidłowy stan sanitarny szatni dla pracowników,
- nieprawidłowy stan sanitarno-porządkowy oraz techniczny / *brudne lub uszkodzone ściany, sufity, posadzki* / ,
- niewłaściwe magazynowanie artykułów spożywczych,
- zniszczone/zużyty sprzęt produkcyjny i inne elementy wyposażenia, mające kontakt z żywnością,
- brak systematycznych zapisów z kontroli wewnętrznych w ramach GHP/GMP i systemu HACCP.

W zakładach produkcji żywności **pobrano 75 próbek żywności do badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych oraz w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.**

Zdyskwalifikowano 8 próbek /~11% przebadanych /.

Ogółem wydano 20 decyzji administracyjnych oraz nałożono 14 mandatów karnych.

Mimo, iż ilość wydanych decyzji w stosunku do 2015 roku zmalała z 27 do 20, to jednak ilość wydanych mandatów znacznie wzrosła z 4 do 14.

Spadek ilości wydanych decyzji świadczy o zwracaniu większej uwagi przez przedsiębiorców na stan techniczny obiektów. Istnieje jednak potrzeba większej kontroli stanu sanitarnego obiektów aby skutecznie eliminować i przeciwdziałać występowaniu ewentualnych zagrożeń.

1.2. Obiekty obrotu żywnością

Obiekty obrotu żywnością / największa grupa nadzorowanych obiektów / to:

- sklepy spożywcze łącznie z super- i hipermarketami / 66% /,
- kioski zlokalizowane między innymi na targowiskach / 11% /,
- magazyny hurtowe /5% /,
- środki transportu żywności /8% /,
- grupa obiektów ruchomych i tymczasowych coraz bardziej rozwijająca się /5% /,
- inne obiekty obrotu żywnością (w tym apteki i inne obiekty obrotu suplementami diety) / 5% /.

Pomimo tego, że podmioty prowadzące działalność w zakresie obrotu żywnością są zobowiązane do zagwarantowania odpowiednich standardów higieniczno-sanitarnych w miejscach prowadzenia działalności - jednak nie zawsze ten warunek jest przez przedsiębiorców spełniany, o czym świadczą liczne uchybienia stwierdzane podczas przeprowadzanych kontroli.

Stan sanitarny w/w obiektów oceniany jest zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Ogółem skontrolowano 590 obiektów obrotu żywnością / ~49% nadzorowanych / - żadnego kompleksowo nie oceniono negatywnie.

Najczęściej występujące uchybienia stwierdzane podczas kontroli:

- brak segregacji artykułów spożywczych,
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych,
- niewłaściwe przechowywanie odzieży ochronnej,
- brak monitorowania temperatury i rejestrowania tej czynności,
- nieprawidłowy bieżący stan sanitarno-porządkowy obiektów,
- brudne ściany, sufity, uszkodzone posadzki,
- zniszczone wyposażenie / szafki, regały, elementy urządzeń chłodniczych /,

- zniszczony sprzęt i inne elementy wyposażenia kontaktu z żywnością,
- brak bieżących zapisów w dokumentacji kontroli wewnętrznej zgodnie z GHP.

W obiektach obrotu żywnością do badań pobrano 451 próbek żywności i przedmiotów użytku.

Zakwestionowano 7 próbek / ~ 1,5% przebadanych /.

Ogółem wydano 127 decyzji administracyjnych oraz nałożono 56 mandatów karnych.

Ilość wydanych decyzji zmniejszyła się - o 21 + mandatów karnych - o 44 / w stosunku do 2015 r / co pozwala stwierdzić, zdecydowaną poprawę stanu technicznego oraz sanitarno-porządkowego w tych obiektach.

Z uwagi na potencjalną możliwość wystąpienia zagrożeń o charakterze populacyjnym, obiekty tej grupy w dalszym ciągu pozostają pod wzmożonym nadzorem PPIS w Sosnowcu.

TARGOWISKA, HANDEL OBNOŚNY I OBWOŻNY

W 2016 roku analogicznie jak w poprzednim roku nie potwierdzono prowadzenia handlu w systemie obnośnym i obwoźnym na terenie Sosnowca.

Na targowiskach obrót żywnością zorganizowany był w zamkniętych kioskach i na straganach usytuowanych przed nimi / *podlegającym ciągłym modernizacjom* /.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ogółem wydano 6 decyzji administracyjnych oraz nałożono 2 mandaty karne / w stosunku do 2015 roku zarejestrowano spadek o 3 decyzje oraz o 1 nałożony mandat / . Powyższe świadczy o zwiększającej się świadomości przedsiębiorców w zakresie bezpieczeństwa żywności, decydujących się na prowadzenie działalności w tego typu obiektach.

1.3 Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

Zakłady żywienia zbiorowego otwartego to:

- restauracje / 47% /,
- zakłady małej gastronomii / 53% /, w tym:
 - pijalnie piwa / 57% /
 - zakłady typu fast food / 26% /.

Obserwowany od kilku lat wzrost zainteresowania społeczeństwa korzystaniem z placówek żywienia zbiorowego wymusza konieczność sprawowania stałego nadzoru nad tego typu obiektami dla zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w tym zakresie.

W 2016 roku skontrolowano 293 zakłady żywienia zbiorowego otwartego / 72% nadzorowanych /- żadnego kompleksowo nie oceniono negatywnie.

Najczęściej występujące uchybienia stwierdzane podczas kontroli:

- nieprzestrzegania zasad higieny przy produkcji,
- niewłaściwe magazynowanie, brak/nieprawidłowa segregacja w urządzeniach chłodniczych ,
- brudne/zniszczone ściany, podłogi i sufity,
- uszkodzony sprzęt, naczynia kuchenne, powierzchnie kontaktu z żywnością.

Z ogółem **pobranym** do badań **25 próbek środków spożywczych** - **żadnej nie zdyskwalifikowano.**

W 2016 roku wydano 72 decyzje administracyjne oraz nałożono 14 mandatów karnych.

Znaczne polepszenie świadczonych usług w zakładach żywienia zbiorowego otwartego potwierdza malejąca ilość wydanych decyzji oraz nałożonych mandatów w stosunku do roku poprzedniego / w 2015 roku wydano 97 decyzji + nałożono 20 mandatów /.

MAŁA GASTRONOMIA

Liczba zakładów żywienia zbiorowego otwartego typu „mała gastronomia” zmalała w stosunku do 2015 roku z 231 zakładów do 218.

W 2016 roku do w/w grupy zakładów należało :

- 125 pijalni piwa; - 56 zakładów typu fast food ;
- 10 smaźalni; - 27 innych.

Najczęściej występujące uchybienia stwierdzane podczas kontroli:

- niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń,
- brak zachowania segregacji w urządzeniach chłodniczych oraz niewłaściwe ich zabezpieczenie,
- nieprawidłowe przechowywanie opakowań do kontaktu z żywnością,
- nieprawidłowe przechowywanie odzieży ochronnej,
- brak skutecznej kontroli wewnętrznej,
- brudne ściany / sufity.

W 2016 roku wydano 26 decyzji administracyjnych / o 10 więcej w stosunku do 2015 roku / oraz nałożono 1 mandat karny / o 3 mniej w stosunku do 2015 roku /.

Realizacja nakładanych obowiązków w formie wydawanych decyzji administracyjnych oraz zaleceń ma na celu poprawę stanu sanitarno-technicznego w obiektach.

1.4 Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

Do grupy zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego należą:

- stołówki w przedszkolach / 32% /,
- stołówki szkolne / 27% /,
- bufety w zakładach pracy / 9% /,
- stołówki w żłobkach / 8% /,
- stołówki pracownicze / 5% /,
- zakłady usług cateringowych / 5% /,
- bloki żywienia w domach opieki społecznej / 5% /,
- bloki żywienia w szpitalach / 4% /,
- stołówki w domach dziecka i młodzieży / 3% /,
- inne zakłady żywienia (*kuchnia niemowlęca, stołówka w internacie/ studencka*) / 2% /.

W większości obiektów posiłki przygotowywane są od surowca, ale w niektórych żywnie prowadzone jest w formie cateringu.

Co roku pełniony jest wzmożony nadzór nad tego typu obiektami z uwagi na grupy osób żywionych w tych obiektach / *małe dzieci, osoby starsze, chorzy* / i konieczność zapewnienia w nich większego reżimu higienicznego przy przygotowaniu posiłków.

Zasady racjonalnego żywienia oraz zalecane racje pokarmowe dla różnych grup ludności opracowują oraz publikują jednostki badawczo-rozwojowe podległe i nadzorowane przez Ministra Zdrowia, w tym głównie Instytut Żywności i Żywienia.

Kwestie dotyczące wymagań jakie powinny spełniać środki spożywcze oferowane w sklepikach szkolnych jak i przygotowywane w ramach żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty reguluje od 1 września 2016 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r.

Teoretyczne oceny jadłospisów prowadzone podczas kontroli jednostek systemu oświaty, po wejściu w życie rozporządzenia wykazały, że placówki dostosowały się do wymogów zawartych w w/w rozporządzeniu.

Oceną sposobu żywienia objęto 70 obiektów - przeanalizowano 70 próbek zestawień jadłospisów dekadowych. Stwierdzono, iż przeważająca ilość jadłospisów / 65 / jest zgodna z obowiązującymi zasadami żywienia tych grup wiekowych.

Ogółem skontrolowano 141 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego 193% nadzorowanych / - żadnego kompleksowo nie oceniono negatywnie.

Najczęściej występujące uchybienia stwierdzane podczas kontroli:

- nieprzestrzegania zasad higieny przy produkcji,
- niewłaściwe magazynowanie, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- wymagający odnowienia stan techniczny pomieszczeń.

W związku ze zgłoszonymi 3 zatruciami pokarmowymi **pobrano** do badań **16 próbek sanitarnych** / żadnej nie zdyskwalifikowano /.

W 2016 roku wydano 25 decyzji administracyjnych oraz nałożono 7 mandatów karnych.

Ilość wydanych decyzji zmalała o 14 w stosunku do roku poprzedniego, ilość nałożonych mandatów utrzymuje się na stałym poziomie co pozwala stwierdzić, że stan techniczny obiektów uległ poprawie.

2. AKCJE

Wzorem lat ubiegłych w maju 2016 roku przeprowadzono akcję, która dotyczyła kontroli środków transportu żywności przy współudziale Policji.

Ogółem skontrolowano 11 środków transportu, stwierdzając:

- 3 przypadki niewłaściwego stanu sanitarno - porządkowego / kierowcy zostali ukarani mandatami karnymi na łączną kwotę 550 zł /,
- 1 przypadek braku zapisów dokumentacji dobrej praktyki higienicznej,
- 1 przypadek braku orzeczenia do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- 6 przypadków braku decyzji zezwalającej na przewóz żywności.

Akcja przebiegała sprawnie a współpracę z Policją oceniono bardzo dobrze.

3. TRANSPORT ŻYWNOŚCI

W 2016 nadzorem PPIS w Sosnowcu objęto 102 firmy transportowe / w tej grupie obiektów zaobserwowano największy wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym /.

Producenci żywności, z roku na rok powiększają ilość swoich środków transportu, wykorzystywanych do dostarczania własnych wyrobów do odbiorców. Zwiększa się również ilość zakładanych firm transportowych, świadczących usługi związane z dotaczaniem żywności głównie pakowanej np. suplementów diety do aptek.

4. WSPÓLPRACA Z INNYMI SŁUŻBAMI /ORGANAMI KONTROLI

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru nad żywieniem, żywnością i przedmiotami użytku PPIS w Sosnowcu współpracuje z:

- **Inspekcją Weterynaryjną** - przekazywanie informacji w związku z zawartym porozumieniem o współpracy,
- **Inspekcją Farmaceutyczną** - pobieranie w hurtowniach farmaceutycznych oraz aptekach prób suplementów diety do badania zgodnie z zawartym porozumieniem ramowym,

- **Strażą Miejską** - przeprowadzenie 6 kontroli w punktach sprzedaży żywności podczas corocznie organizowanej imprezy Dni Sosnowca + kontrola straganu oferującego do sprzedaży owoce-warzywa /,
- **Policją** – przeprowadzanie wspólnych kontroli dotyczących:
 - środków transportu / *11 kontroli w maju 2016 /;*
 - sprzedaży suplementów diety w sklepie PAFOSCAN SPORT ul. Staszica 8b,
 - sprzedaży niewłaściwej jakości warzyw ze śmietnika w dwóch przyczepach gastronomicznych zlokalizowanych ul. Targowa 21/Szklarniana / *interwencja /.*
 Ponadto przekazano Policji do załatwienia zgłoszenie dotyczące nielegalnego wprowadzania do obrotu suplementów diety / *współuczestnictwo w ustaleniach /.*

5. IMPORT / EKSPORT

W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności w 2016 roku objęto nadzorem import 9 partii makaronów / *na podstawie dostarczonej dokumentacji i przeprowadzonych kontroli, które nie wykazały nieprawidłowości - wydano 9 świadectw jakości zdrowotnej /.*

W 2016 PPIS w Sosnowcu nie sprawował nadzoru nad eksportem / *nie zgłoszono do PSSE w Sosnowcu wniosków dotyczących eksportu środków spożywczych /.*

6. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

6.1. Krajowe środki spożywcze

W 2016 roku laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej, działające w zintegrowanym systemie badania żywności, przebadaly **491 próbek krajowych środków spożywczych** z terenu Sosnowca, w tym pod względem:

- mikrobiologicznym - 291 próbek,
- chemicznym - 99 próbek,
- organoleptycznym - 62 próbki,
- obecności zanieczyszczeń - 34 próbki,
- pod względem znakowania - 5 próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań **zdyskwalifikowano 12 próbek:**

- **1 – niewłaściwe właściwości organoleptyczne** / *wafelki /,*
- **3 - niewłaściwe znakowanie** / *suplement diety + 2 rodzaje pieczywa pakowanego /,*
- **8 - obecność szkodników zbożowo-mącznych** / *zmiotki + wytrzepki /.*

6.2. Importowane środki spożywcze

Przebadano ogółem **52 próbki żywności z importu**, w tym pod względem :

- chemicznym - 26 próbek,
- mikrobiologicznym - 15 próbek,
- znakowania - 5 próbek,
- organoleptycznym - 4 próbki,
- obecności zanieczyszczeń - 2 próbki.

W wyniku przeprowadzonych badań **zdyskwalifikowano 3 próbki pod kątem znakowania:**

- suplement diety,
- środek specjalnego przeznaczenia żywieniowego,
- napój izotoniczny.

Tabela nr 2 - Ilość kwestionowanych próbek żywności w okresie 2013-2016

<i>Rok</i>	<i>Ilość prób</i>	<i>Ilość prób kwestionowanych</i>	<i>Procent prób kwestionowanych</i>	<i>Przyczyny kwestionowania</i>
2013	475	16	3,40%	W 1 próbce stwierdzono obecność bakterii Salmonella, w 2 próbkach tłuszczu stwierdzono przekroczenie zawartości wolnych kwasów tłuszczowych, w 1 próbce stwierdzono nieprawidłowe cechy organoleptyczne, w 1 próbce została przekroczona zawartość barwników spożywczych, w 10 próbkach zmiotek i wytrzepek z koszyków pobranych w piekarni stwierdzono obecność szkodników zbożowo- mącznych
2014	518	33	6,40%	W 1 próbce sera twarogowego stwierdzono obecność bakterii Listeria, w 3 próbkach łopatkki mielonej stwierdzono obecność bakterii Salmonella, w 1 próbce środka specjalnego przeznaczenia żywieniowego stwierdzono niewłaściwe znakowanie, w 2 próbkach fileta z indyka stwierdzono obecność bakterii Salmonella, w 7 próbkach wyrobów z mięsa wołowego stwierdzono obecność bakterii Escherichia coli, w 1 próbce oleju kokosowego stwierdzono przekroczoną ilość WWA, w 4 próbkach zmiotek i wytrzepek z koszyków pobranych z piekarni stwierdzono obecność szkodników zbożowo- mącznych, w 1 próbie ryby stwierdzono nieprawidłowe cechy organoleptyczne, w 4 próbkach suplementów diety stwierdzono nieprawidłowe znakowanie, w 9 próbkach lodów stwierdzono obecność bakterii Enterobacteriaceae

2015	512	7	1,40%	W 2 próbkach stwierdzono niewłaściwe cechy organoleptyczne, w 1 próbce suplementu diety stwierdzono niewłaściwe znakowanie, w 4 próbkach zmiotek i wytrzepek z koszyków pobranych z piekarni stwierdzono obecność szkodników zbożowo-mącznych
2016	543	15	2,76%	W 1 próbce stwierdzono niewłaściwe cechy organoleptyczne, w 6 próbkach stwierdzono niewłaściwe znakowanie / 2 próbki suplementów diety, +2 próbki pieczywa pakowanego+1 próbka środka specjalnego przeznaczenia żywieniowego+1 próbka napoju izotonicznego /, w 8 próbkach zmiotek i wytrzepek z koszyków pobranych w piekarni stwierdzono obecność szkodników zbożowo-mącznych

Z powodu ciągłego stwierdzania występowania problemu obecności szkodników zbożowo – mącznych pobór próbek w piekarniach planowany jest corocznie / po stwierdzeniu ich obecności przeprowadzane są zabiegi dezynsekcyjne a PPIS w Sosnowcu przedstawiane protokoły po-zabiegowe potwierdzające likwidację szkodników /.

7. INTERWENCJE

Sygnaly pochodzące od społeczeństwa wskazują na konieczność podejmowania dodatkowych działań kontrolnych - wyjaśniających, a w sytuacjach tego wymagających również represyjnych w celu utrzymania właściwego poziomu zapewnienia bezpieczeństwa żywności.

W 2016 roku PPIS w Sosnowcu zgłoszono **104 interwencje**, w tym:

- **18 uznano za uzasadnione**
- **80 uznano za nieuzasadnione**
- **4 przekazano do rozpatrzenia w/g właściwości / PPIS w Dąbrowie Górniczej+PPIS w Katowicach+ŚPWIS w Katowicach+Inspektoratowi Inspekcji Handlowej /.**
- **2 pozostawiono bez rozpatrzenia.**

Wniesione interwencje dotyczyły:

- nieprzestrzegania zasad higieny w obiekcie,
- sprzedaży przeterminowanych/niewłaściwej jakości zdrowotnej artykułów spożywczych,
- niewłaściwego przechowywania/sprzedaży artykułów spożywczych,
- obecności szkodników,

- nieprawidłowości sanitarno-technicznych / *brak bieżącej wody, brak toalety* /,
- niewłaściwej gospodarki odpadami,
- braku zaświadczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- nieprawidłowego żywienia,

W 7 przypadkach w ramach rozpatrywanych interwencji pobrano próby do badań laboratoryjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono ogółem 20 mandatów karnych / w tym 6 za stwierdzone nieprawidłowości nie wskazane w interwencjach /.

8. WNIOSKI

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów produkcyjnych i wprowadzających żywność do obrotu, uległ poprawie. Mniejszą ilość stwierdzonych usterek technicznych w obiektach potwierdza mniejsza ilość wydanych decyzji administracyjnych / 323 decyzji - 2015r.; 244 decyzji – 2016r. /.

Poprawie uległ również stan sanitarno – porządkowy nadzorowanych obiektów co potwierdza mniejsza ilość nałożonych mandatów karnych /*nałożono 30 mandatów mniej w stosunku do 2015r.*/.

Poprawa stanu sanitarno - technicznego w obiektach osiągnana jest dzięki ich modernizacji, sukcesywną wymianę sprzętu/wyposażenia oraz dzięki wdrażaniu systemów kontroli wewnętrznej.

Coraz większa świadomość konsumentów wymusza na właścicielach sklepów poprawę warunków sanitarno - technicznych i estetyki tych obiektów a na właścicielach zakładów produkcyjnych poprawę higieny produkcji, co ma bezpośredni wpływ na poprawę jakości zdrowotnej środków spożywczych produkcji krajowej.

Dodatkowo, w przypadku zidentyfikowania jakiegokolwiek zagrożenia zdrowia konsumentów, pochodzącego z wprowadzanej na rynek żywności pomocnym narzędziem jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF), który umożliwia sprawne i szybkie przekazywanie informacji oraz szybkie reagowanie i podejmowanie właściwych działań.

W 2016 roku przyczyną wycofywania z obrotu żywności był/a:

- obecność ochratoksyny A / *pieczywo chrupkie z Niemiec* /,
- obecność zabronionych/nieautoryzowanych substancji (**składniki nowej żywności, przekroczenie bezpiecznego poziomu niektórych substancji w suplementach diety:** *ekstrakt z liści Acacia Rigdula oraz Cassia Nomame, siarczan agmatyny, Dendrobium, piroglutamat argininy, azotan kreatyny, ekstrakt z Tribulus terrestris, bacopa, alfa-ketoglutaran, synefryna, kwas nikotynowy*).

- aminokwasy niedozwolone do stosowania w środkach spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego,
- wykrycie niedeklarowanego na opakowaniu składnika alergennego – mleka / ciastka czekoladowe z Dani /,
- niewłaściwe oznakowanie środka spożywczego / wyrób czekoladowy z Niemiec /,
- zanieczyszczenie żywności fragmentami tworzywa sztucznego / kasza manna /,
- przekroczenie dopuszczalnego limitu dla kwasu sorbowego / morele suszone, napój niegazowany o smaku poziomkowym /,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu / czekolada mleczna, herbatka na odchudzanie /,
- obecność bakterii:
 - **Salmonella** / ser z Francji, jajka, mięso z indyka /,
 - **Escherichia coli** / tabletki z trawą jęczmienną /,
 - **Campylobacter jejuni** / mięso wieprzowe /,
- obecność antybiotyku **doksycykliny** / mięso wieprzowe /,
- pozostałość leku **sulfadiazyny** / kielbasa szynkowa extra /,
- obecność pozostałości pestycydów / owoce pomelo z Chin, seler korzeniowy /,
- migracja specyficzna pierwszorzędowych amin aromatycznych / łyżka do spaghetti /,
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu barwnika / ikra rybia z Gromadnika /,
- bombaż opakowania / sok pomarańczowy z Niemiec /,
- przekroczenie zawartości formaldehydu w przedmiotach użytku do kontaktu z żywnością / miska dekoracyjna /,
- wysoka migracja kadmu i/lub ołowiu w przedmiotach użytku do kontaktu z żywnością / szklanka zdobiona Mojito /.

III. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

1. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

PPIS w Sosnowcu prowadzi kontrolę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi :

- powierzchniowej wykorzystywanej do zaopatrzenia w wodę
- podawanej do sieci ,
- u odbiorcy.

Badania wody wykonywane są w akredytowanych laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego. Dane co miesiąc są raportowane w systemie WODA do WSSE w Katowicach / *relacyjna baza danych* /, a następnie całość zgromadzonej informacji przekazywana jest Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu / *1x w roku* /.

Ustawa z dnia 16 stycznia 2015r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* / Dz. U. 2015 poz.139 / określa warunki i zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. *w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* / Dz. U. 2015 poz. 1989 /określa wymagania, jakim powinna odpowiadać jakość wody i sposób sprawowania nadzoru nad jakością wody.

Sosnowiec zaopatrywany jest w wodę przeznaczoną do spożycia pochodzącą z ujęć powierzchniowych:

- **Piaskownia** / dla 26 % ludności /
- **Goczalkowice + Dzieńkowice** - woda z tych dwóch ujęć mieszana jest w zbiornikach wyrównawczych Murcki / dla 74% ludności /.

Ujęcie „Kanał Piaskownia” - woda z tego ujęcia służy do zaopatrzenia 26% ludności Sosnowca / 50,728 tys. mieszkańców /.

Teren ujęcia jest ogrodzony / *zabezpieczony przed dostępem osób postronnych oraz dodatkowym zanieczyszczeniem wody* /.

Kwalifikacja wody z tego ujęcia została obniżona z kategorii czystości A1 na A2.

Na obniżenie kategorii wody wpływ miały parametry:

- fizykochemiczne / *mangan, bar* /
- bakteriologiczne / *paciorkowce kałowe, Escherichia coli, bakterie grupy coli* /.

Ujęcie Goczalkowice oraz Ujęcie Dzieńkowice - woda z tych ujęć stanowi zaopatrzenie dla 74% ludności Sosnowca / 145,167 tys. mieszkańców po wymieszaniu w zbiornikach wyrównawczych w Murckach /.

W Stacji Uzdatniania Wody w Maczkach woda jest uzdatniana fizycznie i chemicznie / *poddawana jest utlenianiu wstępnemu, koagulacji, flokulacji, filtracji, dezynfekcji - chlorowaniu końcowemu* /. Stacja Uzdatniania Wody Maczki eksploatuje zmodernizowane urządzenia do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia. W chlorowni wykorzystywany jest podchloryn sodu wytwarzany na miejscu z chlorku sodu .

Stosowane metody kontroli jakości wody w Stacji Uzdatniania Wody Maczki:

- technologiczny monitoring / zawartość *chloru wolnego i mętność wody w sposób ciągły kontrolują chloromierze i mętnościomierze* /;
- badania laboratoryjne wody.

Dobowa produkcja wody w SUW Maczki wynosi ok. 7 tys m³ /dobę / wartość średnia z 2016 r. wykazała niższy poziom niż w latach poprzednich co potwierdza tendencję spadkową /.

PPIS w Sosnowcu kontroluje jakość wody w zakresie parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych / *przed i po jej uzdatnieniu* /. Wyniki badań potwierdzają, że woda powierzchniowa spełnia wymagania dla kategorii czystości A2, a po uzdatnieniu spełnia wymagania w/s jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia prowadzony jest również przez Przedsiębiorstwa Wodociągowe (*w ramach kontroli wewnętrznej*).

W 2016 roku **pobrano 410 próbek wody** przeznaczonej do spożycia przez ludzi **w 58 wyznaczonych reprezentatywnych punktach na terenie miasta Sosnowca** / *punkty czerpalne u konsumenta, przyłącza, studnie wodomierzowe* /.

W pobranych próbkach wody wykonano oznaczenia parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych zgodnie z zakresami i częstotliwością badań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r *w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* / Dz. U. 2015 poz. 1989 /.

Ogółem wykonano:

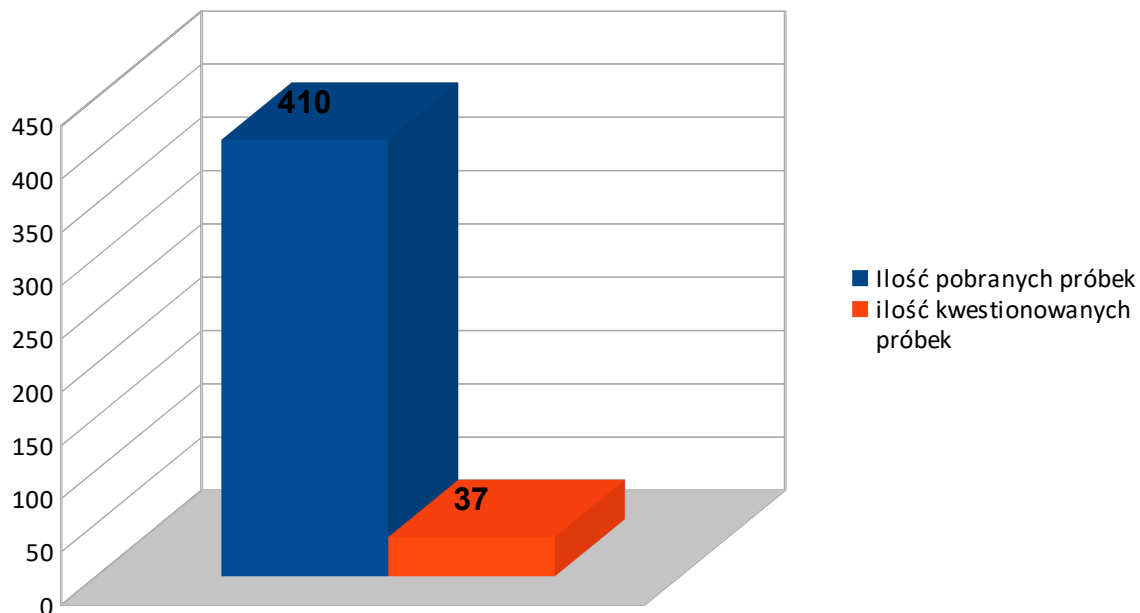
- 392 analizy wskaźników bakteriologicznych,
- 384 analizy wskaźników fizykochemicznych.

Badania wykonywały akredytowane laboratoria:

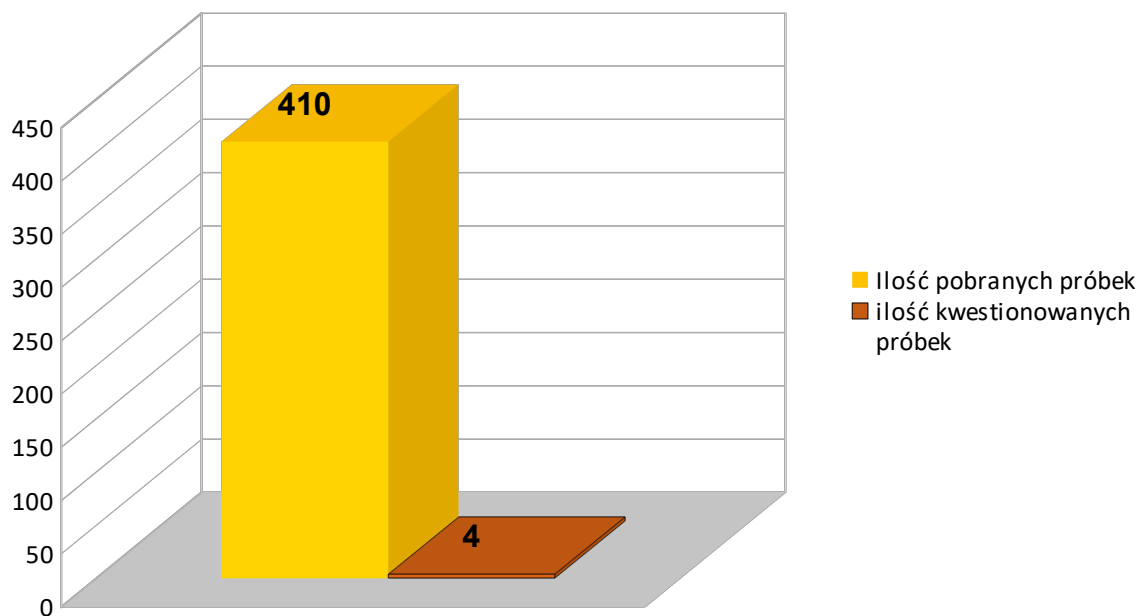
- Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Dąbrowie Górniczej
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach
- Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S. A. w Katowicach
- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp z o. o w Lędzinach
- Laboratorium Usługowo-Badawcze „Biochemik” w Sosnowcu

Na podstawie wyników badań **kwestionowano**:

- **9% próbek wody pod względem fizykochemicznym / głównie przekroczenia dotyczyły zapachu oraz w pojedynczych próbkach mętności i zawartości żelaza /.**

- **1% próbek pod względem bakteriologicznym / bakterie grupy coli, Escherichia coli /**

W 2016 roku **zgłoszono 2 interwencje dotyczące złej jakości wody** przeznaczonej do spożycia w tym 1 interwencja okazała się uzasadniona / *przekroczenia dotyczyły zapachu* /.

Ponieważ źródłem nieakceptowalnego zapachu była Stacja Uzdatniania Wody Maczki - dokonano przełączenia na inne źródło zasilania / *zbiornik Murcki* /.

Wyniki badań pobranych próbek kontrolnych wody po przełączeniu na inne źródło zasilania - nie wykazały przekroczenia zapachu.

W ramach współpracy Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Sosnowcu oraz Stacja Uzdatniania Wody Maczki Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego :

- informują PPIS w Sosnowcu o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych stężeń wskaźników jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
-
- współuczestniczą w pobieraniu próbek wody przez PPIS w Sosnowcu / *w związku ze zgłaszanymi interwencjami mieszkańców* /,
- organizują oraz uczestniczą w naradach i konsultacjach mających na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Jak w poprzednich latach również w 2016 roku PPIS w Sosnowcu wydał ocenę o przydatności wody do spożycia na terenie miasta Sosnowca w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi / *Dz. U. z 2015r poz. 1989* /.

2. OCENA JAKOŚCI WODY CIEPŁEJ W OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA I PLACÓWKACH LECZNICZYCH

PPIS w Sosnowcu bada obecność bakterii Legionella w instalacji wody ciepłej w obiektach zamieszkania zbiorowego oraz lecznictwa zamkniętego w ramach sprawowanego nadzoru mając na względzie troskę o zdrowie mieszkańców miasta.

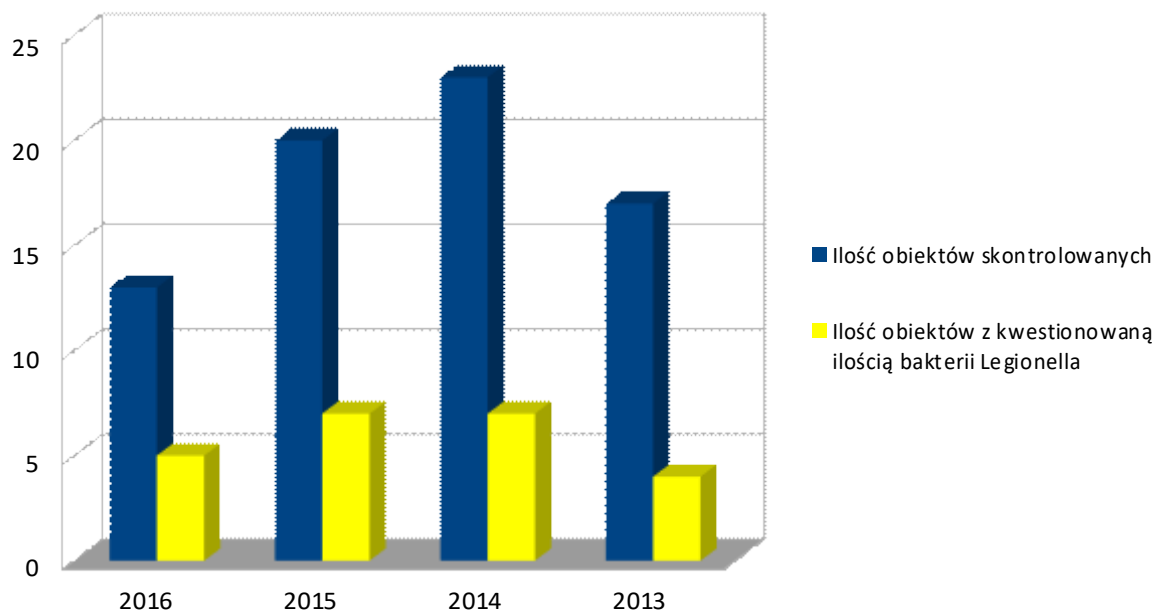
W 2016 roku ogółem pobrano **86 próbek wody ciepłej** do badań na obecność pałeczek Legionella **w 13 obiektach** / *domy pomocy społecznej, szpitale, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie* /.

W 5 obiektach wyniki badań wykazały ponadnormatywną zawartość pałeczek Legionella. / *wydano decyzje administracyjne zobowiązujące do zredukowania ilości w/w pałeczek do wymaganego poziomu* /.

Ilość obiektów w których stwierdzono ponadnormatywną zawartość pałeczek Legionella w instalacji wody ciepłej w stosunku do ilości skontrolowanych obiektów w 2016 roku **zwiększyła się** w stosunku do 2015 roku / *z 35% do 38%* /

Zestawienie skontrolowanych i kwestionowanych obiektów w latach 2013-2016:

Rok	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość obiektów z kwestionowaną ilością bakterii Legionella
2016	13	5
2015	20	7
2014	23	7
2013	17	4

3. WODY POWIERZCHNIOWE WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI I REKREACJI

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem ludzi zażywających kąpiele z kąpielisk pobierane są próbki wody do badań i dokonywane oceny organoleptyczne wody.

W sezonie letnim Akwen „ Stawiki ” spełniał rolę kąpieliska.

Próbki wody z w/w kąpieliska pobierane były przez PPIS w Sosnowcu i organizatora / w punkcie ustalonym w porozumieniu z PPIS w Sosnowcu /:

- przed sezonem przez PPIS w Sosnowcu / 1 raz /
- w trakcie trwania sezonu przez organizatora / 4 razy / .

Dodatkowo organizator systematycznie wizualnie nadzorował wodę w kąpielisku pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie zdrowia kąpiących się osób.

Badania próbek wody przeprowadzane były przez akredytowane laboratoria :

- PSSE w Dąbrowie Górniczej,
- Dąbrowskie Wodociągi Sp. z o. o. w Dąbrowie Górniczej

Analiza wyników badań w zakresie parametrów bakteriologicznych nie wykazała przekroczeń / zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 września 2016 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2016 r. poz.1602)/.

Kąpielisko „Stawiki” jest oznakowane widoczną i czytelną tablicą informacyjną / zawierającą niezbędne dane /; dla użytkowników udostępniono 2 kabiny TOY-TOY / zaopatrzone w środki higieniczne /; Teren zielony akwenu uporządkowany i zadbane.

W/w kąpielisko strzegą ratownicy / właściwie wyposażeni /.

W 2016 roku stan sanitarny kąpieliska „Stawiki” nie budził zastrzeżeń.

4. BASENY

Na terenie miasta Sosnowca znajduje się 6 basenów kąpielowych :

- 4 kryte:

- 2 szkolne / basen przy ul. Hutniczej od czerwca 2016 roku został wyłączony z eksploatacji ze względu na brak możliwości spełnienia wymogów obowiązującego rozporządzenia /
- 2 MOSiR / od lutego 2016 roku Pływalnia Kryta przy ul. Hubala Dobrzańskiego 99 została włączona do eksploatacji jako Klimontowskie Centrum Aktywności Rodzinnej po przebudowie i modernizacji oraz adaptacji dwóch kondygnacji budynku na: pływalnię, siłownię, salę do zajęć korekcyjnych oraz bawialnię /.

- 2 odkryte MOS i R / sezonowe /.

Baseny zaopatrywane są w wodę z miejskiej sieci wodociągowej / woda uzdatniana jest preparatami posiadającymi atesty PZH /.

Od czerwca 2016 roku zarządcy pływalni prowadzą systematyczny i udokumentowany nadzór pracy urządzeń oraz rejestrują wyniki pomiarów jakości wody w nieckach basenowych / zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz.2016) /.

W przypadku stwierdzanych przekroczeń podejmują działania naprawcze w celu doprowadzenia jakości wody do odpowiednich wymagań.

W ramach kontroli urzędowej do badań laboratoryjnych pobrano próbki wody z **3 obiektów**. Wyniki badań parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych wykazały przekroczenia w 2 obiektach / zlokalizowanych przy ul. Żeromskiego oraz przy ul. Hubala Dobrzańskiego /.

Wydano 3 **decyzje administracyjne** nakazujące doprowadzenie jakości wody do odpowiednich wartości zgodnych z przepisami:

- 2 decyzje wykonano w terminie;
- 1 decyzja w trakcie postępowania administracyjnego (*dotyczy obecność bakterii Legionella w instalacji wody ciepłej w obiekcie zlokalizowanym przy ul. Żeromskiego*) /.

Bieżący stan sanitarno - higieniczny basenów nie budzi zastrzeżeń / szatnie, przebieralnie, natryski, pomieszczenia z niecką basenową oraz otoczenie obiektów utrzymane w czystości /.

5. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Grupa obiektów użyteczności publicznej jest bardzo liczna i zróżnicowana / 839 obiektów / :

- **podmioty lecznicze** / publiczne i niepubliczne udzielające świadczeń ambulatoryjnych /;
- **obiekty usługowe** / hotelarskie, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej itp./;
- **obiekty użyteczności publicznej** / kulturalno - widowiskowe, sportowe, apteki, cmentarze, domy przedpogrzebowe, noclegownia, domy pomocy społecznej, targowiska, stacje benzynowe, izba wytrzeźwień, dworce, stacje , areszt śledczy itp./.

W grupie obiektów użyteczności publicznej do najliczniejszych należą:

- podmioty lecznicze,
- zakłady fryzjerskie,
- zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej oraz tatuażu .

5.1 PODMIOTY LECZNICZE

W 2016 roku nadzorowano 175 **podmiotów leczniczych** / publicznych i niepublicznych /. Ogółem przeprowadzono 217 **kontroli sanitarnych** w **165 podmiotach** / 95% nadzorowanych / w tym nieprawidłowości stwierdzono w 2 obiektach:

- NZOZ „OMEGA” / ul. Kościelna 26 /:
 - brak jednolitej i gładkiej powierzchni mebli stanowiących wyposażenie przychodni,
 - brak podajników na ręczniki jednorazowego użycia / w sanitariatach /
- / wydano decyzję nakazującą likwidację nieprawidłowości - zrealizowana w terminie /.

- NZOZ Centrum Psychiatrii i Leczenia Uzależnień / ul. 3 Maja 33 /:
 - zniszczona stolarka okienna,
 - brudne ściany i sufity,
 - zniszczone podłogi.

/ wydano decyzję nakazującą z terminem 31.12.2016r - w styczniu 2017 r. podmiot leczniczy zakończył działalność /.

W 2016 roku potwierdzono realizację większości obowiązków decyzji z 2015 roku nałożonych na NZOZ „OL-MED” / ul. Czołgistów 5 /:

- zapewniono powierzchnię zmywalną mebli,
- doposażono punkty wodne w podajniki na środki higieniczne,
- wdrożono prawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi,
- zapewniono jednolitą powierzchnię glazury ściennej
/ realizację obowiązku dotyczącego zapewnienia materiałów jednolitych i zmywalnych na ścianach w obiekcie prolongowano do 30.06.2017 roku /.

W pozostałych kontrolowanych placówkach podmiotów leczniczych nie stwierdzono uchybień znacząco wpływających na utrzymanie prawidłowego stanu sanitarno - porządkowego.

Wyniki kontroli potwierdzają:

- dobry stan sanitarno - techniczny większości podmiotów / w tym wyższy standard techniczny i estetyka podmiotów niepublicznych /;
- podnoszenie poziomu świadczonych usług / remonty i modernizacje /;
- większość placówek posiada postanowienia i decyzje o spełnieniu wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012 roku w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą / Dz. U. 2012.739 / - w 2016 r wydano 16 decyzji o spełnieniu wymagań w/w rozporządzenia;
- wystarczającą ilość sprzętu jednorazowego, odzieży ochronnej, środków czystościowych, preparatów dezynfekcyjnych, bielizny jednorazowego i wielorazowego użytku;
- uregulowaną gospodarkę odpadami medycznymi i komunalnymi:
 - przestrzeganie segregacji odpadów w miejscu powstawania,
 - właściwe przechowywanie i przekazywanie odpadów do specjalistycznych zakładów
/ zgodnie z harmonogramem oraz opracowanymi procedurami /;

5.2 OBIEKTY USŁUGOWE

Grupę obiektów usługowych tworzą 392 zakłady:

- 185 zakładów fryzjerskich,
- 78 zakładów kosmetycznych,
- 53 zakłady świadczące > niż 1 usługę / *fryzjerskie/kosmetyczne/odnowy biologicznej* /,
- 51 zakładów odnowy biologicznej,
- 6 zakłady tatuażu,
- 16 obiektów świadczących usługi hotelarskie,
- 3 hotele.

W 2016 roku przeprowadzono **358 kontroli w 351 zakładach usługowych / 89% nadzorowanych /**.

Wyniki kontroli potwierdzają:

- nadal w grupie obiektów usługowych przeważają zakłady fryzjerskie;
- stan sanitarny i techniczny obiektów usługowych ulega ciągłej poprawie / *mniejsza ilość wydanych decyzji* /;
- ogólny stan sanitarno- porządkowy obiektów nie budzi zastrzeżeń / *właściciele dbają o estetykę i funkcjonalność zakładów* /;
- większość zakładów prowadzi uregulowaną gospodarkę odpadami niebezpiecznymi / *posiada stosowne procedury* /.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w zakładach usługowych w 2016 roku:

- wydano 1 decyzję na zakład kosmetyczny dotyczącą:

- doposażenia punktów wodnych w podajniki na środki dezynfekcyjne i higieniczne;
- zapewnienia jednolitej powierzchni sprzętu meblowego stanowiącego wyposażenie obiektu. / *decyzja w całości została wykonana w ustalonym terminie realizacji* /.

- nałożono 3 mandaty karne / na kwotę 500 zł. / za niewłaściwy stan sanitarny w 3 obiektach:

- wielokrotne wykorzystywanie narzędzi jednorazowych,
- przetrzymywanie białej bielizny w przypadkowych miejscach,
- brak sterylnych narzędzi,
- brak środków dezynfekcyjnych do wykonywania zabiegów dezynfekcyjnych łóżek do opalania.

HOTELE I OBIEKTY HOTELARSKIE

Na terenie Sosnowca funkcjonują: **3 hotele** / *s kategoryzowane* / oraz **16 obiektów świadczących usługi hotelarskie** / *nie posiadające kategoryzacji* /.

Stan sanitarno-porządkowy hoteli nie budzi zastrzeżeń:

- pomieszczenia utrzymane czysto / *sprzątane na bieżąco* /,
- wystarczające zaopatrzenie w środki czystościowe, dezynfekcyjne i higieniczne

Do grupy obiektów świadczących usługi hotelarskie zaliczamy:

- pokoje gościnne,
- zajazdy,
- hotele bez zaszeregowania itp.

Bieżący stan sanitarno-porządkowy obiektów hotelarskich oceniono jako dobry i dostateczny;

- pokoje i sanitariaty utrzymane czysto,
- wystarczające zaopatrzenie w środki czystościowe i dezynfekcyjne i higieniczne.

Właściciela 1 z obiektów hotelarskich zobowiązano do:

- wydzielenia magazynu czystej bielizny oraz składzika porządkowego,
- zapewnienia jednolitej powierzchni na ścianach w pomieszczeniach magazynowych i w korytarzach obiektu,
- opracowania procedur postępowania z bielizną czystą i brudną.

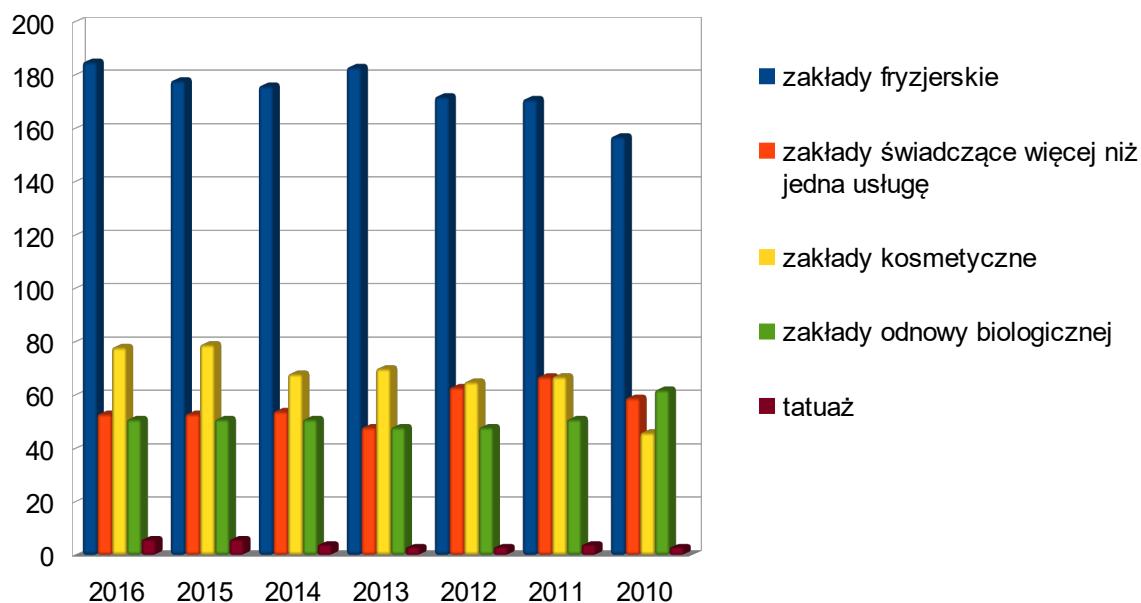
/ obowiązki nałożone na stronę w formie decyzji zostały wykonane w ustalonym terminie /.

W związku ze stwierdzeniem przekroczenia dopuszczalnej ilości pałeczek Legionella – wydano

2 decyzje na obiekty hotelarskie:

- Dom Sportowca ul. Kresowa 1 / *decyzji nie wykonano w terminie; prowadzone jest dalsze postępowanie administracyjne* /,
- Hostel Brooklyn ul. Plonów 5 / *decyzję wykonano w terminie* /.

Poniższy wykres i tabela obrazują zmiany liczby poszczególnych zakładów usługowych na przestrzeni lat 2010 -2016.

<i>ROK</i>	<i>zakłady fryzjerskie</i>	<i>zakłady świadczące więcej niż jedną usługę</i>	<i>zakłady kosmetyczne</i>	<i>zakłady odnowy biologicznej</i>	<i>tatuaż</i>
2016	185	53	78	51	6
2015	178	53	79	51	6
2014	176	54	68	51	4
2013	183	48	70	48	3
2012	172	63	65	48	3
2011	171	67	67	51	4
2010	157	59	46	62	3

Jak wynika z zestawienia ilość obiektów usługowych na terenie Sosnowca jest stabilna, i utrzymuje się na stałym poziomie z ogólną stałą tendencją wzrostową zakładów fryzjerskich, kosmetycznych oraz tatuażu.

W 2016 roku w stosunku do 2015 roku zarejestrowano :

- wzrost zakładów fryzjerskich / + 7 /,
- wzrost zakładów kosmetycznych / + 1 /,
- niezmienną ilość zakładów: świadczących > niż 1 usługę, odnowy biologicznej i tatuażu.

5.3 POZOSTAŁE OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W 2016 roku przeprowadzono **203 kontrole sanitarne w 189 obiektach z ogółu 201 nadzorowanych pozostałych obiektów użyteczności publicznej / 95 % skontrolowano /.**

Do grupy pozostałych obiektów użyteczności publicznej należą:

- **83 apteki** / skontrolowano 100% obiektów potwierdzając, że są prawidłowo i funkcjonalnie urządzone, estetyczne oraz w dobrym stanie sanitarnym i technicznym /;
- **21 obiektów sportowych** / skontrolowano 20 czyli 95% obiektów potwierdzając, że utrzymują właściwy stan sanitarno- techniczny: zachowują bieżącą czystość, posiadają wystarczającą ilość środków higienicznych i czystościowych oraz sprawne urządzenia sanitarne, które są na bieżąco dezynfekowane /.
Do tej grupy obiektów zaliczamy: boiska, hale sportowe, kluby sportowe, korty tenisowe, lodowisko i ścianę wspinaczkową;
- **20 obiektów kulturalno - widowiskowych** / skontrolowano 100% obiektów /.
Do tej grupy zaliczamy: kina, ośrodki kultury, kluby i obiekty widowiskowe, Casino, teatr. Ogółem wydano 22 opinie sanitarne o imprezach masowych na wniosek organizatorów / zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2009r o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2015r poz. 2139 z późn. zm.)/;
- **Dworzec PKP Sosnowiec Główny** / w dobrym stanie sanitarno- technicznym: perony, sanitariaty oraz otoczenie - utrzymane czysto /;
- **4 Przystanki kolejowe** / nie posiadające zaplecza sanitarno- technicznego oraz kas biletowych, otoczenie utrzymane jest w dostatecznej czystości /;
- **Areszt Śledczy** / stan sanitarno-techniczny obiektu dysponującego 351 miejscami dla skazanych - oceniono na dobry; wydzielono bibliotekę i świetlicę oraz opiekę medyczną – ambulatorium z 2 izbami chorych (6 łóżek);wymieniono instalację elektryczną w pawilonach dla osób osadzonych oraz w 2 celach: wyłożono podłogi płytkami, odnowiono malowanie ścian i sufitów, wymieniono instalację kanalizacyjną i wodociągową /.

Areszt / zgodnie z rejonizacją / przeznaczony jest dla tymczasowo aresztowanych pozostających w dyspozycji Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej w Sosnowcu, .

Przebywają tu skazani:

- zatrudnieni przy pracach porządkowych i pomocniczych,
- oczekujący na skierowanie do odpowiednich typów i rodzajów zakładów karnych,
- skierowani do jednostki w związku z udziałem w czynnościach procesowych.

W areszcie 251 miejsc przeznaczonych jest na dla skazanych mężczyzn recydywistów / oddział zakładu karnego typu półotwartego funkcjonuje od września 2013r. /;

- **Szalety publiczne** / w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym, dostosowane dla osób niepełnosprawnych, zapewnione środki higieniczne i bieżąca dezynfekcja urządzeń sanitarnych / - zlokalizowane:
 - przy dworcu PKP / ul. Warszawska /
 - przy dworcu PKM / ul. Mościckiego /
 - na terenie centrów handlowych / ogólnodostępne /;
- **Izba wytrzeźwień** / ul. Piotrkowska 23 /
Stan sanitarno-techniczny i porządkowy obiektu oceniono na dostateczny;
- **Noclegownia** / CARITAS Diecezji Sosnowieckiej Noclegownia ul. Kaliska 25 /.
Budynek jednopiętrowy przeznaczony na pobyt mężczyzn usytuowany na terenie ogrodzonym posiada pokoje / wyposażone w łóżka, szafki, krzesła i stoliki /, pomieszczenia sanitarne, podręczne kuchenki, lodówki oraz magazyny / stan sanitarno-higieniczny obiektu oceniono na dostateczny /;
- **5 Domów Opieki Społecznej** zapewnia dzienną jak i całodobową opiekę, gwarantuje wyżywienie, programy rehabilitacyjne oraz programy zajęciowe.
Stan sanitarno-techniczny i porządkowy 4 obiektów nie budzi zastrzeżeń, oceniany jest jako dobry / pokoje i sanitariaty - utrzymane czysto; urządzenia sanitarne – sprawne; zaopatrzenie w środki czystościowo – higieniczne – wystarczające /.
Stan sanitarno-techniczny i porządkowy Prywatnego Domu Seniora "Oaza Spokoju" / ul. Jabłoniowa 8 / budzi zastrzeżenia, oceniany jest jako dostateczny.

Wydano decyzję / z terminem realizacji 30.04.2016 r. / - dotyczącą:

- zapewnienia prawidłowej gospodarki odpadami medycznymi,
- doposażenia umywalek w dozowniki na środki higieny / w gabinecie lekarskim i pomieszczeniu masażu suchego /,
- prawidłowego postępowania z bielizną czystą i brudną,
- zapewnienia na ścianach jednolitej zmywalnej powierzchni / w magazynie czystej bielizny /.

Obowiązki zawarte w decyzji zostały wykonane w terminie;

- **15 Zakładów Pogrzebowych**

Zakres świadczonych usług w w/w zakładach jest zgodny z deklarowanym / *działalność związana z obsługą ceremonii pogrzebowych i transportem zwłok* /.

W trakcie kontroli zakładów przeprowadzono również kontrole dostępnych środków transportu / *karawany* /. Zakłady prowadzą prawidłową gospodarkę odpadami, wyposażone są w wystarczającą ilość środków dezynfekcyjnych i czystościowych.

6. INTERWENCJE

W 2016 roku do Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska **wpłynęło 47 interwencji**, w tym:

- **5 dotyczących uciążliwości spowodowanych przez hałas:**

- 2 interwencje - głośno pracujące urządzenia stacji transformatorowej w bloku mieszkalnym + klimatyzator usytuowany na ścianie budynku,
- 1 interwencja - głośna muzyka w pubie,
- 1 interwencja - pracujące maszyny w bazie przeładunkowej,
- 1 interwencja – praca sprzętu firmy transportowej /*dźwigi, ciężki sprzęt drogowy* /

3 interwencje dotyczące hałasu pochodzącego od: firmy transportowej, bazy przeładunkowej oraz głośnej muzyki z pubu - wystosowano pisma do stron informujące o braku kompetencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej do rozpatrzenia sprawy,

1 interwencja dotycząca głośno pracujących urządzeń stacji transformatorowej została wycofana przez stronę.

1 interwencja dotycząca hałasu pochodzącego z klimatyzatora - przeprowadzono 2 kontrole, wykonano pomiary natężenia hałasu w wyniku których - nie potwierdzono zasadności interwencji.

- **14 dotyczących niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi:**

- 5 interwencji - awaria i /lub niesprawna kanalizacji,
- 5 interwencji - niewłaściwy stan obiektów użyteczności publicznej,
- 2 interwencje - obecność insektów lub szczurów w mieszkaniu,
- 1 interwencja - zły stan toalet,
- 1 interwencja - uciążliwy lokator,

Ogółem przeprowadzono **11 kontroli** potwierdzając nieprawidłowości w 3 obiektach w związku z czym **wydano 2 decyzje administracyjne** / na dom opieki i zakład kosmetyczny / dotyczące nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - technicznego / oraz nałożono **dwa mandaty na kwotę 400 złotych** / w zakładach kosmetycznych - za brak bieżącej czystości i porządku oraz stosowanie sprzętu jednorazowego wielokrotnie /.

- **28 innych interwencji**

- 13 interwencji - bytowanie szczurów, bezdomnych kotów i zaleganie odchodów gołębi,
- 4 interwencje - zaśmiecanie posesji ,
- 2 interwencje - uciążliwości zapachowe,
- 3 interwencje - nieprawidłowa lokalizacja śmietników lub przepełnione pojemniki na odpady,
- 2 interwencje - uciążliwości związane z prowadzeniem hodowli,
- 1 interwencja - zanieczyszczenie piaskownic,
- 3 interwencje – uciążliwa działalność warsztatów samochodowych,

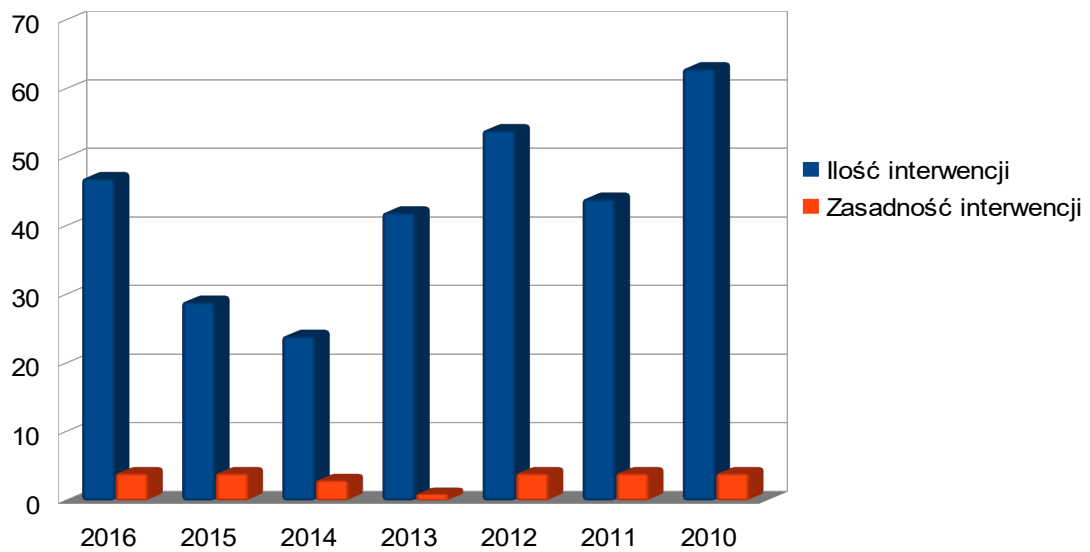
Ogółem przeprowadzono **12 kontroli** potwierdzając nieprawidłowości w 1 obiekcie - posesji w związku z czym nałożono **mandat karny na kwotę 100 złotych** / za zaleganie pozostałości po awarii kanalizacyjnej w korytarzu piwnicznym i zaleganie dużej ilości odpadów /.

3 interwencje przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Sosnowcu celem rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

Wśród 47 interwencji, które wpłynęły do Sekcji Higieny Komunalnej:

- 13 interwencji przejęła w całości Sekcja Epidemiologii,
- 1 interwencję przejęła w całości Sekcja Higieny Pracy,
- 1 interwencję przejął Urząd Miasta / po wspólnej wizji lokalnej /.

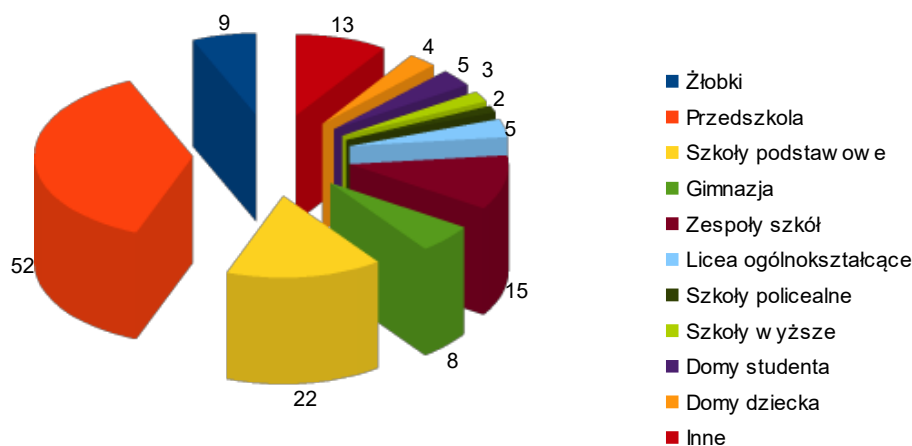
Rok	Ilość interwencji	Zasadność interwencji
2016	47	4
2015	29	4
2014	24	3
2013	42	1
2012	54	4
2011	44	4
2010	63	4

IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2016 roku skontrolowano 122 placówki ze 138 nadzorowanych obiektów dla dzieci i młodzieży / co stanowi 88% ogółu /.

Obiekty objęte nadzorem PPIS w roku 2016

Kontrole w w/w placówkach przeprowadzane są w celu potwierdzenia zapewnienia higienicznych warunków do nauki i wypoczynku oraz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży poprzez:

- zachowanie bieżącej czystości i warunków sanitarno - higienicznych,
- właściwy stan techniczny pomieszczeń / sal zajęć i gimnastycznych wraz z ich zapleczem, urządzeń kultury fizycznej oraz terenów wokół budynku /,
- realizację wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin / pracownie i laboratoria /,
- prawidłowość konstruowania tygodniowych rozkładów zajęć,
- dostosowanie mebli przedszkolnych/szkolnych do wzrostu dzieci/uczniów.

W 2016 roku wydano 12 decyzji administracyjnych dotyczących nadzorowanych obiektów dla dzieci i młodzieży:

- 5 nakładających obowiązki ;
- 5 prolongujących terminy realizacji nałożonych obowiązków;
- 1 decyzję uchylającą nałożone obowiązki,
- 1 decyzję odmawiającą prolongowania terminu wykonania obowiązków.

1. ŻŁOBKI

W 2016 roku funkcjonowało **9 żłobków** /4 publiczne + 5 niepublicznych /, zapewniających opiekę 422 dzieciom.

W stosunku do 2015 roku odnotowano wzrost ilości nadzorowanych żłobków o 1 / *pozytywną opinię na prowadzenie działalności, uzyskał Niepubliczny Żłobek " Bolek i Lolek " ul. Sobieskiego 25 /.*

Przeprowadzone kontrole potwierdziły właściwy stan sanitarno - porządkowy placówek.

2. PLACÓWKI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W 2016 roku **utworzono Zespół Szkolno -Przedszkolny " Modrzejów "**, w którego skład weszło przedszkole "Pajacyk" oraz Szkoła Podstawowa nr 11 " Modrzejów ".

Ogółem **przeprowadzono 65** kontroli w **48** przedszkolach / *co stanowi 92% z 52 nadzorowanych /.*

Kontrole wykazały:

- prawidłowy stan techniczny / *w 46 placówkach /*
- nieprawidłowości / *w 2 placówkach - wszczęto postępowanie administracyjne /.*

W 2016 roku zostały wykonane 2 decyzje administracyjne / 1 decyzja wydana w 2014r.+ 1 decyzja wydana w 2016r. /.

Ergonomia w przedszkolach

W 2016 roku oceną dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci objęto **374** **dzieci z 22 oddziałów** przedszkolnych w **5 placówkach** przedszkolnych.

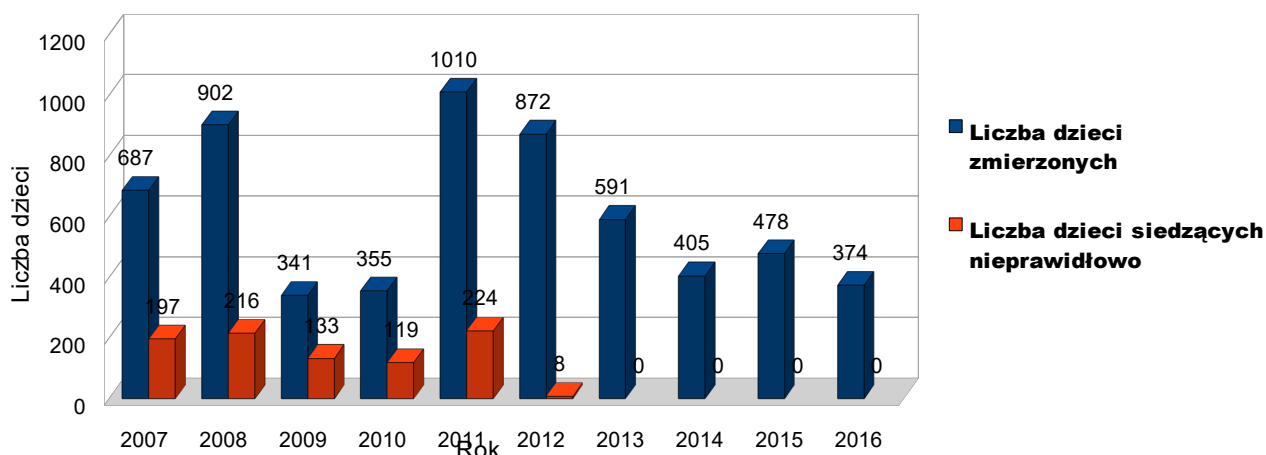
Dokonując oceny szczególną uwagę zwracano na:

- dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci,
- oznakowanie mebli,
- stan techniczny mebli i ich zestawienie,
- posiadanie certyfikatu na meble.

Wyniki analiz wzrostu dzieci oraz ich rozmieszczenia w stolikach i krzesłach wykazały, że:

- przedszkolaki korzystają z mebli prawidłowo dostosowanych do wzrostu
- meble oznakowane są kolorami/numerami / *zgodnie z obowiązującą normą /.*

Poniższy wykres przedstawia wyniki badań dostosowania mebli do wzrostu dzieci w przedszkolach w okresie: 2007 - 2016.

Jak wynika z przedstawionych danych sytuacja w zakresie organizacji prawidłowego stanowiska pracy przedszkolaka, na przestrzeni ostatnich 4 lat, uległa znacznej poprawie / od 2013 roku nie stwierdza się nieprawidłowości w tym zakresie, co świadczy o całkowitym wyeliminowaniu problemu niedostosowania mebli do wzrostu dzieci w przedszkolach a tym samym wzroście świadomości kadry pedagogicznej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych /.

3. DOMY DZIECKA ORAZ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE I POMOCY SPOŁECZNEJ

Liczba funkcjonujących obiektów została zmieniona w stosunku do 2015 roku / nastąpił wzrost o 1 placówkę pozaszkolną - Centrum Rozwoju I Terapii NEURO AKTIV: /

- 5 domów studenckich,
- 4 domy dziecka,
- 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze / z pobytem dziennym /,
- 1 pozaszkolna placówka specjalistyczna NEURO AKTIV / z pobytem dziennym /

Przeprowadzone kontrole potwierdziły prawidłowe warunki sanitarno – higieniczne obiektów.

4. SZKOŁY

W 2016 roku przeprowadzono **55** kontroli w **39 placówkach** z ogółu **52 szkół** stopnia podstawowego i średniego / wszystkich typów /

Kontrole wykazały zły stan techniczny 1 placówki:

- brudne, zawilgocone ściany/sufity,

- zniszczona nawierzchnia:
 - podłogi przy bloku sportowym,
 - schodów prowadzących do szatni uczniowskich
 - dojścia do placówki.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że:

- w **35 szkołach** / z **39** ogółem skontrolowanych szkół / - funkcjonują gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej.

Opiekę medyczną nad uczniami sprawują pielęgniarki zatrudnione w Niepublicznym Zakładzie Opieki Medycznej "Zdrowy uczeń" z siedzibą w Sosnowcu, ul. Kościelna.

Mikroklimat w szkołach

Przeprowadzone kontrole potwierdziły:

- prawidłowe warunki w salach zajęć lekcyjnych w poszczególnych placówkach / odpowiednie warunki temperatury powietrza /;
- naturalny sposób wymiany powietrza w pomieszczeniach sanitariatów większości szkół / poprzez zainstalowane kratki wentylacyjne/grawitacyjne i/lub za pomocą otwieranych okien i drzwi /.

Ergonomia w szkołach

W ostatnich latach przeprowadzano stałą, sukcesywną wymianę umeblowania starego typu / nie spełniającego wymagań / - na nowe meble / certyfikowane, o regulowanej wysokości, umożliwiające prawidłową organizację stanowiska ucznia /.

W konsekwencji dokonywanych zmian wyposażenia wyniki pomiarów dostosowania mebli szkolnych do wzrostu ucznia nie wykazywały żadnych nieprawidłowości od 2013 roku.

W związku z powyższym w 2016 roku zrezygnowano z przeprowadzania ocen dostosowania mebli do wzrostu uczniów w szkołach.

Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych

Ocena prawidłowego planowania nauki i odpoczynku jest jednym z zakresów kontroli nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania.

W 2016 roku oceniono tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych w:

- 159 oddziałach szkół podstawowych /15 samodzielnych+8 wchodzących w skład zespołów /;
- 81 oddziałach szkół gimnazjalnych / 5 samodzielnych + 9 wchodzących w zespoły /

Przeprowadzane kontrole w w/w zakresie nie wykazały nieprawidłowości.

Tabela zawiera wyniki analiz tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w okresie 2010-2016.

ROK	Ilość szkół	Ilość oddziałów	Ilość nieprawidłowych tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych
2010	26	259	1*
2011	22	179	0
2012	38	347	0
2013	37	386	0
2014	21	192	0
2015	46	496	0
2016	30	240	0

*- nieprawidłowość dotyczyła równomierności rozłożenia zajęć dydaktycznych w poszczególnych dniach tygodnia.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Pomimo tego, że pomieszczenia sportowe w szkołach zapewniają warunki do utrzymania higieny osobistej to dzieci i młodzież nadal nie korzystają z urządzeń natryskowych systematycznie a jedynie po dodatkowych zajęciach.

Stan techniczny i sanitarny pomieszczeń sportowych oraz zaplecza sanitarnego wyodrębnionego dla bloków sportowych ulega sukcesywnej poprawie dzięki przeprowadzonym okresowym remontom i modernizacjom.

Wyniki kontroli szkół podstawowych i średnich / wszystkich typów / wykazały, że:

- **42 placówki posiadają odpowiednie warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego;**
- 1 placówka prowadzi zajęcia wf na korytarzu / *niezależnie od posiadanej infrastruktury* /;
- 4 placówki nie zapewniają uczniom warunków do zajęć z wychowania fizycznego;
- 12 placówek posiada szkolny zespół sportowy / *z boiskiem* /;
- 2 placówki posiadają szkolny zespół sportowy / *bez boiska* /;
- 4 placówki posiadają salę gimnastyczną / *zastępczą* /;
- 2 placówki posiadają salę gimnastyczną / *z boiskiem* /;
- 15 placówek posiada salę rekreacyjno – zastępczą / *z boiskiem* /;
- 3 placówki posiadają salę gimnastyczną + salę rekreacyjną / *z boiskiem* /;
- 2 placówki posiadają salę rekreacyjno – zastępczą / *bez boiska* /;
- 4 placówki posiadają salę rekreacyjno - zastępczą;
- 1 placówka posiada boisko sportowe.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

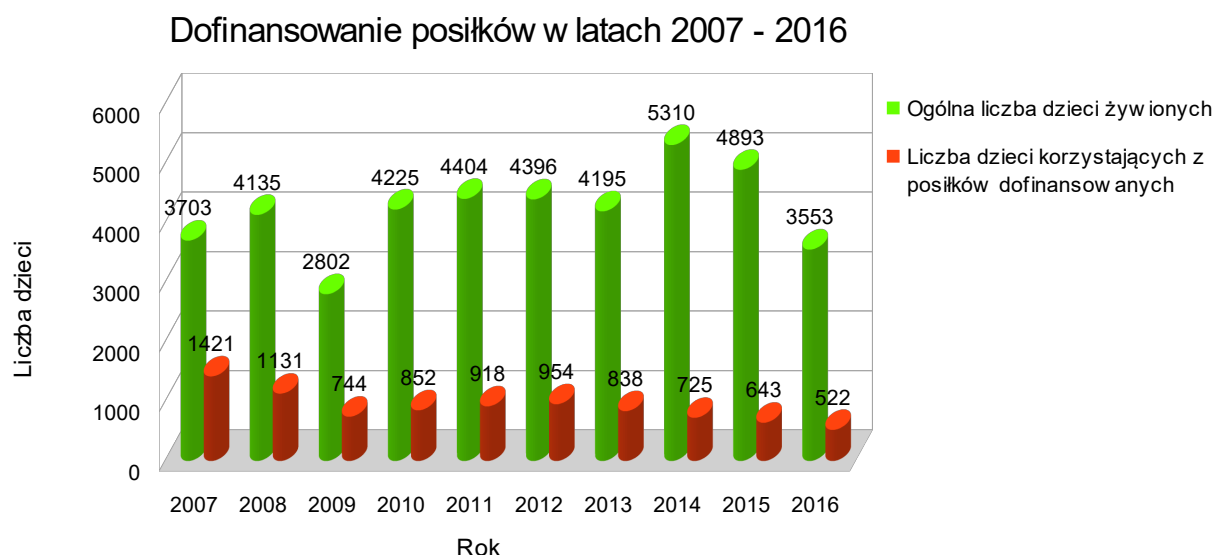
Na podstawie przeprowadzonych kontroli ustalono, że:

- 32 szkoły prowadzą dożywianie uczniów;
- 3553 uczniów spożywa posiłki w szkole;
- 522 uczniów spożywa **posiłki dofinansowane**;
- 29 szkół zapewnia napój 5641 dzieciom / mleko finansowane ze środków unijnych /;
- 22 placówki zapewnia owoce i warzywa 3676 dzieciom / akcja „owoce w szkole” /.

W stosunku do roku ubiegłego zaobserwowano zarówno spadek ilości szkół prowadzących dożywianie jak również spadek ilości dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w szkole.

Pomimo odnotowanego spadku ilości dzieci i młodzieży pijących mleko w ramach akcji „szklanka mleka” zarejestrowano wzrost liczby szkół prowadzących tą akcją.

Poniższy wykres przedstawia ilość dzieci spożywających posiłki w szkole oraz posiłki dofinansowane na przestrzeni okresu: 2007-2016

Przedstawione dane statystyczne nie są w pełni miarodajne ponieważ nie uwzględniają wpływu niżu demograficznego i przekształcania szkół w zespoły lub też ich likwidację.

5. SZKOŁY WYŻSZE

Ogółem w 2016 roku skontrolowano 3 uczelnie wyższe / 11 obiektów /.

Od lat budzi zastrzeżenia stan techniczny budynków w których funkcjonują poszczególne wydziały Uniwersytetu Śląskiego / zakończono prowadzenie zajęć dydaktycznych dla studentów w obiekcie przy ul. Śnieżnej 2 /.

Stałemu pogorszeniu ulega stan techniczny budynku Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego przy ul. Żytniej 10 /*obowiązki dotyczące likwidacji nieprawidłowości stwierdzonych w bloku sportowym (nałożone decyzją administracyjną z 2013 roku) - do chwili obecnej nie zostały zrealizowane; strona po raz kolejny wniosła się o prolongatę nałożonego obowiązku /.*

Nieprawidłowy jest również stan techniczny budynku Instytutu Informatyki i Nauki o Materiałach Uniwersytetu Śląskiego przy ul. Będzińskiej 39 / *brudne, wymagające odnowienia malowania ściany i sufity pomieszczeń, korytarzy i zaplecza sanitarnego - wpływają ujemnie na poziom świadczonych usług dydaktycznych w placówce /.*

Podobnie wygląda sytuacja w budynku Śląskiego Uniwersytetu Medycznego ul. Kasztanowa 3 - bardzo brudne ściany i sufity w znacznym stopniu obniżają stan sanitarno -techniczny placówki.

Stan sanitarno - porządkowy pozostałych placówek nie budzi zastrzeżeń / *zachowana bieżąca czystość oraz zapewniona wystarczająca ilość artykułów higienicznych /.*

6. WYPOCZYNEK ZIMOWY I LETNI DZIECI I MŁODZIEŻY

W okresie przerwy zimowej i letniej na terenie miasta oprócz małych form wypoczynku prowadzone są zorganizowane formy wypoczynku / *w formie organizowanych turnusów zgłaszanych Kuratorium Oświaty w Katowicach /.*

W 2016 roku **z formy zorganizowanego wypoczynku** dla dzieci i młodzieży w przerwie zimowej i letniej **korzystało** ogółem **610 uczestników**.

Dodatkowo w okresie przerwy letniej dzieciom i młodzieży swoją bazę lokalową udostępniają także **kluby osiedlowe / miejskie oraz spółdzielni mieszkaniowych /.**

Na terenie klubów organizowano: zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne, gry i zabawy ruchowe, turnieje oraz wycieczki poza miasto. W w/w zajęciach uczestniczyło **618 dzieci**.

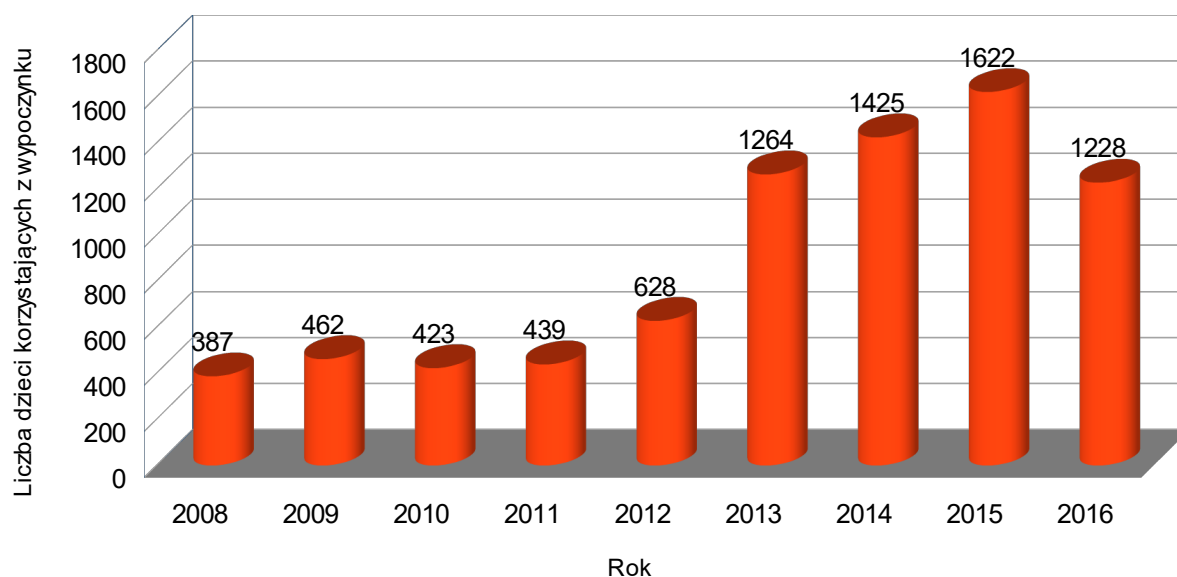
Ogółem w 2016 roku z wypoczynku zimowego i letniego skorzystało **1228** dzieci

Przeprowadzone kontrole potwierdziły właściwy stan sanitarno -porządkowy i techniczny placówek uczestniczących w akcji "LATO" oraz "ZIMA" na terenie miasta.

Organizację wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży oceniono pozytywnie.

Poniższy wykres przedstawia ilość dzieci i młodzieży korzystającej z wypoczynku w okresie: 2008 – 2016.

Formy zorganizowane wypoczynku dla dzieci i młodzieży w latach 2008 - 2016

7. INTERWENCJE

W 2016 roku wpłynęło 5 interwencji / w tym 1 przekazano do rozpatrzenia ŚPWIS w Katowicach zgodnie z kompetencjami / .

PPIS w Sosnowcu rozpatrzył 4 interwencje:

- palenie wyrobów tytoniowych w Szkole Podstawowej nr 42 / **uzasadniona** - stwierdzono ślady świadczące o paleniu tytoniu w kotłowni placówki /;
- zanieczyszczenie pomieszczeń i sprzętów przez kota + brak stosowania obuwia zmiennego przez personel placówki + nieprawidłowe stosowanie sprzętu porządkowego w Przedszkolu Miejskim nr 2 / **uzasadniona** - kontrola potwierdziła obecność zwierzęcia w placówce i konieczność podjęcia właściwych działań /;
- organizacji "dzikich" półkolonii w Miejskim Klubie im. J. Kiepur / **bezzasadna** /;
- nieprawidłowy stan sanitarno -higieniczny pomieszczeń i wyposażenia w Niepublicznym Przedszkolu Centrum Edukacji i Rozwoju "PROMYCZEK" / **bezzasadna** /

8. WSPÓLPRACA

W ramach organizowanego na terenie miasta Sosnowca wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży, nawiązano współpracę i przeprowadzono kilka wspólnych kontroli z przedstawicielami Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu.

9. WNIOSKI

Placówki oświatowo-wychowawcze / *szczebla podstawowego i średniego* / nie tylko dbają o zapewnienie bezpieczeństwa swoim wychowankom jak również prawidłowe warunki nauczania i wychowania, ale również o higieniczne i estetyczne utrzymywanie pomieszczeń / *wymiana umeblowania starego typu na sprzęt posiadający certyfikaty, modernizacja/wymiana oświetlenia, zapewnienie artykułów higienicznych: mydła, ręczników papierowych oraz papieru toaletowego* /.

Teren otwarty otoczenia placówek jest uporządkowany i czysty – nie budzi zastrzeżeń.

Zaplecze szkolnictwa wyższego / *Uniwersytetu Śląskiego + Śląskiego Uniwersytetu Medycznego* / jest już w bardzo dużym stopniu wyeksploatowane i wymaga odnowienia/modernizacji.

V. HIGIENA PRACY

Kontrola i ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy obejmuje:

- przestrzeganie przepisów w zakresie wymogów ogólnych bezpieczeństwa i higieny pracy
- wypełnianie przez pracodawców obowiązku wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- ocenę ryzyka związanego z występowaniem czynników szkodliwych i uciążliwych
- ochronę zdrowia pracowników narażonych na substancje/czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz szkodliwe czynniki biologiczne
- stosowanie i wprowadzanie do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym produktów biobójczych i prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3 .

Ważnym kierunkiem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej była również współpraca z organami Policji w zakresie egzekwowanie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

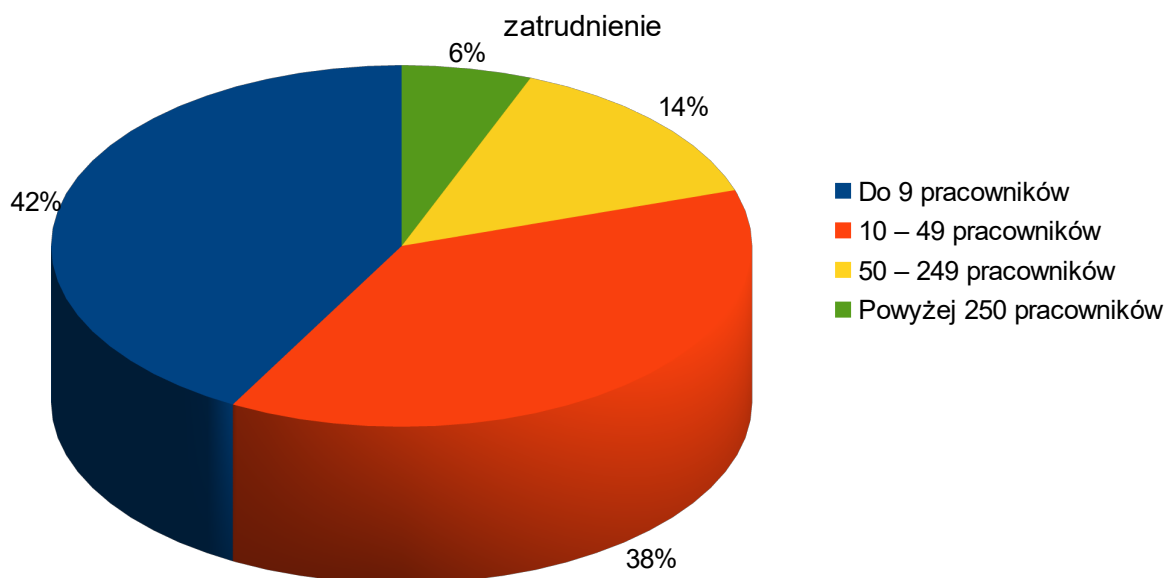
W 2016 roku nadzorowano **344 podmioty** / 496 obiektów /, w których zatrudnionych było **28 140 pracowników** / bez zmian w stosunku do roku ubiegłego /.

Na podstawie wyników przeprowadzonych kontroli, stwierdzono, że:

- 80,2 % stanowią zakłady małe i średnie / zatrudniające do 50 pracowników /-odnotowano niewielki wzrost / 0,6 % w stosunku do roku ubiegłego /;
- zmałała liczba zakładów zatrudniających od 50 do 250 pracowników / o 14,5% /;
- 3 zakłady zwiększyły zatrudnienie do poziomu powyżej 250 pracowników;
- 19 zakładów uległo likwidacji /głównie zatrudniających do 250 pracowników /;
- likwidacja KWK Kazimierz Juliusz zmniejszyła ilość zatrudnionych o 627 pracowników;
- nadzorem objęto **9 nowych zakładów** w tym 8 małych (zatrudniających do 50 pracowników) / między innymi: placówkę medyczną + 2 stacje paliw + zakład produkcji kosmetyków /.

W 2016 roku przeprowadzono - **178 kontroli w 132 zakładach zatrudniających** ogółem **13 614 pracowników**, w tym w **90 małych zakładach / zatrudniających do 50 pracowników /**.

PROCENTOWY UDZIAŁ LICZBY ZAKŁADÓW PRACY

Stwierdzone nieprawidłowości w skontrolowanych zakładach pracy

Liczba zakładów w których stwierdzono nieprawidłowości zmalała z 40 do 29 / w stosunku do ubiegłego roku /.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości powodujących konieczność unieruchomienia zakładu, jego części lub stanowiska pracy.

Nieprawidłowości stwierdzono w 29 zakładach pracy w zakresie:

- wykonywania pomiarów czynników szkodliwych / 19 zakładów /,
- nadzoru nad ryzykiem zawodowym / 11 zakładów /,
- stanu sanitarnego pomieszczeń pracy i zaplecza socjalnego dla pracowników /10 zakładów /,
- gospodarki chemikaliami i nadzoru nad czynnikami chemicznymi / 4 zakłady /,
- zagrożeń czynnikami biologicznymi / 4 zakłady /,
- przekroczeń NDN i NDS czynników szkodliwych / 11 zakładów /,
- badań lekarskich dopuszczających pracowników do wykonywania pracy / 2 zakłady /.

Wydano 26 decyzji administracyjnych / 131 nakazów / dotyczących likwidacji stwierdzonych nieprawidłowości higieniczno – sanitarnych:

- brak badań i pomiarów oraz rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia ,
- niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń pracy/zaplecza socjalnego dla pracowników ,
- brak/niekompletna/nieaktualna dokumentacja oceny ryzyka zawodowego ,
- przekroczenia NDN i NDS czynników szkodliwych na stanowiskach pracy ,
- brak kart charakterystyki i brak spisu substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych ,
- brak oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne,
- brak/nieprawidłowo sporządzone instrukcje bhp na stanowiskach pracy,
- braku rejestru chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby,

Ponadto wydano 9 decyzji / 5 prolongujących termin realizacji + 4 umarzające postępowanie /.

Poprawę warunków pracy 386 dla pracowników / w 16 zakładach / uzyskano w wyniku:

- zlikwidowania przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych / pył, czynniki chemiczne - 14 pracowników w 3 zakładach /,
- realizacji 15 decyzji administracyjnych w zakresie ogólnych wymogów bhp:
- zainstalowania wentylacji mechanicznej na stanowiskach pracy,
- zmian w procesach technologicznych zgodnie z opracowanymi programami działań organizacyjno - technicznych / zmierzających do obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy /,
- zmian w organizacji pracy lub obniżeniu liczby/likwidacji stanowisk pracy,
- remontów pomieszczeń pracy i zapleczy socjalnych dla pracowników,
- opracowania instrukcji bezpiecznego wykonywania pracy z uwzględnieniem wyników prawidłowo dokonanej oceny ryzyka zawodowego.

W wyniku likwidacji KWK Kazimierz Juliusz wyeliminowano zagrożenia związane z pracą w warunkach przekroczenia NDS pyłu dla 60 osób i NDN hałasu dla 24 osób.

W żadnym z kontrolowanych zakładów pracy nie stwierdzono rażącego naruszenia stanu sanitarno – higienicznego.

W związku z niewykonaniem w ustalonym terminie obowiązków decyzji - wystosowano **2 upomnienia.**

W 2016 roku nie wydawano tyłów wykonawczych jak również nie nakładano grzywien celem przymuszenia strony do wykonania obowiązków.

Terminy usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości prolongowano 6 zakładom pracy w związku z trudnościami spowodowanymi głównie koniecznością wydatkowania środków finansowych na :

- wykonanie remontów infrastruktury,
- zakup urządzeń instalacji wentylacyjnej na stanowiskach pracy,
- wykonanie badań środowiska pracy.

OBRÓT I STOSOWANIE PREKURSORÓW NARKOTYKÓW

Kontrole 5 podmiotów wprowadzających do obrotu i stosujących w procesach produkcyjnych i naukowo-badawczych prekursorów narkotyków - nie wykazały nieprawidłowości:

- 9 podmiotów wprowadzało do obrotu substancje będące prekursorami narkotyków / bez zmian /,
- 22 podmioty stosowało prekursorów / bez zmian /,
- ilość stosowanych w produkcji prekursorów uległa zwiększeniu w zakresie zużycia kwasu siarkowego i nadmanganianu potasu w procesach produkcji mieszanin chemicznych, trawienia stali i uzdatniania wody,
- nie zarejestrowano żadnych przypadków nielegalnego handlu prekursorami,

Zarejestrowane roczne zużycie prekursorów:

- kwas siarkowy ~ 92 ton / wzrost o ~ 9% /,
- kwas solny ~ 166 ton / spadek > 2- krotny /,
- aceton ~ 375 kg / spadek o ~ 50% /,
- nadmanganian potasu ~ 4,4 ton / wzrost o ~ 21 % /.

Procesy w których stosowane są prekursory:

- galwaniczne,
- odtłuszczania i trawienia metali,
- uzdatniania wody,
- produkcji mieszanin chemicznych,
- badań i analiz laboratoryjnych.

GOSPODARKA CHEMIKALIAMI (PRODUKTY BIOBÓJCZE)

W zakresie nadzoru nad gospodarką chemikaliami przeprowadzono 76 kontroli w:

- 6 obiektach wprowadzających do obrotu chemikalia / w tym u 2 wprowadzających do obrotu produkty biobójcze /,
- 61 obiektach stosujących chemikalia w procesach produkcyjnych.

Nie stwierdzono nieprawidłowości u **wprowadzających do obrotu** substancje i mieszaniny chemiczne w tym produkty biobójcze.

Nieprawidłowości stwierdzane u **stosujących** chemikalia :

- brak spisu stosowanych substancji chemicznych niebezpiecznych / 4 obiekty /,
- brak kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych / 2 obiekty /,
- brak w ocenie ryzyka zawodowego czynników szkodliwych, związanych ze stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych / 7 obiektów /,
- nieprawidłowo oznakowane pojemniki do przechowywania substancji chemicznych niebezpiecznych / 3 obiekty /.

Nie stwierdzono nieprawidłowości u stosujących produkty biobójcze.

Oceny wprowadzania do obrotu produktów biobójczych dokonano w ramach przeprowadzonych 4 kontroli w 2 obiektach oceniając posiadanie wymaganego pozwolenia na obrót jak również oznakowania opakowań.

Nie stwierdzono przypadków wprowadzania do obrotu produktów biobójczych bez wymaganego pozwolenia na obrót oraz obecności w obrocie produktów nie spełniających wymogów przepisów prawnych w zakresie powodującym konieczność ich wycofania ze sprzedaży.

1. CZYNNIKI RAKOTWÓRCZE I MUTAGENNE.

W 40 zakładach pracy / 18 placówkach leczniczych + 22 zakładach przemysłowych / w narażeniu na: substancje chemiczne i ich mieszaniny/ czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym i mutagennym - zatrudnionych było 743 pracowników / 472 kobiety + 271 mężczyzn /.

Zmniejszenie liczby zakładów pracy / o 3 w porównaniu do 2015 roku / - spowodowało spadek liczby osób narażonych na czynniki rakotwórcze o 548 pracowników / 42% / - / KWK Kazimierz Juliusz, zatrudniała 366 osób w narażeniu na promieniowanie jonizujące /.

Główną przyczyną stosowania substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w przemyśle jest brak możliwości wyeliminowania ich z produkcji oraz brak możliwości zastąpienia ich innymi czynnikami mniej szkodliwymi / pracodawcy mają obowiązek zastępować stosowane czynniki rakotwórcze innymi substancjami, mieszaninami chemicznymi lub procesami wykorzystując najnowsze rozwiązania techniczne /.

Eliminacja/ minimalizacja zagrożeń czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi:

- środki ochrony osobistej /odpowiednia odzież robocza i ochronna/,
- środki ochrony zbiorowej / wentylacja /,
- hermetyzacja stanowisk pracy / w miarę możliwości /.

Zmniejszanie liczby osób wykonujących pracę w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi w środowisku pracy wpływa na ograniczanie liczby pracowników narażonych na te czynniki.

Zakłady w których występują czynniki rakotwórcze w środowisku pracy muszą przestrzegać podstawowych zasady higieny:

- zakazu palenia tytoniu i spożywania posiłków na stanowiskach pracy,
- bezpiecznego wykonywania pracy / zgodnie z instrukcją / oraz stosowania niezbędnych środków ochrony,
- informowania pracowników o zagrożeniach oraz wynikach badań i pomiarów czynników rakotwórczych na stanowiskach pracy,
- dopuszczania pracowników do wykonywania pracy po wykonaniu odpowiednich badań lekarskich.

Skontrolowano 11 zakładów zatrudniających 268 pracowników / 163 kobiety+105 mężczyzn / w narażeniu na czynniki rakotwórcze i mutagenne.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

AZBEST jest czynnikiem rakotwórczym, który został całkowicie wyeliminowany z wyrobów i procesów technologicznych, ale nadal występuje na terenie Sosnowca w infrastrukturze budowlanej / *głównie w budownictwie mieszkaniowym* /.

Najczęściej spotykany jest w postaci:

- płyt elewacyjnych (*azbesto/ligno- cementowych zawierających azbest chryzotylowy*),
- izolacji ognioochronnych ,
- pokryć dachowych / *eternit* /.

W 2016 roku zarejestrowano **42 zgłoszenia prowadzenia prac demontażowych** materiałów azbestowych z elewacji budynków mieszkalnych, zlecanych głównie przez spółdzielnie mieszkaniowe.

Prace demontażowe wykonywał:

- 1 podmiot z Sosnowca,
- 7 podmiotów zewnętrznych / *Ruda Śląska -2, Tarnowskie Góry, Busko Zdrój, Klucze, Będzin, Bielsko Biała* /.

W podmiocie z Sosnowca **przeprowadzono 1 kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości** w trakcie prowadzonych prac demontażowych zarówno w obszarze sposobu wykonywania prac / *zabezpieczania przed przedostawaniem się azbestu do środowiska* / jak również ochrony zdrowia pracowników narażonych na pyły zawierające azbest.

W 2016 roku **wpłynęła 1 interwencja** od mieszkańca osiedla ze wskazaniem, że są wykonywane prace demontażu płyt azbesto - cementowych z elewacji budynku mieszkalnego bez zabezpieczenia terenu i pracowników. **Stawiane zarzuty nie zostały potwierdzone.**

W 2016 roku nie stwierdzono żadnej choroby zawodowej u pracowników zatrudnionych w narażeniu na pył zawierający azbest .

2. CZYNNIKI SZKODLIWE

W 2016 roku w **warunkach przekroczenia** wartości normatywnych **czynników szkodliwych dla zdrowia** w **26 zakładach** zatrudnionych było **993 pracowników** / *liczba zakładów zmniejszyła się o 5 , stan zatrudnienia bez zmian w stosunku do 2015r. /:*

- hałas - 829 osób / *spadek o 9 %* /,
- pyły - 6 osób / *spadek o 93 %* /,
- drgania mechaniczne - 73 osoby / *wzrost o 2,7%* /.
- promieniowanie optyczne - 8 osób / *bez zmian od 2014r; promieniowanie podczerwone* / ,
- czynniki chemiczne – 45 osób / *nie występowały w 2015r.* /

W warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy (występujący w stężeniu/ natężeniu przekraczającym wartość normatywu higienicznego) zatrudnionych było 93 pracowników:

- pyły + hałas - 6 osób,
- hałas + drgania mechaniczne - 57 osób,
- hałas + mangan i jego związki nieorganiczne - 30 osób.

W 2016 roku zarejestrowano zmiany ilości pracowników narażonych na czynniki fizyczne / *spadek liczby osób narażonych na hałas i pyły związany jest z likwidacją stanowisk pracy w zakładzie wydobywania i przetwórstwa węgla kamiennego* /.

Eliminację przekroczeń wartości normatywnych czynników szkodliwych uzyskano:

- poprawiając stan techniczny urządzeń produkcyjnych / *realizując zamierzenia zawarte w opracowanych planach działań organizacyjno- technicznych* /,
- instalowaniu wentylacji mechanicznej na stanowiskach pracy
- likwidację niektórych stanowisk/zakładów pracy
- zaprzestanie działalności produkcyjnej lub zmianę profilu działalności gospodarczej / *z produkcyjnej na handlową* /.

Podjęte działania pozwoliły zlikwidować narażenie pracowników na:

- pył - 76 stanowisk / *w 3 zakładach* /,
- wodorotlenek sodu - 5 stanowisk / *w 1 zakładzie* /,
- cykloheksanon - 3 stanowiska / *w 1 zakładzie* /,
- hałas - 51 stanowisk / *w 4 zakładach* /.

Do czasu eliminacji przekroczeń pracownicy zabezpieczani są poprzez stosowanie:

- środków ochrony indywidualnej / *dróg oddechowych , wzroku i słuchu* / ,
- odpowiedniej odzieży roboczej.

Poprawę warunków higieny pracy uzyskano również poprzez:

- uświadamianie pracowników o zagrożeniach w środowisku pracy / *prawidłowo opracowane oceny ryzyka zawodowego* /,
- utrzymywanie odpowiedniego stanu sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza socjalnego dla pracowników / *pomieszczeń higieniczno – sanitarnych* /.

Największe zagrożenia wynikające z **ogólnych warunków pracy** oraz obecności **czynników szkodliwych** na stanowiskach pracy **stwierdzono w 10 zakładach pracy / zatrudniających ogółem 5551 osób** /:

- MAGNETI MARELLI POLAND Sp. z o. o. / 1820 osób /,
- TIMKEN POLSKA Sp. z o. o. / 986 osób /,
- BITRON POLAND Sp. z o. o. / 648 osoby /,
- ARCELOR MITTAL POLAND S.A. / 411 osób /,
- VITKOWICE MILMET S.A. / 358 osób /,
- PLASTIC COMPONENTS AND MODULES POLAND S.A. / 384 osoby /,
- CATERPILLAR POLAND Sp. z o. o. / 279 osoby /,
- HERAEUS ELEKTRO NITE Sp. z o. o. / 260 osób /,
- FOSTER WHEELER ENERGY FAKOP Sp. z o. o. / 232 osób /,
- CEBI POLAND Sp. z o. o. / 173 osoby /.

PYŁY

Zagrożenie pyłem występuje w 1 zakładzie :

- SEVERSTAL DISTRIBUTION Sp. z o. o. - 6 narażonych / ~ 4% zatrudnionych /,

HAŁAS

Największe zagrożenie hałasem występuje w 8 zakładach:

- TIMKEN POLSKA Sp. z o. o. - 327 narażonych / 33 % zatrudnionych, **bez zmian** /,
- CATERPILLAR Sp. z o. o. - 152 narażonych / ~ 54 % zatrudnionych, **wzrost zatrudnienia** /,
- FOSTER WHEELER ENERGY FAKOP Sp. z o. o. - 60 narażonych / 25 % **bez zmian** /,
- VITKOWICE MILMET S.A. - 58 narażonych / ~ 15 % zatrudnionych, **bez zmian** /,
- PLASTIC COMPONENTS AND MODULES POLAND S.A. - 85 narażonych
/ ~ 22% zatrudnionych, **wzrost zatrudnienia** /,
- HERAEUS ELEKTRO NITE Sp. z o. o. - 30 narażonych / ~13 % **bez zmian** /,
- ARCELORMITTAL POLAND S.A.- 24 narażonych / ~5,8 % zatrudnionych , **bez zmian** /,
- CEBI POLAND Sp. z o. o. - 14 narażonych / ~ 8 % zatrudnionych, **bez zmian** /.

CZYNNIKI CHEMICZNE

Największe zagrożenie czynnikami chemicznymi występuje w 3 zakładach:

- MAGNETI MARELLI POLAND Sp. z o. o. - 352 osoby (procesy lakierowania i przetwórstwa tworzyw sztucznych-brak przekroczeń) /~20 % zatrudnionych, **bez zmian**/,
- CATERPILLAR Sp. z o. o. - 189 narażonych na dymy spawalnicze (w tym 30 osób w narażeniu na przekroczenie NDS manganu i jego związków nieorganicznych)
/ ~67 % ogółu zatrudnionych , **wzrost w stosunku do 2015 roku** /,

- BITRON POLAND Sp. z o. o. - 78 narażonych na benzen + WWA (czynniki rakotwórcze - brak przekroczeń) / ~ 12 % zatrudnionych, *bez zmian do 2015 roku* /.

Wygzekwowanie nakazu poprawy parametrów wentylacji mechanicznej na stanowiskach pracy w 2 zakładach pozwoliło wyeliminować narażenie na czynniki chemiczne 8 pracowników na:

- wodorotlenek sodu / 5 osób / ,
- cykloheksanol / 3 osoby /.

CZYNNIKI BIOLOGICZNE

Szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia występują w 202 zakładach pracy / narażonych ogółem jest - 7135 osób - spadek o 0,5 % w stosunku do 2015 r/.

W nadzorowanych zakładach pracy / w tym również w podmiotach leczniczych / - nie występują zagrożenia szkodliwymi czynnikami biologicznymi zaliczanymi do 4 grupy zagrożenia.

Kontrole przeprowadzone w 41 zakładach / 619 osób zatrudnionych / wykazały nieprawidłowości:

- brak oceny ryzyka zawodowego związanego z narażeniem pracowników na czynniki biologiczne / 3 zakłady /,
- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy / 1 zakład /;
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy / 1 podmiot leczniczy /;
- brak instrukcji bhp / 1 zakład /.

Czynniki biologiczne zaliczane do 2 grupy zagrożenia stosowane są:

- w 2 placówkach naukowo – badawczych,
- w 2 laboratoriach diagnostycznych.

Jedna z placówek naukowo - badawczych szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 grupy stosuje do prac badawczych w zakresie GMO / narażonych jest 6 osób /.

W narażeniu na te czynniki ogółem jest 36 osób / w tym 32 kobiety – bez zmian /.

W 11 skontrolowanych podmiotach leczniczych / zatrudniających ogółem 191 osób /:

- 188 pracowników (~98,4%) narażonych jest na czynniki biologiczne 2 grupy ;
- 141 pracowników (~ 73,8 %) narażonych na jest czynniki biologiczne 3 grupy.

W ramach przeprowadzanych kontroli oceniono spełnienie wymogów wynikających z ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 06.06.2013r. (Dz. U. 2013 poz. 696) / *w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienia ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.*

Wyniki kontroli potwierdziły:

- prawidłowe opracowanie procedur postępowania w razie zakłuc/zranień;
- ocenianie ryzyka zawodowego w przypadkach zakłuc/zranień;
- prowadzenie ewidencji zakłuc/zranień / *za wyjątkiem 1 placówki – zalecenie zrealizowano /;*
- zapewnienie szkoleń pracownikom narażonym na zakażenia i choroby wywoływane przez czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia.

Z 11 skontrolowanych podmiotów leczniczych tylko w 1 podmiocie stwierdzono nieprawidłowości / *brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy /.*

3. CHOROBY ZAWODOWE

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie chorób zawodowych PPIS :

- sporządza oceny narażenia zawodowego pracowników występujących o stwierdzenie choroby zawodowej / *w oparciu o informacje dotyczące przebiegu zatrudnienia w narażeniu na czynnik szkodliwy dla zdrowia, który może być przyczyną powstania choroby zawodowej, bądź też w związku ze sposobem wykonywania pracy /*
- wydaje imienne decyzje o stwierdzeniu bądź o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Ogółem w 2016 roku **przeprowadzono 142 postępowania** w sprawach chorób zawodowych / *wzrost o 11% w stosunku do 2015r. /*, w tym **46 zgłoszeń podejrzeń** chorób zawodowych / *spadek o 23% w stosunku do 2015r. /*

Wydano 21 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej:

- **schorzenia narządu głosu** - 9 przypadków / ~ 42 %/,
- **pylice płuc** - 6 przypadków / ~ 28 %/,
- **alergiczny nieżyt nosa** - 1 przypadek / ~ 5% /,
- **astma oskrzelowa** - 1 przypadek / ~ 5% /.
- **choroba układu ruchu** - 1 przypadek / ~ 5% /.

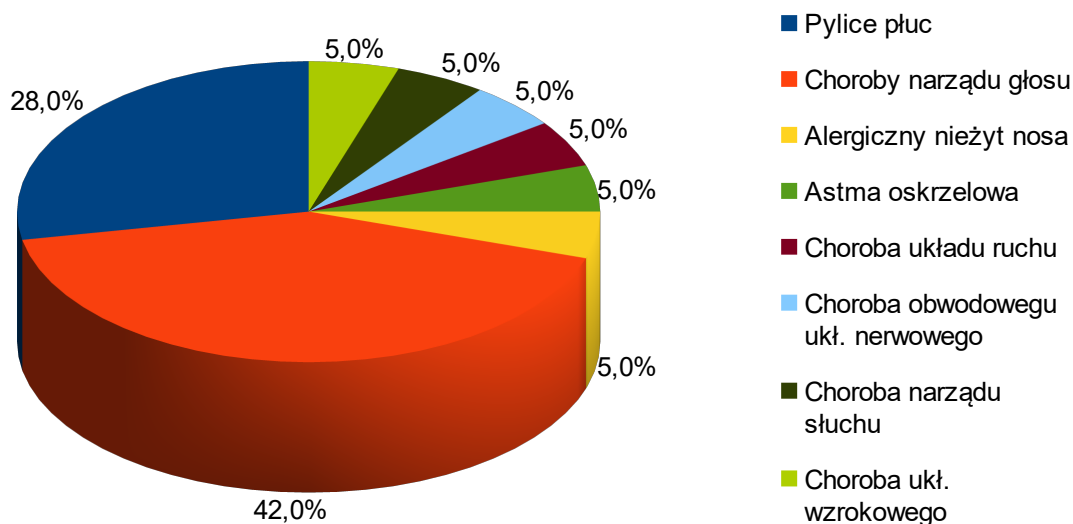
- **choroba obwodowego układu nerwowego** - 1 przypadek / ~ 5% /.
- **choroba narządu słuchu** - 1 przypadek / ~ 5% /,
- **choroba układu wzrokowego / zaćma wywołana działaniem promieniowania podczerwonego/długofalowego nadfioletowego /** - 1 przypadek / ~ 5% /.

Analiza prowadzonych rejestrów/dokumentacji wykazała, że w stosunku do 2015 roku:

- spadła ilość zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych / o 14 /
- spadła ilość postępowań w/s chorób zawodowych / o 6 /
- wzrosła ilość ogólnie stwierdzonych chorób zawodowych / o 3 /
- wzrosła ilość stwierdzonych chorób zawodowych narządu głosu / o 2 /
- spadła ilość stwierdzonych pylic płuc / o 1 /
- stwierdzono po 1 przypadku choroby zawodowej:
 - alergicznego nieżyty nosa,
 - astmy oskrzelowej ,
 - choroby narządu ruchu,
 - uszkodzenia słuchu,
 - schorzenia obwodowego układu nerwowego,
 - układu wzrokowego / *zaćmy wywołanej działaniem promieniowania podczerwonego/długofalowego nadfioletowego/*,
- nie stwierdzono żadnego przypadku choroby wibracyjnej.

CHOROBY ZAWODOWE

stwierdzone w 2016 roku

Pylice płuc stwierdzono u pracowników / *narażonych na pyły zwłókniające* / zatrudnionych w zlikwidowanych zakładach wydobywających i przerabiających węgiel kamienny :

- 2 pracowników KWK „Kazimierz Juliusz” ,
- 2 pracowników KWK „Niwka – Modrzejów”
- 1 pracownika KWK „Porąbka - Klimontów”
- 1 pracownika Przedsiębiorstwa Robót Górniczo – Wiertniczych.

Poniższa tabela przedstawia najczęściej stwierdzane choroby zawodowe w okresie: 2011-2016.

/ Uwaga: Podane wartości wskazują ilość wydanych decyzji stwierdzających ./

Rodzaj choroby zawodowej / pozycja według wykazu chorób	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.
Pylice płuc (poz. 3)	35	15	9	6	7	6
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym (poz. 15)	4	1	4	7	7	9
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników rakotwórczych (poz. 17)	0	1	0	0	0	0
Choroby skóry (poz. 18)	0	0	0	0	1	0

Zespół wibracyjny (poz. 22)	0	2	2	0	1	0
Choroby zakaźne (poz. 26)	0	2	1	0	0	0
Uszkodzenie słuchu (poz. 21)	2	1	1	0	1	1
Choroby narządu ruchu i obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (poz.19 i 20)	3	6	2	2	1	2
Choroby układu wzroku (poz. 25)	0	0	0	1	0	1
Gorączka metaliczna (poz. 2)	0	0	0	1	0	0

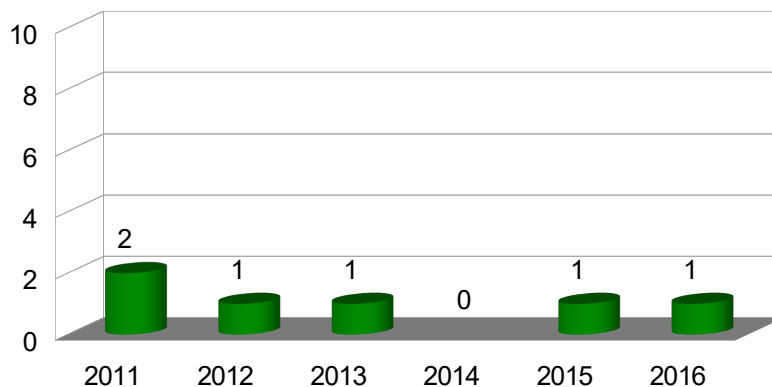
Jak wynika z zestawienia - w 2015r. i 2016 r. nie stwierdzano przypadków chorób u pracowników pracujących w narażeniu na: czynniki rakotwórcze, dymy spawalnicze oraz szkodliwe czynniki biologiczne.

Wykresy obrazują zmiany ilości najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych na przestrzeni ostatnich 6 lat.

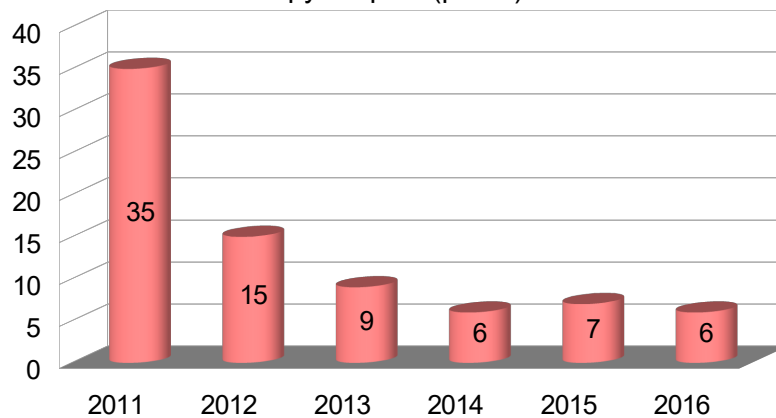
Choroby zawodowe w latach 2011 - 2016

uszkodzenie słuchu (poz. 21)

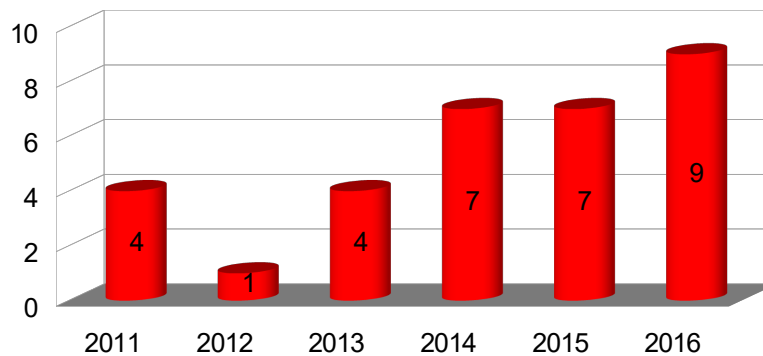
Choroby zawodowe w latach 2011 - 2016

pylice płuc (poz.3)

Choroby zawodowe w latach 2011 - 2016

przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym (poz. 15)

4. NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI

Ustawa o Przeciwdziałaniu Narkomanii (tj. z dnia 26 stycznia 2016 r. Dz. U. 2016 poz,224 z późniejszymi zmianami / zabrania wytwarzania, przewozu i wprowadzania do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest zobowiązana do egzekwowania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

W przypadkach podejrzenia lub stwierdzenia zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi - właściwy Państwowy Inspektor Sanitarny zakazuje / w drodze decyzji / wytwarzania i wprowadzania do obrotu produktów stanowiących środki zastępcze lub nową substancję psychoaktywną. Ponadto nakazuje wycofanie produktu z obrotu, zniszczenie tego produktu / na koszt strony postępowania / oraz nakłada karę pieniężną w wysokości: 20.000 – 1.000.000 złotych. / stronę postępowania obciąża się kosztami wykonanych badań laboratoryjnych pobranych próbek produktów + kosztami postępowania administracyjnego /.

Prowadzone działania w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych realizowane są we współpracy z: Służbą Celną, Policją oraz Nadzorem Farmaceutycznym / na podstawie porozumienia o współpracy z dnia 26.10.2011 r./.

W ramach współpracy z Wydziałem Kryminalnym Policji w Sosnowcu - przeprowadzono **6 postępowań** / w związku z przekazanymi produktami stanowiącymi środki zastępcze / .

Ogółem przeprowadzono **7 kontroli** obiektów / 5 sklepów + 2 salony gier / wspólnie z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu - nie stwierdzono wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Współpracując z innymi PPIS - prowadzono postępowanie wobec podmiotu zarejestrowanego / nie prowadzącego działalności gospodarczej / na terenie Sosnowca - wprowadzającego do obrotu środki zastępcze jako imitacje produktów stosowanych w technikach modelarskich.

Dodatkowo prowadzono także postępowania i udostępniano materiał dowodowy na wniosek prokuratury/policji / organów prowadzących postępowania dotyczące dystrybucji środków zastępczych pocztą / .

W 2016 roku nie pobierano żadnych próbek do badań laboratoryjnych.

Ogółem wydano : 17 decyzji administracyjnych:

- **1 nakazującą wstrzymanie wprowadzania do obrotu/wycofanie z obrotu produktów / z rygiorem natychmiastowego wykonania /,**

- **6 umarzających postępowanie** wszczęte na wniosek organów policji / w stosunku do osób którym nie udowodniono wprowadzania do obrotu środków zastępczych /,
- **5 płatniczych** zobowiązujące do zwrotu poniesionych kosztów za wykonanie badań laboratoryjnych / w 2015 r. / oraz kosztów postępowania,
- **5 decyzji** o nałożeniu kary pieniężnej / na łączną kwotę 100 000 zł /.

W postępowaniach prowadzonych od 2014 roku / wobec podmiotów zajmujących się sprzedażą produktów zawierających substancje psychoaktywne / - nie udało się wyegzekwować nałożonych kar pieniężnych / ogółem 210 000 zł / oraz zwrotu kosztów badań / ogółem 13 143,07 zł /.

W 2016r. nie powstały nowe obiekty prowadzące sprzedaż środków zastępczych , jak również nie stwierdzono prowadzenia działalności w zakresie produkcji/obrotu hurtowego tego rodzaju produktami.

W ramach programu „ DOPALACZE - CZYM SĄ I JAK DZIAŁAJĄ ” - przeprowadzono szkolenie dla pracowników służby więziennej + pracowników zespołów opiekuńczo- wychowawczych .

W ramach programu „ MŁODZIEŻ, A DOPALACZE- POSTAWY I ZACHOWNIA ”
- przeprowadzono ankietę wśród uczniów szkoły ponadpodstawowej.

5. WNIOSKI

Wyniki kontroli potwierdzają systematyczną poprawę warunków pracy w zakładach.

O poprawie warunków pracy świadczy:

- spadek liczby nakazów wydawanych w związku ze stwierdzanymi nieprawidłowościami,
- spadek liczby interwencji zgłaszanych przez pracowników,
- poprawa jakości metod/systemów zarządzania ryzykiem zawodowym.

W małych i średnich przedsiębiorstwach występują problemy z terminowym usuwaniem stwierdzanych w trakcie kontroli nieprawidłowości. Przedsiębiorcy wnoszący o prolongatę terminu realizacji nałożonych obowiązków w uzasadnieniach wniosków wskazują brak środków finansowych na wykonanie:

- remontu pomieszczeń produkcyjnych/ zaplecza sanitarnego,
- badań i pomiarów środowiska pracy,
- modernizacji/remontu parku maszynowego.

Ogólna liczba narażonych pracowników / 993 pracowników / nie uległa zmianie w stosunku do 2015 roku pomimo tego , że w 2016 roku odnotowano znaczny spadek liczby pracowników narażonych na pyły / 93% / i spadek liczby pracowników narażonych na hałas / 9% /.

Dodatkowo w 2016 roku zarejestrowano narażenie pracowników na czynniki chemiczne / 45 pracowników /, które nie występowało w ubiegłym roku.

W 2016r. stwierdzono znaczny spadek liczby pracowników narażonych zawodowo na czynniki rakotwórcze / o 42% /.

Stwierdzono również znaczny spadek liczby pracowników narażonych zawodowo na szkodliwe czynniki biologiczne / głównie w placówkach medycznych /. Z 11 skontrolowanych podmiotów leczniczych tylko w 1 podmiocie stwierdzono nieprawidłowości /.

Pomimo spadku liczby zgłoszonych podejrzeń chorób zawodowych / o 23% / zarejestrowano wzrost ilości stwierdzanych chorób zawodowych / o 16 % /.

Na przestrzeni ostatnich lat stwierdzane są głównie 2 jednostki chorobowe:

- pylice płuc / u byłych pracowników zlikwidowanych kopalń /,
- choroby narządu głosu / związane ze sposobem wykonywania pracy /.

- ich ilość pozostała na tym podobnym poziomie w stosunku do 2015 roku / odnotowano spadek o 1 przypadek pylicy płuc i wzrost o 2 przypadki choroby narządu głosu / .

Wzrost poziomu ochrony zdrowia w środowisku pracy potwierdza brak stwierdzanych przypadków:

- chorób zakaźnych i pasożytniczych / wywołanych czynnikami biologicznymi /
- nowotworów / wywołanych czynnikami rakotwórczymi /.

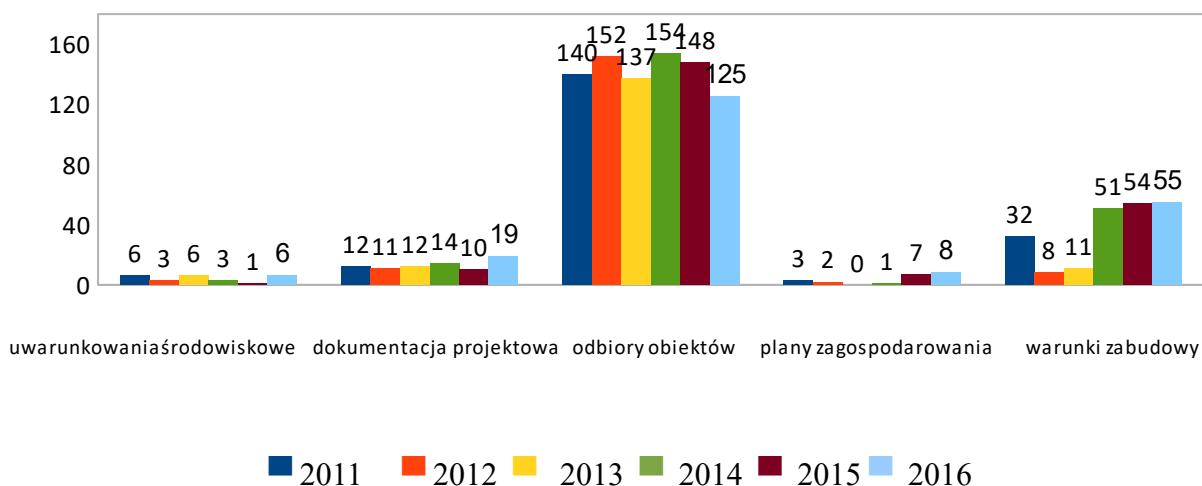
W 2016r. nie stwierdzono prowadzenia działalności w zakresie produkcji/obrotu hurtowego środków zastępczych jak również nie powstały nowe obiekty prowadzące sprzedaż tego rodzaju produktów na terenie Sosnowca.

VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Do zakresu działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w szczególności należy:

- uzgadnianie i opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- wydawanie opinii na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania zrealizowanych inwestycji;
- wydawanie odstępstw od przepisów określonych w warunkach technicznych, jakimi powinny odpowiadać budynki oraz w przepisach bezpieczeństwa i higieny pracy / kompetencje ŚPWIS w Katowicach /.

Poniższy wykres przedstawia zasadniczą działalność Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego PSSE w Sosnowcu w okresie: 2011 - 2016.

Na podstawie posiadanej dokumentacji/prowadzonych rejestrów stwierdzono, że:

- PPIS w Sosnowcu w 2016 roku zajął stanowisko w ogółem **353 sprawach**,
- w wyniku przeprowadzonych 166 kontroli w obiektach wydano ogółem 125 opinii stwierdzających zgodność wykonania z dokumentacją projektową, spełnienie wymagań higieniczno – sanitarnych, dopuszczenie do użytkowania.

Opiniowanie i uzgadnianie warunków powstawania obiektów oraz ich dopuszczenie do działalności, ma na celu dbałość o poprawę stanu środowiska i o stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej, branży żywnościowej i placówek handlowych.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – STUDIUM

Ważnym elementem w działalności Nadzoru Zapobiegawczego jest uzgadnianie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Sosnowiec wraz z prognozami oddziaływania na środowisko.

W 2016r wyrażono 1 opinię na temat Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca.

Podstawowym celem wszystkich określonych w w/w Studium ustaleń było wskazanie kierunków zmian, które przyczyniać się mają do zrównoważonego rozwoju miasta i osłabienia albo likwidacji przyczyn i czynników negatywnie oddziaływających na miasto. W projekcie Studium wskazane zostały kierunki przekształceń / rozwoju/zmian / w zakresie funkcji zewnętrznych, jak i wewnętrznych.

Projekt Studium wprowadza szereg ustaleń mających na celu uporządkowanie stanu planistycznego miasta Sosnowca. W stosunku do aktualnego stanu zagospodarowania miasta projekt Studium głównie wprowadza takie przeznaczenia terenu, które na znacznych obszarach odpowiadają istniejącym już formom zagospodarowania. Znaczna część nowo wprowadzanych terenów obejmuje obszary zdegradowane lub o przeciętnych wartościach przyrodniczych. Lokalnie przewidziano również wprowadzenie zabudowy / m. in. mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, przemysłowej / na tereny biologicznie czynne, w tym także zadrzewione oraz obszary o podwyższonych wartościach przyrodniczych w skali miasta. Realizacja tego typu jednostek będzie związana z koniecznością przeprowadzenia odlesienia gruntów.

Jak wynikało z prognozy w Studium uwzględniono wiele wskazań i uwarunkowań przedstawionych w opracowaniu ekofizjograficznym dla miasta Sosnowa. Jednak część z ustaleń Studium została wprowadzona z pominięciem niektórych wskazań ekofizjograficznych / *uwzględnienie propozycji przedstawionych w opracowaniu i ich uszczegółowienie możliwe będzie na etapie realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego* /.

W projekcie Studium wprowadzono również zapisy mające na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych wpływów na środowisko z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony środowiska gruntowo – wodnego czy ochrony środowiska przyrodniczego i struktur ekologicznych. W ramach ustaleń projektu Studium przewidziano wprowadzenie jednostek urbanistycznych, które zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem będą podlegały ochronie akustycznej. Większość nowo wprowadzanych w projekcie Studium terenów podlegających ochronie akustycznej nie będzie zagrożona przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu. W niektórych z projektowanych jednostek zlokalizowanych w pobliżu ciągów komunikacyjnych / *dróg, linii tramwajowych i kolejowych* / może potencjalnie dochodzić do przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu. W związku z powyższym przy opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego wskazano potrzebę, aby na obszarach narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu podjęte zostały stosowne działania ograniczające lub odsunięcie zabudowań od źródła hałasu / *zastosowanie ekranów akustycznych, lokalizacja w pierwszej linii zabudowy funkcji usługowych – na obszarach mieszkaniowo – usługowych* /.

Z uwagi na przedstawione również w Studium pewne problematyczne rozwiązania, jak sąsiedztwo zabudowy przemysłowo/produkcyjnej / *będącej potencjalnym źródłem uciążliwości, w tym hałasu* / przy zabudowie mieszkaniowej zwrócono również uwagę na potrzebę zastosowania rozwiązań zabezpieczających np. poprzez zachowanie między terenami mieszkaniowymi oraz przemysłowymi/produkcyjnymi i dróg - pasów zieleni o charakterze izolacyjnym czy innych zabezpieczeń ograniczających ich negatywny wpływ - na etapie opracowywania poszczególnych planów zagospodarowania przestrzennego.

Realizacja ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca nie będzie powodowała transgranicznego oddziaływania na środowisko / *odległość ~ 54 km od południowej granicy Państwa* /.

Jak wynikało z prognozy oddziaływania na środowisko w projekcie Studium wprowadzono szereg zapisów mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych wpływów na poszczególne elementy środowiska. Dodatkowe rozwiązania i ich uszczegółowienie możliwe będzie do uwzględnienia na etapie realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PLANY

W 2016 roku PPIS w Sosnowcu wyraził 8 opinii na temat projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy Sosnowiec wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Opinie dotyczyły następujących projektów:

- **projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru położonego w rejonie ulicy marsz. Józefa Piłsudskiego – południe / ponowne zaopiniowanie / ;** Ponowne skierowanie projektu do zaopiniowania spowodowane było **zmianą przeznaczenia terenu usług** oznaczonego w pierwszej wersji symbolem O.2 U /obecnie O.2 U,P / wprowadzoną po uwzględnieniu przez Radę Miejską w Sosnowcu uwagi złożonej do projektu o **dopuszczenie lokalizacji obiektów z wytwórczością i produkcją.**

Projekt planu ogólnie obejmował obszar ograniczony: od północy i północnego wschodu – ul. marsz. Józefa Piłsudskiego; od północnego zachodu – trasą drogi ekspresowej NR 86; od południa i południowego wschodu – bulwarami nad rzeką Brynicą / z wyłączeniem obszaru ograniczonego ulicami: Wysoką, Sądziwką oraz fragmentem ul. Matki Teresy Kierocińskiej /; od wschodu – terenem linii kolejowej relacji Katowice - Warszawa.

Obszar objęty projektem położony jest w dzielnicy Stary Sosnowiec. Projekt planu obejmuje obszar o powierzchni ok. 58,65 ha. Na przedmiotowym terenie dominuje krajobraz osiedli zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz związanej z nią zabudowy o charakterze usługowym. W granicach opracowania znajduje się osiedle Piastów, tereny zabudowy mieszkaniowej w południowo-wschodniej części obszaru, Park Kruczkowskiego / zwany Parkiem Kresowym / oraz tereny usługowe przy drodze S86. Teren prawie w całości ma charakter zurbanizowany i pozbawiony jest istotnych wartości przyrodniczych / poza Parkiem Kresowym z zielenią urządzoną o mniejszych walorach przyrodniczych /. Na pozostałym terenie dominują tereny zabudowane o różnym charakterze, pośród których występują niewielkie powierzchnie pozbawione zabudowy wykorzystywane jako zieleńce, skwery, trawniki, boiska, itp.

Projekt planu zakłada rozwój funkcji o charakterze usługowym i mieszkaniowym, przy czym większość terenów jest już zabudowana lub uległa przekształceniu. Wprowadzone przeznaczenie terenu to: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zabudowy usługowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny

zabudowy usługowej, terenu usług oświaty, tereny usług kultu religijnego, tereny usług związanych z obsługą komunikacyjną, tereny zabudowy usługowej oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny infrastruktury, tereny zieleni urządzonej /w tym w formie zieleni izolacyjnej /, tereny dróg / publicznej: zbiorczej, lokalnej, dojazdowej oraz wewnętrznej /.

Z prognozy oddziaływania na środowisko wynika, że zmiany w stosunku do stanu istniejącego w odniesieniu do oddziaływania na poszczególne elementy środowiska / w zakresie zanieczyszczeń powietrza, oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, gospodarki odpadami, emisji hałasu / nie określono jako znaczące. Realizacja zapisów planu nie spowoduje zmian, które spowodowałyby wystąpienie istotnych zagrożeń dla stanu środowiska przyrodniczego. Istotnym elementem ochrony krajobrazu jest wyznaczenie Parku Kresowego jako przestrzeni publicznej, dla którego wprowadzono szereg ustaleń chroniących przed niekorzystnymi zmianami zagospodarowania.

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru położonego w rejonie skrzyżowania ulicy Orłąt Lwowskich i drogi krajowej S1;

Projekt planu obejmował obszar ograniczony: od północy – linią kolejową; od zachodu – krajową drogą ekspresową – DK S1; od wschodu – linią kolejową; od południa – granicą administracyjną miasta.

Obszar objęty projektem położony jest w mieście Sosnowiec, w dzielnicy Jęzor. Projekt planu obejmuje obszar o powierzchni ok. 14,92 ha. W granicach opracowania znajduje się głównie teren centrum handlowego wraz z rozległym parkingiem, w części południowej droga krajowa nr 78, a w części północno – wschodniej las o charakterze gospodarczym. Na terenie objętym projektem planu aktualnie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 2001r.

Na przedmiotowym terenie dominuje krajobraz terenów zurbanizowanych, związany z wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi. Krajobraz całości terenu ma charakter miejski, nie przedstawia większych walorów krajobrazowych.

Projekt planu nie zakłada zmiany części zachodniej, centralnej i południowej terenu, gdyż obecnie znajdują się tu obiekty o charakterze usługowym oraz teren niewielkiej oczyszczalni ścieków. Przekształceniu może ulec część północno – wschodnia terenu w kierunku rozwoju funkcji o charakterze usługowym, gdzie obecnie znajduje się niewielki las.

Wprowadzone w projekcie planu przeznaczenie terenu to: tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², tereny infrastruktury technicznej – kanalizacja, tereny dróg publicznych – drogi główne.

Z prognozy oddziaływania na środowisko wynika, że zmiany w stosunku do stanu istniejącego w odniesieniu do oddziaływania na poszczególne elementy środowiska / *w zakresie zanieczyszczeń powietrza, oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, gospodarki odpadami, emisji hałasu* / nie określono jako znaczące. Realizacja zapisów planu nie spowoduje zmian, które spowodowałyby wystąpienie istotnych zagrożeń dla stanu środowiska przyrodniczego. Całość terenu objętego projektem planu, w wyniku realizacji ustaleń planu / *w tym likwidacja występującego niewielkiego lasu czy dekoracyjnego oczka wodnego* / została by zurbanizowana, jednakże w związku z faktem że elementy te przedstawiają minimalną wartość przyrodniczą oraz ze względu na otoczenie ze wszystkich stron zabudową lub liniami kolejowymi – jak wynika z prognozy nie przewidziano wystąpienia znaczących oddziaływań planowanych zmian.

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru Stary Sosnowiec- Północ;

Projekt planu obejmował obszar ograniczony: od północnego zachodu – droga krajowa nr S 86; od północy – północna granica dawnych terenów kolejowych położonych wzdłuż ul. Wiązowej i ul. W. Sedlaka; od wschodu – częściowo zachodnia linia rozgraniczająca al. Mireckiego, częściowo teren zieleni przyległy do ul. H. Ordonówny; od południa – ul. marsz. J. Piłsudskiego i ul. J. Kiepury.

Obszar objęty projektem położony jest w dzielnicy Stary Sosnowiec. Projekt planu obejmuje obszar o powierzchni ok. 66,68 ha. Na przedmiotowym terenie obecnie brak jest obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W granicach opracowania znajdują się mocno zurbanizowane tereny Starego Sosnowca z wielofunkcyjną zabudową, w skład której wchodzi zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, usługowa a także tereny produkcyjne. W części północnej znajduje się rozległy pas nieużytków o charakterze ruderalnym, które dawniej stanowiły tereny kolejowe.

Z uwagi na w większości zurbanizowany charakter obszar w granicach planu jest pozbawiony istotnych wartości przyrodniczych. Jedynym większym elementem przyrodniczym są położone w części południowej dwa nieduże tereny zieleni urządzonej – przy skrzyżowaniu al. Piłsudskiego z ul. Grabową i przy skrzyżowaniu al. Piłsudskiego z al. Mireckiego.

Wprowadzone przeznaczenie terenu w projekcie planu to: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zabudowy usługowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności, tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności i zabudowy usługowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej, tereny zabudowy usługowej, tereny

zabudowy usługowej oraz rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², tereny usług oświaty, tereny usług zdrowia, tereny zabudowy usługowej oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny sportu i rekreacji, tereny infrastruktury technicznej, tereny zieleni urządzonej, tereny drogi publicznej głównej, tereny drogi publicznej zbiorczej, tereny drogi publicznej lokalnej, tereny drogi publicznej dojazdowej, tereny drogi wewnętrznej, tereny komunikacji pieszej, teren komunikacji pieszo – jezdnej.

Z prognozy oddziaływania na środowisko wynika, że zmiany w stosunku do stanu istniejącego w odniesieniu do oddziaływania na poszczególne elementy środowiska / w zakresie zanieczyszczeń powietrza, oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, gospodarki odpadami, emisji hałasu / nie określono jako znaczące. Realizacja zapisów planu nie spowoduje zmian, które spowodowałyby wystąpienie istotnych zagrożeń dla stanu środowiska przyrodniczego. Dzięki ustaleniom planu wzrośnie natomiast ilość zieleni urządzonej w mieście.

- projekt zmiany części tekstowej zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla terenu położonego w rejonie ulic G. Narutowicza i 3 Maja;

Obszar objęty opracowaniem o powierzchni ok. 18 ha, położony jest w centralnej części miasta Sosnowiec. W granicach terenu objętego planem występuje zabudowa mieszkaniowo – usługowa oraz zieleni nieurządzona.

Podstawowym celem przedmiotowej zmiany części tekstowej zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest zmiana zasad kształtowania ładu przestrzennego, a w szczególności zmiana zapisów w zakresie odległości linii zabudowy od terenów zieleni urządzonej, zmiana zapisów w zakresie wymaganej ilości miejsc postojowych oraz zmiana zapisów w zakresie maksymalnej wysokości zabudowy. Ustalone w projekcie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przeznaczenie terenów pozostało bez zmian. Ustalenia planu miejscowego stanowiące treść projektu uchwały zostały wyrażone w postaci zmiany w poszczególnych paragrafach uchwały pierwotnej. Ustalenia zmiany miejscowego planu dotyczyły tylko części tekstowej.

Zakres programowy zmiany miejscowego planu wynika z założonego programu inwestycyjnego – w granicach obszaru objętego planem, planowana jest lokalizacja Komendy Miejskiej Policji. Wprowadzane ustalenia zmiany planu, nie wprowadzały istotnych zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu terenu. Celem zmiany planu jest jedynie zmiana poszczególnych ustaleń w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu bez zmiany ustaleń mogących mieć realny wpływ na środowisko.

Z prognozy wynika, że przeprowadzona analiza wpływu zmiany ustaleń obecnie obowiązującego planu z uwzględnieniem ewentualnych konsekwencji w zakresie: emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, emisji hałasu, emisji cieplnej, przekształcenia powierzchni ziemi, zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych czy wytwarzanych odpadów – wykazała brak istotnego wpływu proponowanych zmian w ustaleniach planów na środowisko.

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla terenu zlokalizowanego w rejonie DK 94 i ulicy Piotrkowskiej;

Projekt planu obejmował teren o powierzchni ok. 9,7 ha położony w mieście Sosnowiec, w dzielnicy Śródula. Granicę terenu wyznacza od południa Al. Zagłębia Dąbrowskiego / *droga krajowa nr 94* /, od wschodu i północnego – wschodu zachodnia część ogrodzenia ogródków działkowych, północna granica obszaru przebiega przez obszar zielony, zachodnia granica położona jest po wschodniej stronie zlikwidowanych torów kolejowych biegnących do nieistniejącego już szybu „Ostatek” KWK Sosnowiec.

Cały rozpatrywany obszar jest niezamieszkały i niezabudowany. Na terenie tym eksploatowano kiedyś wapień, margle i dolomity / *do ~lat 90 XX wieku* /, co wpłynęło na charakterystykę tego obszaru, czyli licznie występujące skarpy i deniwelację terenu. W późniejszym okresie prawie cały analizowany teren zasypany był różnego rodzaju odpadami.

Na przedmiotowym terenie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W planie tym na rozpatrywanym terenie uchwalono tereny RPO – produkcji ogrodniczej. Ze względu na zdezaktualizowanie się ustaleń obowiązującego na tym terenie planu z 2003r. w stosunku do obowiązującego stanu prawnego oraz niedostosowanie przeznaczenia terenu RPO / *teren produkcji ogrodniczej* / do charakteru terenu, celowe stało się ustalenie przepisów szczegółowych dotyczących regulacji dla obszaru objętego planem.

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyznacza teren P,U z podstawowym przeznaczeniem – tereny obiektów produkcyjnych składów i magazynów i zabudowy usługowej. Przeznaczeniem uzupełniającym dla terenu P,U są: obiekty zaplecza socjalno – administracyjnego i technicznego, urządzenia infrastruktury technicznej, urządzenia budowlane, dojazdy, parkingi, place manewrowe, zieleni urządzona.

Na analizowanym terenie problematycznymi kwestiami z punktu widzenia ochrony środowiska, może być zaleganie miększej warstwy zdeponowanych odpadów, dlatego ewentualna zabudowa powstająca na tym terenie będzie musiała wiązać się z przeprowadzeniem szczegółowych badań podłoża w zakresie składu zalegających tam odpadów oraz nośności gruntów. Problem stanowić może również duże natężenie hałasu ze strony DK 94, która w pobliżu terenu przebiega na

wiadukcie. W opinii do przedmiotowego planu zawarto warunek wprowadzenia zieleni izolacyjnej oddzielającej tereny ogródków działkowych, zlokalizowanych przy wschodniej i północno – wschodniej granicy przedmiotowego terenu.

W wyniku analizy i oceny prognozowanego oddziaływania ustaleń miejscowego planu na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego przeprowadzonej w prognozie oddziaływania na środowisko stwierdzono, że wprowadzone ustalenia projektu planu nie stanowią istotnych zmian dla środowiska, a wprowadzone zapisy zmierzają do zapobiegania i ograniczenia negatywnych skutków oddziaływania na środowisko.

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru położonego pomiędzy ulicami: Północną, A. Frankiewicza, Wapienną i A. Wieczorka;

Projekt planu obejmuje teren położony w północnej części miasta Sosnowiec o powierzchni ~1,5 ha stanowiący w znacznej części zainwestowane tereny mieszkaniowo - usługowe. Granicę terenu wyznaczają: od wschodu – ul. Wieczorka, od zachodu – ul. Frankiewicza, od południa – ul. Wapienna, od północy – ul. Północna.

W obszarze objętym projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego występuje zabudowa mieszkaniowo - usługowa. Teren zlikwidowanej szkoły / *obecnie nieużytkowanej* / oraz zabudowa mieszkaniowa uzupełniona zabudową usługową.

Dla przedmiotowego obszaru w chwili obecnej nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną i jednorodziną z usługami.

Wprowadzone ustalenia planu nie wprowadzają istotnych zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu terenu. Na przedmiotowym obszarze planowane jest ustalenie zasad zabudowy i zagospodarowania terenu, które stanowiłyby kontynuację istniejącego zagospodarowania. Wprowadzone przeznaczenie terenu to: tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności, tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności i usług, tereny zabudowy usługowej, teren drogi publicznej / *ulica lokalna* /.

Z prognozy oddziaływania na środowisko wynika, że zmiany w stosunku do stanu istniejącego w odniesieniu do oddziaływania na poszczególne elementy środowiska / *w zakresie zanieczyszczeń powietrza, oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, gospodarki odpadami, emisji hałasu* / nie określono jako znaczące. Realizacja zapisów planu nie spowoduje zmian, które spowodowałyby wystąpienie istotnych zagrożeń dla stanu środowiska przyrodniczego.

-projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru w rejonie skrzyżowania DK 94 i ulicy Jana Długosza;

Projekt planu obejmował teren położony w północnej części miasta Sosnowiec o powierzchni ok. 9,044 ha. Granice terenu wyznaczają: od północnego – zachodu – droga krajowa DK - 94 oraz jej skrzyżowanie z ul. Jana Długosza; od południa – teren osiedla wielorodzinnego przy ul. Stańczyka i ul. Gen. Władysława Sikorskiego; od północnego – wschodu – ul. Tomasza Zapały oraz teren Szkoły Podstawowej nr 23.

Teren objęty opracowaniem obejmuje obszary wysoko zurbanizowane w granicach miasta Sosnowiec i niemal w całości jest zagospodarowany (przekształcony).

Jego wschodnią część zajmuje głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wraz z towarzyszącymi usługami oraz przebieg ul. Jana Długosza. W zachodniej części terenu przebiega droga krajowa DK - 94 wraz ze skrzyżowaniem z ul. Jana Długosza. Część południową i północną oprócz przebiegu drogi krajowej DK-94 tworzy zieleń nieurzadzona wraz z zadrzewieniami o charakterze zieleni izolacyjnej.

Przedmiotowy projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ustala następujące przeznaczenie podstawowe terenu: tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności i zabudowy usługowej, tereny zabudowy usługowej, tereny drogi publicznej głównej ruchu przyspieszonego i skrzyżowania, tereny drogi publicznej zbiorczej, tereny drogi publicznej dojazdowej, tereny zieleni izolacyjnej.

W odniesieniu do obecnego stanu zagospodarowania projekt planu przewiduje uporządkowanie przeznaczeń terenów, poprzez ich dopasowanie do istniejącego oraz projektowanego sposobu zainwestowania. Plan przewiduje także utrzymanie zieleni o charakterze izolacyjnym, a ponadto utrzymanie istniejących i realizację przebudowy ciągów komunikacyjnych.

Realizacja ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego będzie związana głównie z utrzymaniem bądź pogłębieniem się oddziaływań już tu występujących. Kwestią problemową w granicach planu jest oddziaływanie akustyczne istniejących ciągów komunikacyjnych, których plan przewiduje modernizację i przebudowę / *zwłaszcza drogi krajowej DK - 94 i jej skrzyżowania z ulicą Jana Długosza* /.

Analiza map imisji hałasu drogowego / stan na rok 2012 / dla odcinków DK - 94 i ul. Jana Długosza wykazała, że ruch kołowy na DK - 94 nie powoduje przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu zarówno w porze dziennej jak i nocnej na terenach chronionych przed oddziaływaniem akustycznym, natomiast ulica Jana Długosza może być źródłem ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego. W związku z powyższym po uchwaleniu

projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego może zaistnieć konieczność podjęcia stosownych działań ograniczających oddziaływanie hałasu z projektowanej drogi polegających np. na wykonaniu odpowiednich pomiarów akustycznych i na ich podstawie opracowaniu odpowiednich zabezpieczeń ograniczających zasię oddziaływania hałasu.

W projekcie planu dopuszczono możliwość przebudowy istniejącego skrzyżowania DK - 94 z ulicą Jana Długosza na skrzyżowanie dwupoziomowe / *wariant II przebudowy* / w związku z czym również może zaistnieć konieczność podjęcia stosownych działań ograniczających oddziaływania hałasu od przebudowanego skrzyżowania DK - 94 i ul. Jana Długosza / *przy realizacji II wariantu przebudowy* /.

W zakresie ochrony przed hałasem projekt planu przewiduje wprowadzenie terenów zieleni izolacyjnej wzdłuż drogi krajowej DK-94.

W wyniku analizy i oceny prognozowanego oddziaływania ustaleń miejscowego planu na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko stwierdzono, że wprowadzone ustalenia projektu planu nie stanowią istotnych zmian dla środowiska a wprowadzone zapisy zmierzają do zapobiegania i ograniczenia negatywnych skutków oddziaływania na środowisko.

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru w rejonie ulicy Braci Mieroszewskich.

Projekt planu obejmował teren położony w północnej części miasta Sosnowiec o powierzchni ok. 7,343 ha. Granice terenu wyznaczają: od północy tereny Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sosnowcu – stadion Górnik Sosnowiec, od południowego – zachodu ul. Piękna, od wschodu ul. Braci Mieroszewskich. Teren objęty opracowaniem obejmuje obszary wysoko zurbanizowane w granicach miasta Sosnowiec i niemal w całości jest zagospodarowany. Prawie cały obszar zajmuje głównie zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz z towarzyszącymi usługami oraz drogi o charakterze lokalnym, dojazdowym i wewnętrznym. Wśród zabudowy występuje zieleń urządzona o charakterze niskim i wysokim, natomiast od strony ul. Braci Mieroszewskich występuje zieleń izolująca strefę mieszkaniową od drogi komunikacji kołowej.

Rozpatrywany teren położony jest w silnie zurbanizowanym rejonie miasta Sosnowiec. Cały obszar opracowania znajduje się w zasięgu udokumentowanego złoża węgla kamiennego „Porąbka – Klimontów” / *jego eksploatacja w granicach byłego obszaru górniczego „Zagórze I” KWK „Porąbka Klimontów” została zakończona pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku* /.

W północnej części terenu objętego opracowaniem znajduje się zlikwidowany szyb kopalniany. Środowisko terenu objętego opracowaniem w związku z wieloletnią działalnością człowieka, uległo

silnym i praktycznie nieodwracalnym przekształceniom. W ramach realizacji ustaleń planu możliwe jest utrzymanie istniejących obiektów kubaturowych lub ich ewentualna przebudowa, realizacja nowych obiektów na obszarach pozbawionych zabudowy oraz utrzymanie istniejącej infrastruktury drogowej, jej modernizacja i przebudowa.

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zasadniczo wprowadza takie przeznaczenie terenu, które nawiązują do istniejących już form zagospodarowania. Realizacja ustaleń projektu planu umożliwi utrzymanie istniejących obiektów kubaturowych lub ich ewentualną przebudowę, realizację nowych obiektów na obszarach pozbawionych zabudowy, jak również utrzymanie istniejącej infrastruktury drogowej oraz jej modernizację i przebudowę. Projekt planu przewiduje wprowadzenie terenów obiektów i urządzeń obsługi technicznej zaplecza motoryzacji na tereny obecnie pozbawione zabudowy.

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ustala następujące przeznaczenie podstawowe terenu: tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy usługowej, tereny obiektów i urządzeń obsługi technicznej zaplecza motoryzacji, tereny zieleni, tereny drogi publicznej lokalnej, tereny drogi publicznej dojazdowej, tereny drogi wewnętrznej.

W stosunku do obecnego stanu zagospodarowania projekt planu przewiduje uporządkowanie przeznaczeń terenów, poprzez dopasowanie ich do istniejącego oraz projektowanego sposobu zainwestowania. Plan przewiduje także utrzymanie zieleni izolującej strefę mieszkaniową od traktu komunikacji kołowej.

Z prognozy oddziaływania na środowisko wynika, że zmiany w stosunku do stanu istniejącego w odniesieniu do oddziaływania na poszczególne elementy środowiska / w zakresie zanieczyszczeń powietrza, oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, gospodarki odpadami, emisji hałasu / nie określono jako znaczące. Realizacja zapisów planu nie spowoduje zmian, które spowodowałyby wystąpienie istotnych zagrożeń dla stanu środowiska przyrodniczego.

Analizy i oceny oddziaływań ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko nie wykazały istotnych zmian wprowadzonych ustaleń projektów planów na środowisko.

W projektach planów wprowadzono szereg zapisów mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych wpływów na poszczególne elementy środowiska / w tym: w zakresie zanieczyszczenia powietrza, oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, gospodarki odpadami, ochrony przed hałasem /.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PLANY
(**ODSTĄPIENIA OD STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO**)

W 2016r na wniosek Prezydenta Miasta Sosnowca **dokonano 2 uzgodnień dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dotyczących:

- projektu zmiany części tekstowej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru położonego w rejonie ulicy Andersa

Zmiana części tekstowej miejscowego planu mająca na celu niewielką modyfikację przyjętego już dokumentu w zakresie rozszerzenia ustaleń szczegółowych / *poprzez dopuszczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej o wysokości do 5 kondygnacji na działce o powierzchni około 9500 m², położonej na terenie oznaczonym symbolem G.17MN* /.

Jak wynika z wniosku wprowadzone zmiany polegające na: rozszerzeniu ustaleń szczegółowych dla terenu G.17 MN poprzez dopuszczenie realizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej o wysokości do 5 kondygnacji na działce niezabudowanej o powierzchni około 9500 m², stanowiącej 21 % powierzchni terenu G.17 MN wynoszącej 4,6 ha / *w obowiązującym planie ustalono wysokość zabudowy do 9 m tj. do 3 kondygnacji* / - **nie będą miały wpływu na rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko oraz na cechy i wielkość obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko wynikające z ustaleń przyjętego już dokumentu.** Zmianie nie ulegną pozostałe ustalenia planu mogące mieć wpływ na środowisko / *w tym zasady obsługi terenu w infrastrukturę techniczną* /.

Wprowadzona zmiana części tekstowej będzie niewielką modyfikacją przyjętego już dokumentu w zakresie jego ustaleń ogólnych przeprowadzoną celem uzyskania jednoznaczności i precyzyjności tych zapisów i nie spowoduje znaczących dodatkowych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi.

- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru położonego w rejonie ulicy marsz. Józefa Piłsudskiego – południe

Zmiana mająca na celu głównie korektę jego ustaleń dla terenu parku im. L. Kruczkowskiego / *oznaczonego w dotychczas obowiązującym planie symbolem O.7 ZP* /, w celu umożliwienia realizacji ogrodu botanicznego w ramach inwestycji pn. „Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru funkcjonalnego doliny rzek Przemszy i Brynicy / *Gmina Sosnowiec* / ”.

Jak wynikało z wniosku wprowadzone zmiany polegające na: dopuszczeniu usunięcia drzew lub krzewów w związku z realizacją programu ogrodu botanicznego oraz zabiegami pielęgnacyjnymi na terenie zieleni, stosownie do przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody, jak również polegające na rezygnacji z zakazu dokonywania wycinki drzew za wyjątkiem cięć sanitarnych i pielęgnacyjnych - **nie będą miały zasadniczego wpływu na: charakter przewidywanych działań, rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko oraz na cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko wynikające z ustaleń przyjętego już dokumentu.** Zmianie nie ulegną pozostałe ustalenia planu mogące mieć wpływ na środowisko.

Wprowadzona zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta będzie niewielką modyfikacją przyjętego już dokumentu w zakresie jego ustaleń ogólnych i nie spowoduje znaczących dodatkowych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi .

Wprowadzone zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta stanowią niewielką modyfikację przyjętych już dokumentów w zakresie ich ustaleń ogólnych przeprowadzonych celem uzyskania jednoznaczności i precyzyjności tych zapisów i nie spowodują znaczących dodatkowych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIASTA – PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W 2016 roku PPIS w Sosnowcu dokonał **11 uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko** dotyczących:

- projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla obszaru:
 - pomiędzy ulicami: Północną, Frankiewicza, Wapienną, Wieczorka;
 - „ Bór – Wschód ” i rejonu ulicy Grenadierów;
 - w rejonie ulicy Braci Mieroszewskich;
 - w rejonie skrzyżowania drogi krajowej nr 94 i ulicy Jana Długosza;
 - w rejonie Parku Sieleckiego;
 - „ Środula - Park ”;
 - w rejonie ulic: Narutowicza, Kombajnistów i 3 Maja;
 - w rejonie ulic: mjr Hubala – Dobrzańskiego, Józefa I. Kraszewskiego i G. Zapolskiej;
 - w rejonie rzeki Przemszy.
- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Sosnowcu przy ulicy Małe Zagórze i ulicy gen. Bora – Komorowskiego;

- projektu zmiany części tekstowej miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Sosnowca dla terenu położonego w rejonie ulic Narutowicza i 3 Maja;

PPIS w Sosnowcu w uzgodnieniach zwracał uwagę na zgodność zawartości prognoz oddziaływania na środowisko z ustawą z dnia 3 października 2008r o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko jak również, na stopień szczegółowości informacji podanych w prognozach, który powinien być dostosowany do problematyki zawartej w przedmiotowych planach zagospodarowania przestrzennego i umożliwić pełną analizę i ocenę wpływu na środowisko rozwiązań ustalonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

WARUNKI ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

W 2016 roku PPIS w Sosnowcu **uzgodnił 55 wniosków warunków zabudowy i zagospodarowania terenu** /dotyczących realizacji inwestycji na terenach, dla których brak ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego /.

Planowane do realizacji inwestycje w większości nawiązywały do istniejącego zagospodarowania terenu.

Wnioski dotyczyły budowy/zmiany sposobu użytkowania obiektów:

- pawilonów/budynków handlowo – usługowych / *sklepy spożywcze i wielobranżowe, banki, apteki, podmioty lecznicze, biura* /,
- biurowych,
- branży samochodowej / *salon, serwis, warsztaty* /,
- branży żywniowej i spożywczej, obiektów usługowych (kosmetycznych i fryzjerskich),
- podmiotów leczniczych,
- aptek,
- kaplicy pożegnań,
- skupu/ zbierania odpadów,
- bawialni,
- oczyszczalni ścieków
- pomieszczeń technicznych
- rozbudowy Miejskiego Klubu Kultury,
- rozbudowy obiektów Parku im. Kuronia,
- rozbudowy szpitala.

UZGODNIENIA PRZED WYDANIEM DECYZJI O ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWANIACH – Opinie o konieczności raportu oddziaływania na środowisko

Dla 29 przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko **dokonywano uzgodnień przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w oparciu o postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko:**

- Zagłębiowski Park Linearny – rewitalizacja obszaru doliny rzeki Brynicy – budowa Egzotarium w Sosnowcu;
- zakład przetwarzania odpadów tworzyw sztucznych;
- budowa nowego modułu lakierniczego/linii lakierniczej / **3 inwestycje** /;
- budowa wyciągu do nart wodnych z infrastrukturą;
- punkty zbierania/przeładunku skupy złomu i innych odpadów / **3 inwestycje** /;
- budowa centrum logistycznych / magazynowych i produkcyjnych / / **6 inwestycji** /;
- zmiana przeznaczenia części hal na terenie centrum logistyczno – dystrybucyjno – produkcyjnego na produkcję szyb samochodowych;
- modernizacja drukarni prasowej,
- budowa instalacji do zabezpieczenia chłodzenia wody technicznej na terenie zakładu;
- rozbudowa, przebudowa infrastruktury drogowej / **3 inwestycje** / ;
- budowa drogowej trasy średnicowej;
- modernizacja infrastruktury tramwajowej / **3 inwestycje** / ;
- budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji / **2 inwestycje** / ;
- montaż kontenerowej stacji paliw / *gazem ziemnym* /;
- budowa zespołu wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

Dla 7 przedsięwzięć inwestycyjnych / z ogółu 29 przedsięwzięć / - określono konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, potrzebę sporządzenia raportu i zakres raportu:

- budowa nowego modułu lakierniczego/linii lakierniczej w istniejących zakładach produkcyjnych / **3 inwestycje** /,
- zmiana sposobu użytkowania hali logistyczno dystrybucyjnej na zakład produkcji szyb samochodowych,
- budowa hal magazynowo – produkcyjnych / **2 inwestycje** /,
- budowa trasy średnicowej Mysłowice – Sosnowiec.

UZGODNIENIA ŚRODOWISKOWYCH UWARUNKOWAŃ

Dokonano 6 uzgodnień środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć inwestycyjnych:

- budowy nowego modułu lakierniczego w zakładzie PLASTIC COMPONENTS & MODULES POLAND SA / *dwukrotne uzgodnienie* /,
- montażu linii lakierniczej ANTIFOG w zakładzie AUTOMOTIVE LIGHTING / *dwukrotne uzgodnienie* /,
- rozbudowy zakładu obsługi technicznej motoryzacji o punkt przetwarzania zużytego sprzętu elektronicznego,
- powstania instalacji do mycia różnych rodzajów opakowań, w tym opakowań po substancjach niebezpiecznych.

W opracowanych uzgodnieniach zawarto warunki:

- fazy realizacji przedsięwzięć:

- prowadzenia prac budowlanych i instalacyjnych w sposób ograniczający negatywne oddziaływanie na środowisko,
- prowadzenia prac w porze dziennej,
- skracania maksymalnie czasu robót poprzez sprawne ich prowadzenie / *wg ściśle ustalonego harmonogramu czasowego* /,
- prowadzenia prac wewnątrz hali,
- prowadzenia prac z zastosowaniem sprzętu znajdującego się w dobrym stanie technicznym;

- fazy eksploatacji przedsięwzięć:

- nie przekraczania dopuszczalnych wartości poziomu natężenia hałasu na obszarach chronionych akustycznie;
- zapewnienia nieprzekraczalnego poziomu emisji zanieczyszczeń powietrza /dopuszczalnych standardów jakości powietrza/;
- zapewnienia obsadzenia terenu inwestycji zielenią pełniącą funkcję izolacyjną i osłonową,
- maksymalnego obsadzenia terenu zielenią,
- stałej pielęgnacji zbiorników i rowów;

- w celu ochrony środowiska gruntowo – wodnego:

- prawidłowo prowadzonej gospodarki wodno – ściekowej oraz gospodarki odpadami;
- odprowadzania ścieków socjalno – bytowych, przemysłowych i wód opadowych do zakładowej sieci kanalizacji, a następnie do miejskiej sieci kanalizacji ogólnospławnej,
- utwardzonej nawierzchni podłoża dróg i parkingów;

- podczyszczania wód opadowych i roztopowych z terenów utwardzonych w osadniku i separatorze przed ich odprowadzaniem;
- selektywnego magazynowania odpadów w odpowiednich miejscach i pojemnikach do tego wyznaczonych na utwardzonym podłożu w sposób eliminujący potencjalne przenikanie do środowiska i zabezpieczonych przed dostępem osób postronnych;
- zapewnienia odbioru odpadów przez firmy posiadające stosowne zezwolenia.

UZGODNIENIA DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ

W 2016 roku do PPIS w Sosnowcu wpłynęło 19 wniosków dotyczących uzgodnień dokumentacji projektowej / dla większości określono konieczność uzupełnienia/poprawy złożonej dokumentacji /.

Uzgodnienia dokumentacji projektowej dotyczyły budowy / rozbudowy / adaptacji:

- 7 obiektów usługowych typu salony kosmetyczne, fryzjerskie,
- 2 obiektów sklepów piekarniczo - cukierniczych,
- 2 lokali gastronomicznych,
- 1 magazynu produktów spożywczych,
- 3 obiektów podmiotów leczniczych / w tym modernizowanych /,
- 1 lokalu usług medycyny naturalnej,
- 1 gabinetu masażu,
- 2 budynków biurowych / z częścią socjalną i garażową /.

Wśród uzgodnień pozytywnej dokumentacji projektowej wystąpiły 3 uzgodnienia z warunkami dotyczącymi:

- zapewnienia pomieszczenia lub miejsca do przechowywania sprzętu porządkowego wyposażonego w punkt czerpalny wody do celów porządkowych w sklepie piekarniczo – cukierniczym,
- zapewnienia nieprzepuszczalnej, niepochłaniającej i zmywalnej powierzchni podłóg w pomieszczeniach zaadaptowanych na sklep cukierniczy,
- zapewnienia wentylacji w poszczególnych pomieszczeniach lokalu oraz drzwi wewnętrznych w pomieszczeniu sanitarnym WC o szerokości co najmniej 0,8 m w lokalu fryzjersko – kosmetycznym.

Podczas uzgodnień projektów stwierdzano niekompletne i nieprawidłowe dokumentacje projektowe:

- w opisach technicznych/na rzutach pomieszczeń brakowało wskazania:
 - usytuowania obiektu w stosunku do poziomu terenu,
 - wymiarowania pomieszczeń, otworów drzwiowych i okiennych,
 - przeznaczenia poszczególnych pomieszczeń okazanych na rzucie,
 - rodzaju zastosowanej instalacji w obiekcie / *wentylacja, ogrzewanie, instalacja wodno – kanalizacyjna* /,
 - zapewnienia korespondencji pomiędzy opisem do projektu a rzutem pomieszczeń lokalu,
 - wysokości pomieszczeń,
 - rodzaju wykończenia ścian/ podłoga,
 - opisu planowanej działalności / *sprecyzowania przewidywanych usług, ilości osób pracujących, ilości stanowisk usługowych , ilości osób dla których przewidziano usługi* /;
- w opiniowanych obiektach stwierdzano:
 - zbyt małą ilość punktów wodnych adekwatnie do planowanej działalności,
 - brak zapewnienia dogodnych warunków komunikacji w obiektach,
 - brak zapewnienia wentylacji w pomieszczeniach obiektów,
 - brak zabezpieczenia przed napływem zimnego powietrza dla obiektów z wejściem bezpośrednio z zewnątrz,
 - brak wydzielenia pomieszczeń socjalnych z szatnią, pomieszczeń i miejsc na sprzęt porządkowy (*wyposażonych w zlewy porządkowe lub zawory czerpalne wody*).

ODBIORY OBIEKTÓW

W 2016 roku **przeprowadzono - 166 kontroli/ogłędzin** w obiektach nowo powstających lub poddanych zmianie sposobu użytkowania czy adaptacji.

Ogółem wydano **125 opinii, stwierdzających zgodność wykonania obiektu z dokumentacją projektową i jego dopuszczenie do użytkowania:**

- 63 opinie wydane w trybie art. 56 Prawa budowlanego dotyczyły:

- 3 pawilonów handlowo – usługowych / *spożywczo – przemysłowych* /,
- 7 pawilonów/lokali handlowo – usługowych,
- 7 hal /centrum dystrybucyjno - logistycznych,
- 2 budynków biurowych,

- 4 obiektów serwisowych/warsztatowych/sprzedazy samochodów,
- 5 obiektów rozbudowywanych zakładów produkcyjnych,
- 1 obiektu Zakładu Przerobu Odpadów Wydobywczych,
- 1 obiektu pływalni / *modernizacja* /,
- 3 obiektów usługowych / *lokale fryzjersko – kosmetyczne* /,
- 8 obiektów branży spożywczej/żywniowej / *2 sklepy spożywczo – monopolowe + 4 punkty małej gastronomii, + lokal gastronomiczny (hotelowy) + PUB* /,
- 2 aptek,
- 11 obiektów podmiotów leczniczych / *4 modernizacje szpitali (oddziały łóżkowe, poradnie szpitalne) + Poradni Dziecięcej w przychodni + 5 gabinetów lekarskich/stomatologicznych + Dziennego Domu Opieki Medycznej w przychodni* /,
- 1 przedszkola,
- 3 żłobków / *w tym 1 modernizacja* /,
- 1 hotelu / *modernizacja* /,
- 1 budynku szkoły / *rozbudowa* /,
- 1 obiektu rehabilitacji,
- 1 domu pogrzebowego / *część usługowa* /,
- 1 gabinetu weterynaryjnego.

- 62 opinie wydane w trybie art. 3 ustawy o PIS dotyczyły:

- 38 obiektów typu żywniowego / *sklepy branży żywniowej i duże pawilony handlowe, lokale gastronomiczne, lokale gastronomiczne typu catering, puby i punkty małej gastronomii, magazyny art. spożywczych, kawiarnie/cukiernie, piekarnie, zakład produkcji przetworów* /,
- 16 obiektów: zakładów fryzjerskich/ kosmetycznych/ solarium,
- 1 apteki,
- 1 Centrum Rozwoju i Terapii / *dla dzieci* /,
- 4 podmiotów leczniczych / *gabiny lekarskie/stomatologiczne* /,
- 1 gabinetu medycyny naturalnej,
- 1 przedszkola / *modernizacja* /.

Zawieszano prowadzone postępowania do czasu odpowiedniego przygotowania obiektów w przypadkach stwierdzenia niewłaściwego przygotowania obiektów do rozpoczęcia działalności / *wczesnego etapu realizacji prac budowlanych i adaptacyjnych* /. Po zgłoszeniu zrealizowania stwierdzonych nieprawidłowości/ całkowitym zakończeniu realizacji inwestycji i przygotowaniu obiektu do odbioru dokonywano kolejnych oględzin / *ogłędziny niektórych obiektów odbywały się kilkakrotnie zanim zostały dopuszczone do użytkowania* /.

Nieprawidłowości stwierdzane podczas odbiorów:

- brak zamontowania punktów wodnych w pomieszczeniach o różnym przeznaczeniu;
- brak podłączenia do instalacji wodnej i kanalizacyjnej punktów wodnych;
- brak zapewnienia ciepłej wody w punktach wodnych;
- brak całkowitego wykończenia/ zły stan techniczny powierzchni ścian i podłóża;
- brak zapewnienia powierzchni zmywalnej, łatwej do utrzymania w czystości powierzchni ścian, głównie przy punktach wodnych oraz w pomieszczeniach sanitarnych;
- brak zapewnienia całkowitego oddzielenia pomieszczenia toalety lub przedsiionków od pozostałych pomieszczeń / *często od sal sprzedaży lub przygotowywania posiłków* /;
- brak zapewnienia wentylacji z pomieszczeń, zapewnienia wspomaganie mechanicznego wentylacji z pomieszczeń;
- brak zapewnienia zaworu czerpalnego wody/zlewu do celów porządkowych w obiektach;
- brak wyodrębnienia pomieszczeń lub ich oddzielenia od pozostałych pomieszczeń obiektu,
- rozbieżności w stosunku do dokumentacji projektowej/wykonanie niezgodne z dokumentacją projektową;
- brak zapewnienia wyposażenia umożliwiającego rozpoczęcie działalności i wyposażenia miejsc socjalnych oraz miejsc do przechowywania odzieży przez pracowników.

WNIOSKI

W stosunku do roku ubiegłego stwierdzono podobną liczbę nowo powstających obiektów o podobnym profilu działalności.

W dalszym ciągu utrzymuje się wysoka liczba powstających obiektów:

- **usługowych** z dominacją, usług kosmetycznych, fryzjerskich i odnowy biologicznej jednak z ogólną tendencją malejącą;
- **branży żywniowej** typu: lokale gastronomiczne, punkty małej gastronomii;
- **handlowo - usługowych** o mniejszej i większej skali / *często o nie sprecyzowanym profilu działalności na tym etapie, przeznaczonych pod wynajem* /;

- **wielkogabarytowe typu centrum dystrybucyjno – logistyczne** na terenach stref inwestycyjnych miasta;

Od kilku lat odnotowywany jest znaczący spadek w zakresie powstawania małych sklepów spożywczych.

Zmniejszyła się też w stosunku do lat ubiegłych ilość powstających punktów opieki nad dziećmi przedszkolnymi i do lat 3.

Najlepiej przygotowane do rozpoczęcia działalności były obiekty służby zdrowia i centra dystrybucyjno – logistyczne a najgorzej obiekty branży żywnościowej / *głównie punkty małej gastronomii, lokale gastronomiczne oraz sklepy branży spożywczej* / jak również obiekty usługowe z zakresu fryzjerstwa i kosmetyki.

Zdarzały się również pojedyncze przypadki nieprzygotowanych obiektów typu: obiekt handlowo - usługowy, obiekt służby zdrowia, modernizowany hotel.

W stosunku do lat ubiegłych w 2016 roku zmniejszyła się liczba wpływających wniosków z Urzędu Miejskiego w Sosnowcu dotyczących uzgodnień przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wśród zapytań o konieczność przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko dominowały przedsięwzięcia dotyczące budowy centrum logistycznych / *magazynowo -usługowo – produkcyjnych* /.

Pojawiły się też przedsięwzięcia dotyczące uruchomienia obiektów zbierania, przeładunku czy skupu złomu i innych odpadów, rozbudowy istniejących zakładów np. o nowe linie/moduły lakiernicze / *brak znaczącego udziału inwestycji drogowych i wodno – kanalizacyjnych – jak w latach ubiegłych* /.

Wzrosła natomiast liczba wniosków o uzgodnienie przedsięwzięcia na etapie uzgodnień środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięć, dla których stwierdzono w Urzędzie Miejskim potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko / w 2016 roku wpłynęło - 6 podczas gdy w 2015 roku – 1, a w 2014 roku – 3 /.

Od 2014 roku sukcesywnie zwiększa się liczba wniosków Urzędu Miejskiego dotyczących uzgadniania projektów planów zagospodarowania przestrzennego miasta, jak również uzgadniania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obiekty opiniowane i dopuszczane do działalności w 2016 roku ze względu na swoją branżę nie zmieniają ogólnego wizerunku miasta / niektóre mogą zwiększyć atrakcyjność miasta /.

VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Państwowa Inspekcja Sanitarna działa na rzecz poprawy zdrowia publicznego poprzez promowanie zachowań prozdrowotnych.

Dużą rolę w kształtowaniu odpowiedzialności za zdrowie u dzieci mają również rodzice i szkoły.

PPIS w Sosnowcu ukierunkowuje swoje działania na mobilizację mieszkańców miasta do zwiększania kontroli nad zdrowiem, a tym samym świadome eliminowanie czynników zagrażających dobremu samopoczuciu. Najskuteczniejszą inwestycją w poprawę zdrowia mieszkańców jest promocja zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży w ramach realizowanych/koordynowanych programów i akcji profilaktycznych.

W 2016 roku realizowano/koordynowano 10 programów/akcji profilaktycznych / ubiegłorocznych/:

- Czyste powietrze wokół nas
- Nie pal przy mnie, proszę
- Program ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu w Polsce
- Trzymaj formę
- Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych
- ARS, czyli jak dbać o miłość
- Smak życia czyli debata o dopalaczach
- Podstępne WZW
- Znamię! Znam je?
- Profilaktyka HIV/AIDS

Dodatkowo realizowano nowy program : Wybierz życie – Pierwszy krok.

Adresatami w/w programów i akcji były przede wszystkim:

dzieci , młodzież, dorośli oraz profesjonalne grupy zajmujące się prewencją i ochroną zdrowia.

1. CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS

Krajowy program edukacyjny dla dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów.

Główny cel programu:

- zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego
- kształtowanie świadomych/asertywnych postaw wśród dzieci / *ochrony własnego zdrowia w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi /.*

W roku szkolnym 2015/2016 program realizowano w **33 przedszkolach** miejskich i prywatnych.

W realizacji programu udział wzięło: 259 dzieci 3 i 4 - letnich, **729** dzieci 5 – letnich,

139 dzieci 6 – letnich, **1045** rodziców.

Koordynatorzy doceniają metodykę programu oraz możliwości wpływu na postawy dzieci.

Program podnosi świadomość rodziców o ich roli w rozwoju zdrowotnym dzieci i profilaktyce palenia tytoniu / *kontynuacja jego realizacji w roku szkolnym 2016/2017* /.

W 2016 roku **zorganizowano VII Turniej Wiedzy „Czyste Powietrze Wokół Nas”** wspólnie z:

- Przedszkolem Miejskim Nr 57 / *oprawa logistyczna* /,
- Wydziałem Zdrowia Urzędu Miejskiego / *nagrody dla dzieci i przedszkoli* /.

W turnieju udział wzięło: 60 dzieci z 30 przedszkoli.

2. NIEPAL PRZY MNIE PROSZĘ

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych / *odnosi się do problemu biernego palenia wśród dzieci* / - kształtuje u najmłodszych postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą.

Program realizowano w **21 szkołach podstawowych**.

Działaniami objęto: 2308 uczniów i 1459 rodziców.

Pedagodzy, uczniowie i rodzice pozytywnie oceniają program / *nauka asertywności zwiększa szansę na odpowiednie zachowanie się dzieci w sytuacjach narażenia na palenie bierne* /.

W 2016 r. zorganizowano **Turniej Wiedzy „Nie pal przy mnie, proszę”** / *trzeci raz* / wspólnie ze:

- Szkołą Podstawową Nr 42 / *oprawa logistyczna* /,
- Wydziałem Zdrowia Urzędu Miejskiego / *nagrody, puchary, medale dla dzieci* /.

W turnieju udział wzięło: 60 dzieci / 3 osobowe drużyny / z 20 sosnowieckich szkół podstawowych

3. TRZYMAJ FORMĘ

Program realizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny i Związek Pracodawców Polskiej Federacji Producentów Żywności / *od 2006 roku* /.

Główny cel programu:

- edukacja w zakresie kształtowania prozdrowotnych nawyków / *młodzieży szkolnej + ich rodzin* /,
- promocja zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety,
- odpowiedzialność indywidualna i wolny wybór jednostki.

W programie udział biorą:

- uczniowie + nauczyciele / *ostatnich klas szkół podstawowych, gimnazjów* /,
- rodzice.

W programie uczestniczyło:

- **23 gimnazja** / *3027 uczniów* /
- **30 szkół podstawowych** / *3374 uczniów, w tym 2194 klas V-VI* / oraz **3545** rodziców.

Program motywuje młodzież do zmiany nawyków żywieniowych poprzez racjonalizację żywienia i ograniczenie spożycia produktów powodujących przyrost masy ciała, przy jednoczesnym zwiększeniu aktywności fizycznej / zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w zakresie diety, aktywności fizycznej i zdrowia /.

W wielu szkołach program realizowany jest metodą projektu / doskonała pomoc w propagowaniu zdrowego stylu życia - pozytywnie przyjmowany, wysoko oceniany przez nauczycieli i uczniów /.

V Turniej Między-gimnazjalny „Żyj zdrowo-trzymaj formę” zorganizowano wspólnie z:

- Zespołem Szkół Ogólnokształcącym Nr 1 im. W. Roździeńskiego / oprawa logistyczna /,
- Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji / nagrody, puchary, dyplomy /.

Turniej popularyzuje:

- prozdrowotne nawyki żywieniowe / wśród młodzieży /,
- aktywny tryb życia
- wiedzę dotyczącą współczesnych problemów produkcji żywności.

W turnieju udział wzięło: 63 uczniów / 3 osobowe drużyny / z 21 sosnowieckich gimnazjów /
/ uczestnicy rozwiązywali test wiedzy na temat prawidłowego odżywiania i aktywności fizycznej oraz pokonywali sprawnościowy tor przeszkód /.

XI edycja programu trwa w roku szkolnym 2016/2017.

4. OGRANICZANIE ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU W POLSCE

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu / skierowany do ogółu społeczeństwa / realizowany jest poprzez różnorodne kampanie i akcje.

W okresie: 2014-2018 realizowany jest w ramach:

- Światowego Dnia Bez Tytoniu
- Światowego Dnia Rzucania Palenia.

Główne zadanie programu:

edukacja zdrowotna prowadząca do świadomego wyboru stylu życia wolnego od dymu tytoniowego.

Realizując program PPIS w Sosnowcu współpracuje z:

- Urzędem Miejskim,
- Śląskim Uniwersytetem Medycznym,
- podmiotami leczniczymi,
- placówkami oświatowo- wychowawczymi.

Ponadto prowadzone są systematyczne kontrole w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu i e-papierosów w obiektach: użyteczności publicznej, zakładach nauczania i wychowania, podmiotach leczniczych oraz zakładach pracy / w ramach sprawowania bieżącego nadzoru /.

W 2016 roku na terenie Sosnowca organizowano akcje profilaktyczne:

- **Światowy Dzień bez Tytoniu - 31.05.2016 r.**
- **Światowy Dzień Rzucania Palenia - 17.11.2016 r.**

Celem tych przedsięwzięć jest:

- tworzenie i upowszechnianie mody na niepalenie,
- tworzenie wolnych od dymu tytoniowego miejsc publicznych,
- pomoc w rzucaniu nałogu,
- ochrona przed biernym paleniem.

AKCJA PROFILAKTYCZNA dla mieszkańców Sosnowca – 31.05.2016 rok

Miejsce: Centrum miasta - Plac Stulecia + przejście pod Dworcem PKP

Akcja zorganizowana wspólnie z:

- **studentami Wydziału Farmaceutycznego ŚUM / członkami Towarzystwa „Młoda Farmacja” /**
- **uczniami Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego.**

Jak co roku akcja cieszyła się dużym zainteresowaniem. W miejscu akcji, na ścianach wyeksponowano plakaty dot. profilaktyki palenia tytoniu / w tym również hasło wykonane przez uczniów Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego ul. Kilińskiego 25 /. Ustawiono dwa duże bannery / Młodej Farmacji i Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej /.

W utworzonym punkcie informacyjno – konsultacyjnym wykonywano pomiary:

- ciśnienia krwi / *studenci* /,
- składu masy ciała / *studenci* /,
- tlenu węgla w wydychanym powietrzu / *pracownik PSSE w Sosnowcu* /,
- **prowadzono rozmowy indywidualne/udzielano porad z zakresu:**
 - czym grozi palenie tytoniu
 - zagrożenie przewlekłą obturacyjną chorobą płuc / *czym się różni od astmy* /
 - dlaczego systematyczne leczenie jest takie ważne,
- **informowano:**
 - jak często wykonywać pomiary ciśnienia / *jakie wartości są prawidłowe* /
 - dlaczego dieta i sport są tak ważne
 - czym grozi nadciśnienie

- objawy zawału / *pierwsza pomoc w jego przypadku* /.

Do badań wykorzystano:

- 5 ciśnieniomierzy / *automatycznych, naramiennych* /,
- 1 urządzenie do pomiaru składu ciała,
- 1 urządzenie SMOKERLYZER + jednorazowe ustniki.

Osobom, które pojawiły się w punkcie informacyjno – konsultacyjnym rozdawano jabłka jako symbol zdrowego stylu życia / *sponsoro- Market E. Leclerc* /.

Uczniowie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego / *ul. Kilińskiego 25* / zachęcali do rzucenia palenia / *rozdawali ulotki w przejściu i na przystankach* /.

Liczba osób biorących udział w akcji:

- dwóch pracowników PSSE,
- pedagog + psycholog + 8 uczniów z CKZ i U,
- 14 studentów Wydziału Farmaceutycznego ŚUM

Administrator przejścia pod Dworcem PKP /*Zakład Linii Kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe*/ - wyraził zgodę na nieodpłatne przeprowadzenie akcji.

W czasie akcji wykonano:

- 82 pomiary ciśnienia / *60% mężczyzn +40% kobiet w tym, największą grupę stanowiły osoby z nadciśnieniem stopnia* /.
- 35 pomiarów tlenu węgla
- 40 pomiarów składu masy ciała.

Akcja dodatkowo pokazała, że zawód farmaceuty cieszy się zaufaniem społecznym.

AKCJA EDUKACYJNA dla pacjentów hospitalizowanych i ambulatoryjnych oraz osób odwiedzających – 31.05.2016 rok

Miejsce: **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. św. Barbary**

Akcja zorganizowana wspólnie z:

- personelem medycznym 10 oddziałów + przychodni w/w Szpitala

Akcja miała charakter edukacyjny / *informowano o następstwach używania tytoniu* /.

Pogadanki dotyczące szkodliwości palenia tytoniu i wpływu na zdrowie człowieka przeprowadzono ogółem dla 100 osób / *pacjentów edukowano również w zakresie zdrowego stylu życia* /.

Na terenie Szpitala w czasie akcji:

- wyeksponowano plakaty na temat szkodliwości palenia tytoniu / *przychodnie przyszpitalne* /
- kolportowano ulotki na temat szkodliwości palenia papierosów

- przygotowano 3 gazetki.

AKCJA PROFILAKTYCZNA pt. „Jabłko zamiast papierosa” dla pracowników i petentów Urzędu Miejskiego oraz mieszkańców Sosnowca

– 17.11.2016 rok

Miejsce: obiekty Urzędu Miasta + Plac Stulecia + przejście pod Dworcem PKP

Akcja zorganizowana wspólnie z:

- Zespołem Szkół Specjalnych Nr 2
- Wydziałem Zdrowia Urzędu Miejskiego

Cel kampanii: podniesienie problemu zdrowotnych i społecznych skutków palenia tytoniu.

Wystosowano apel do osób objętych nałogiem o:

- zaprzestanie palenia papierosów/e-papierosów/innych wyrobów tytoniowych
- **zwrócenie uwagi na:**
 - konsekwencje zdrowotne i społeczne
 - nakłady finansowe na leczenie chorób związanych z nikotynizmem.

Akcja rozpoczęła scenka rodzajowa pt. „Rzuć palenie, szkoda zdrowia” zaprezentowana przez uczniów Zespołu Szkół Specjalnych Nr 2 w Urzędzie Miejskim.

Problem rodziców palących pokazany został oczami dziecka / *przedstawienie nawiązywało do problemu zdrowotno - społecznego osób dotkniętych nikotynizmem; inscenizację z zaciekawieniem oglądali licznie zgromadzeni goście, uczniowie i rodzice* /.

Wernisaż prac plastycznych uczniów Zespołu Szkół Specjalnych Nr 2 zorganizowano w holu przed Salą Sesyjną UM.

Patronat honorowy: Prezydent Miasta Sosnowca

Patronat medialny: TVP3 + Dziennik Zachodni + Telewizja TELPOL.

Na Sali Sesyjnej zorganizowano konferencję poświęconą skutkom uzależnienia od nikotyny.

/ wysłuchano wystąpień zaproszonych gości oraz prezentacji multimedialnej na temat skutków zdrowotnych i finansowych, które ponoszą nie tylko palacze ale całe społeczeństwo /.

W 4 budynkach Urzędu Miejskiego przeprowadzono happening.

Na Placu Stulecia zorganizowano punkt informacyjno – konsultacyjny / *pracownik PSSE+ nauczyciele ZSS Nr 2 udzielali porad/informacji zainteresowanym osobom oraz rozdawali jabłka z naklejką logo Sosnowca - jako symbol zdrowego stylu życia* /.

Ponadto na Placu Stulecia / w miejscu przeprowadzania akcji !:

- eksponowano plakaty,
- prowadzono badania tlenku węgla w wydychanym powietrzu,

- udostępniano alko/narko – gogle,
- rozdawano ulotki edukacyjne o zagrożeniach jakie niesie palenie papierosów,
- wyświetlano spot antynikotynowy / *na telebimie* /.

W ramach przeprowadzonej akcji edukacją prozdrowotną objęto ogółem ponad 1000 osób.

AKCJA EDUKACYJNA dla pacjentów hospitalizowanych i ambulatoryjnych –

17.11.2016 rok

Miejsce: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 5 im. św. Barbary

Akcja została zorganizowana i przeprowadzona przez:

- Zespół ds. Promocji Zdrowia w/w Szpitala

- miała charakter edukacyjny / *informowano o szkodliwości palenia tytoniu i jego wpływu na zdrowie człowieka oraz edukowano pacjentów z zakresu zdrowego stylu życia.*

Pogadanki przeprowadzono ogółem dla 246 pacjentów / *w tym dla 100 pacjentów z oddziałów* /.

Na terenie Szpitala w czasie akcji:

- pielęgniarki bezpłatnie mierzyły ciśnienie / *146 pacjentów ambulatoryjnych* /
- kolportowano ulotki / *na temat szkodliwości palenia papierosów* /
- wykonano gazetki zawierające informacje na temat:
 - celu Światowego Dnia Rzucania Palenia
 - skutkach palenia
 - korzyściach wynikających z rzucenia palenia
 - zakazu palenia papierosów elektronicznych
 - zakazu sprzedaży papierosów elektronicznych osobom niepełnoletnim.

Ponadto na stronie internetowej Szpitala / *w zakładce dla pacjentów* / umieszczono prezentację multimedialną „Czy wiesz, że palenia zabija”.

AKCJA EDUKACYJNA dla pacjentów hospitalizowanych oraz osób odwiedzających –

17.11.2016 rok

Miejsce: Sosnowiecki Szpital Miejskim Sp. z o. o. / ul. Szpitalna 1 + ul. Zegadłowicza 3 /

W dniu poprzedzającym Światowy Dzień Rzucania Palenia w placówkach w/w Szpitala :

- wyeksponowano plakaty dot. profilaktyki palenia tytoniu /*przekazane z PSSE w Sosnowcu*/
- umieszczono stojak z materiałami edukacyjnymi promującymi akcję w holu prowadzącym do Poradni Specjalistycznych przy ul. Szpitalnej / *obszar wzmożonego ruchu pacjentów i osób im towarzyszących ~ 800 osób dziennie* /.

W dniu 17 listopada 2016 roku w ramach działań akcyjnych:

- zamieszczono artykuł Specjalisty ds. Epidemiologii - dotyczący profilaktyki palenia w tym skutków zdrowotnych i ekonomicznych palenia tytoniu / *na stronie www Szpitala oraz na fanpage'u Szpitala na Facebooku* /
- zamieszczono test motywacji do rzucenia palenia/ *na fanpage'u Szpitala na Facebooku* /
- zamieszczono informację na temat Światowego Dnia Rzucania Palenia wraz z testem motywacji do rzucenia palenia / *w elektronicznej sieci komunikacji wewnętrznej szpitala - przeznaczonej dla wszystkich grup pracowniczych ~ 1000 pracowników* /.

AKCJA PROFILAKTYCZNA dla uczniów szkół – 16.11.2016 rok

Miejsce: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Technikum nr 7 Projektowania i Stylizacji Ubioru, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 9 Rzemieślniczo - Artystyczna oraz w Gimnazjum Nr 14 w Sosnowcu ul. Grota Roweckiego 64

W ramach akcji zorganizowano:

- happening pod hasłem: „Rzuć palenie !”
- owocowy poczęstunek dla młodzieży
- ekspozycję plakatów
- pogadanki wśród młodzieży / *przeprowadzane przez wychowawców klas* /
- testy motywacji rzucania palenia
- pomiary tlenku węgla w wydychanym powietrzu za pomocą smokerlyzera /*~ 50 pomiarów*/.

Dodatkowo w czasie akcji:

- nauczyciele nosili plakietki z napisem: „Wyłącz palenie”
- uczniowie nosili emblematy z przekreślonym papierosem.

Ogółem akcją objęto około 230 uczniów / *80 uczniów Gimnazjum Nr 14 + 150 uczniów CKZ i U* /.

5. PROJEKT KIK/68 „ PROFILAKTYCZNY PROGRAM W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIU OD ALKOHOLU, TYTONIU I INNYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH ”.

Główny cel Projektu: ograniczenie używania alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym / *od 15 do 49 roku życia* /.

Projekt realizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny w partnerstwie z:

- Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Krajowym Biurem d/s Przeciwdziałania Narkomanii,
- Instytutem Medycyny Pracy im. Jerzego Nofera w Łodzi
- Instytutem Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie.

Działania wzmocniono **Kampanią społeczną i medialną pt. „ Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu ”**. Elementem integrującym działania jest platforma internetowa, która umożliwia prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych on-line (*www.zdrowiewciazy.pl*).

W ramach w/w Projektu przeprowadzono w środowisku lokalnym szereg działań informacyjno - edukacyjnych /*akcje, eventy, narady* /.

Działania edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień / w tym środków zastępczych – dopalaczy / obejmowały:

- uczestników letniego/zimowego wypoczynku
- dzieci/młodzież uczęszczającą w czasie wakacji do klubów osiedlowych/miejskich,
- dzieci/młodzież korzystającą z ośrodków wypoczynkowo – rekreacyjnych,
- pracowników i pacjentów placówek medycznych,
- uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- dyrektorów szkół,
- mieszkańców Sosnowca.

Działaniami objęto ogółem - **4236** osób w ramach przeprowadzonych **14 akcji** edukacyjno – informacyjnych.

6. ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” jest jednym z komponentów pięcioletniego Projektu KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”.

Cel programu: dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ograniczenie używania przez młodzież substancji psychoaktywnych / *alkoholu, tytoniu, narkotyków, w tym środków zastępczych* /.

Struktura programu oparta jest na 3 częściach:

I część programu: „ Życie i dobre zdrowie podstawowym warunkiem ludzkiej miłości ”.

II część programu: „ Czy używanie substancji psychoaktywnych może popsuć ludzką miłość? ”

/ centralnym zagadnieniem jest pokazanie strat, jakie substancje psychoaktywne mogą spowodować w zakresie więzi między mężczyzną a kobietą, jak mogą negatywnie wpłynąć na rozwój człowieka w zakresie tożsamości i zadań związanych z płcią /.

III część programu: „ Substancje psychoaktywne a zdrowie prokreacyjne ”

/ problematyka zdrowia w aspekcie wpływu obecnych wyborów życiowych – stylu życia – uczestników na zdrowie ich przyszłego potomstwa. Jakie skutki zdrowotne dla potomstwa mogą wywołać substancje psychoaktywne. Budzenie odpowiedzialności w kontekście przyszłych postaw rodzicielskich /.

Realizatorzy programu w szkołach dysponują materiałami edukacyjnymi: plakaty, poradnik dla nauczyciela, broszurki i ulotki dla uczniów, ulotki dla rodziców, ankiety ewaluacyjne / *dostęp do strony internetowej www.zdrowiewciazy.pl /*

W III edycji programu wzięło udział: **1026** uczniów / **19** szkół ponadgimnazjalnych / + **458** rodziców/opiekunów uczniów.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2016/2017.

7. SMAK ŻYCIA CZYLI DEBATA O DOPALACZACH

Od 2015 roku wprowadzono do realizacji w województwie śląskim programu profilaktyki uniwersalnej dla szkół gimnazjalnych pn. „ *Smak życia czyli debata o dopalaczach* ” przygotowany z inicjatywy Ministerstwa Zdrowia oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Cel programu:

- profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży;
- dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „ dopalaczach ” / *w celu zwiększenia ostrożności uczestników i zmniejszenia ich otwartości na kontakty z tymi produktami /;*
- zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Adresaci programu: dyrektorzy szkół gimnazjalnych, nauczyciele, uczniowie szkół gimnazjalnych oraz ich rodzice i opiekunowie.

I edycję programu realizowano w 25 szkołach gimnazjalnych / *rok szkolny 2015/2016 /.*

W programie uczestniczyło: **3541** uczniów gimnazjów + **1595** rodziców.

II edycję programu „ Smak życia czyli debata o dopalaczach ” wdrożono poprzez:

- pisma informujące o programie i szkoleniu / *30 dyrektorów szkół gimnazjalnych* / ;
- szkolenie warsztatowe dla 17 koordynatorów szkolnych / *Gimnazjum Nr 16 + przedstawiciel Policji* /.

Realizatorzy programu w szkołach otrzymali:

- płytę CD,
- podręcznik dla nauczyciela,
- prezentacja multimedialna dla nauczycieli i rodziców – „Młodzież, zdrowie a substancje psychoaktywne”,
- plakat edukacyjny – Dopalacze wypalacze „groźne narkotyki”,
- ulotki edukacyjne.

8. WYBIERZ ŻYCIE - PIERWSZY KROK

Program edukacyjny obejmujący tematykę profilaktyki raka szyjki macicy skierowany jest do młodzieży ponadgimnazjalnej.

Rak szyjki macicy jest drugim na świecie, co do częstości rakiem, który dotyka kobiety i zarazem drugą, co do częstości przyczyną zgonów, spowodowanych nowotworami wśród kobiet. Nie jest uwarunkowany genetycznie, jego bezpośrednią przyczyną jest przetrwałe zakażenie onkogennymi odmianami wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV).

To jedyny nowotwór, w walce z którym, profilaktyka w postaci szczepienia i wykorzystanie dostępnych dzisiaj narzędzi mogą w praktyce doprowadzić do jego wyeliminowania.

Dlatego tak ważne jest stworzenie świadomości zagrożenia tą chorobą głównie wśród młodych ludzi / *nie myślących często o zdrowiu* /, ale jednocześnie mających największe możliwości uniknięcia jej w przyszłości / *dzięki zdobytej wiedzy na ten temat* /.

Cel programu:

- zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę
- zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu,
- podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy / *profilaktyka pierwotna i wtórna* /,

- motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie,
- przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym,
- dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

Adresaci programu: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych / *dziewczęta i chłopcy I klas* /.

Realizatorzy programu w szkołach otrzymali:

- poradnik dla szkolnego koordynatora z konspektami zajęć i innymi materiałami pomocniczymi,
- prezentację multimedialną,
- zakładki i składanki
- dostęp do strony internetowej programu.

Program realizowano w.

Ogółem edukacją objęto: **853** uczniów / **10** szkół *ponadgimnazjalnych* / + **419** rodziców/opiekunów uczniów + **116** nauczycieli.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2016/2017.

9. PODSTĘPNE WZW

Jednym ze sposobów przeciwdziałania pojawiania się wciąż nowych przypadków zakażeń HBV i HCV jest podnoszenie poziomu wiedzy pozwalającej na rozpoznawanie i unikanie sytuacji narażenia na zakażenia i przez to zapobieganie jego dalszemu rozprzestrzenianiu się.

Odpowiedzią na to zapotrzebowanie jest realizacja programu edukacyjnego dotyczącego profilaktyki zakażeń HBV i HCV, którego organizatorem jest Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach oraz Fundacja Gwiazda Nadziei - wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Cel programu:

- upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C,
- przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

Adresaci programu: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych / *dziewczęta i chłopcy II klas* /.

Realizatorzy programu w szkołach otrzymali:

- poradnik dla edukatora,
- spoty edukacyjne,
- ankiety ewaluacyjne
- dostęp do strony internetowej programu.

Ogółem edukacją objęto: 787 uczniów + 786 rodziców/opiekunów uczniów + 46 nauczycieli.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2016/2017.

10. ZNAMIE! ZNAM JE?

W ramach upowszechniania wiedzy o nowotworze złośliwym skóry Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. śląskiego realizuje Program „Znamie! Znam je?” – czyli co musisz wiedzieć o czerniaku skóry.

Poprzez popularyzację profilaktyki, prezentowane są skuteczne metody zabezpieczania się przed tym nowotworem skóry.

Czerniak stanowi tylko 6% wszystkich nowotworów skóry, ale aż 80% chorych na czerniaki umiera z tego powodu. Liczba zachorowań na czerniaka w Polsce podwaja się co 10 lat.

Wpływ na tę sytuację ma między innymi:

- nadmierne opalanie,
- oddawanie się kąpielom słonecznym bez właściwej ochrony,
- korzystanie z solariów / *szczególnie przez osoby w młodym wieku* /.

Cel programu:

- budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw;
- upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry.

Adresaci programu: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

Na poziomie lokalnym i wojewódzkim program wdrożono poprzez:

- pisma informujące o programie skierowane do 24 dyrektorów szkół
- szkolenie dla koordynatorów powiatowych i szkolnych / *WSSE w Katowicach* /.

Realizatorzy programu w szkołach otrzymali:

- konspekt lekcji edukacyjnej,
- zdjęcia czerniaka,

- ankiety dla uczniów,
- film edukacyjny dla uczniów,
- ulotki i plakaty
- dostęp do strony internetowej programu.

Program realizowano w.

Ogółem edukacją objęto: 1307 uczniów / 17 szkół ponadgimnazjalnych / + 925 rodziców/ opiekunów uczniów + 32 nauczycieli.

Program jest kontynuowany w roku szkolnym 2016/2017.

11. PROFILAKTYKA HIV/AIDS

Cel programu: ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV/AIDS poprzez m. in. podniesienie poziomu wiedzy w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV oraz promowanie odpowiedzialnych postaw i unikania ryzykownych zachowań seksualnych.

Odbiorcą programu jest ogół społeczeństwa.

Działania informacyjno - edukacyjne kierowane są do:

- osób aktywnych seksualnie
- osób dorosłych
- młodzieży szkolnej ponadgimnazjalnej
- rodziców
- nauczycieli
- pacjentów i personelu podmiotów leczniczych
- kobiet planujących macierzyństwo i oczekujących dziecka.

Państwowa Inspekcja Sanitarna organizuje kampanie profilaktyczne oraz liczne przedsięwzięcia w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS szczególnie wśród młodzieży szkolnej.

Uwagę odbiorców działań profilaktycznych kieruje się na konsekwencje, jakie może nieść za sobą podejmowanie ryzykownych zachowań, szczególnie tych po użyciu środków zmieniających świadomość / *narkotyki, alkohol* /.

Stosowanie niesterylnego sprzętu do iniekcji / *wspólne używanie brudnych igieł i strzykawek* /, podejmowanie ryzykownych zachowań seksualnych – kontakty seksualne bez zabezpieczenia, zmiana partnerów, przypadkowe kontakty seksualne, świadczenie usług seksualnych w celu zdobycia pieniędzy na narkotyki sprawia, że ryzyko zakażenia HIV jest bardzo duże.

W 2016 roku zorganizowano **X Konkurs Wiedzy o HIV/AIDS pt. „ HIV i AIDS nie zna granic – może dotyczyć także Ciebie ” - Etap miejski / finał konkursu / - 01.12.2016 rok**

Miejsce: Zespół Szkół Elektronicznych i Informatycznych

Konkurs zorganizowano wspólnie z:

- Zespołem Szkół Elektronicznych i Informatycznych / *oprawa logistyczna /*,
- Wydziałem Zdrowia Urzędu Miejskiego / *nagrody dla laureatów I - III miejsca , dyplomy dla szkół oraz pamiątki udziału dla wszystkich uczestników konkursu /*.

Konkurs składał się z 2 etapów:

- szkolnego
- miejskiego.

Edukacja prowadzona przez nauczycieli objęła ~ 1000 uczniów z II klas szkół ponadgimnazjalnych.

Do etapu miejskiego przystąpiło: 26 uczniów z 14 szkół ponadgimnazjalnych.

12. WNIOSKI

Prawidłowa realizacja zadań z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia opiera się na współpracy z organami i jednostkami działającymi na rzecz poprawy zdrowia publicznego promującymi zachowania prozdrowotne wśród mieszkańców Sosnowca: Urzędem Miejskim, Policją, Strażą Miejską, Polskim Czerwonym Krzyżem, podmiotami leczniczymi i placówkami oświatowo-wychowawczymi. Istotną rolę w tym procesie odgrywają również przedstawiciele mediów, w tym w szczególności mediów lokalnych.

Konieczna jest dalsza aktywizacja wszystkich instytucji i organizacji w celu kontynuowania dotychczasowych przedsięwzięć prozdrowotnych ukierunkowanych na mieszkańców Sosnowca.